

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרח"צ שליט"א

פרשת
פסח
י"ג – י"ט ניסן תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'

או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה

של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של

רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה

ולזכות

רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

וַאֲסוּרִים לְזָרִים. בלא יאבל ואצטריך למתניתיה משום דקתני למתנייה מה שאין כאן במעשר דאפי' איסור ליכא: **וְהֵן נִכְסֵי כֹּהֵן.** לקדש בהן את האשה משא"כ במעשר סתם משנה כרבי מאיר דאמר מעשר ממון גבוה הוא והמקדש בו לא קידש: **וּמְעוּנִּים רְחִיצַת יָדַיִם.** לפירוש שהחדיים מטאוות שניות גזרו בהן רבנן ושני עושה שלישי בתרומה מה שאין כן במעשר שאין טעון רחיצת ידים לפירות דמאמר מר הנוטל ידיו לפירות דברי הן מגפי הרוח: **וְהַכִי** מוקמי לה בחגיגה בפ' שני (יח:): **וְהָעֵרֶב שֶׁמֶשׁ.** לטומאה דאורייתא משא"כ במעשר דאמר מר טבל ועלה אוכל במעשר ומקרא דלפיכן לה ביבמות בפרק הערל (דף עד:): **וְעוֹלִין בְּאֶחָד וּמֵאָה.** צריכין אחד ומאה לבטל ואין בטלין ברוב משא"כ במעשר דבטיל ברוב ולא בעי אחד ומאה ועל ברחך במעשר שאין לו תקנתא לא בפדייה ולא להעלותו לירושלים קאמר דאי אית ליה תקנתא אמור רבנן דבר שיש לו מתירין לא ליבטל והכא כגון שנטמא דלית ליה תקנתא באכילה ואין בו שוה פרוטה דלאו בר פדייה הוא אם איתא לדחזקי' כו': **דִּלְגַבֵּי תְּרוּמָה.** משנה זו במסכת בכורים (פ"ב מ"א) שנויה הלכך חשיבותא דידה קא מני ואזיל ולאו קופלי דידה שהתיא היא עולה ומעשר אינו עולה: **לא ס"ד.** דלא ליבטל כלל אלא ודאי ליבטל ברוב קאמר: **וְשִׁנְּטָמָם לִירוּשָׁלַיִם וְיָצָא.** לקמן מפרש דלית ליה תקנתא לא באכילה ולא בחילול: **דִּילְמָא פָרִיק.** לא פדה מעשר עד דנה שיהא מעות מעשר בידו: **וְיֵיתֵי מַעֲשֵׂר.** שוה חצי פרוטה: **וְנִצְרָךְ.** ליבאי אצל המעורב ויאמר המעורב זה מחולין על פרוטה זו ואשתבח דיש לו מתירין: **דְּאוֹרַיְיתָא וְרַבָּנָן לָא מְצַטְרְפִי.** לתפוס פרוטה זו בקדושת מעשר שהמעורב מן התורה בטל ברוב דכתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות ורבנן הוא דאמרו היכא דיש לו מתירין לא ליבטול הלכך אין איסור מעשר בזה אלא מדרבנן הילכך אין מצטרף עם זה לתפוס פדיונו נמצא שוה חצי פרוטה שהביא נאכל בלא חילול אבל דחזקי' מעות הראשונות בכר נתפסה: **וְיֵיתֵי.** חצי שוה פרוטה דמעשר שני של המאה שהקרוי מעם הארץ דאיסורו רבנן דרבנן דמדאורייתא כל אדם נאמן על המעשרות: **דִּלְמָא אֲתֵי לְאַתּוּיֵי וְדַאי.** ואז נמצא שוה חצי פרוטה שאינו מעורב נאכל בלא חילול: **וְיֵיתֵי שְׁתֵּי פְרוּטוֹת.** מעשר שוה פרוטה ומחצה: **מִי סָבְרַת שָׁוֶה פְּרוּטָה וּמְחֻצָּה.** ונתחלפה: **תְּפָסָה שְׁתֵּי פְרוּטוֹת.** בקדושתה דנמצי האיך לאיעטרופי בהדייהו שכבר נתפסה: **פְּרוּטָה שָׁוֶה פְּרוּטָה.** מן המעשר: **חֲצִי פְרוּטָה.** הנותר במעשר: **לֹא תְּפָסָה.** לפרוטה שניה וא"ת המעורב בו יצטרף להשלים הדר הוה ליה דאורייתא ודרבנן ואם באת לומר דחזקי' נמי היכי משכחת ליה במחלל מעשר בכסף שלם או בשקל או באיסר שאפי' לא היה המעשר שוה אלא שלש פרוטות נתפס כל האיסר: **וְיֵיתֵי אִיסָּר שָׁלֵם.** ויחלל עליו מעשר בפחות מדמיו: **גְּזִירָה דִּלְמָא אֲתֵי לְאַתּוּיֵי ב' פְּרוּטוֹת.** ומעשר בפרוטה ומחצה נמצא שוה חצי פרוטה ואבד בלא חלוץ הלכך טוב לו שיבטל ברוב: **וְלֵיעֲיֵילֵיהּ.** עם תערובתו ויאבלנו בירושלים: **וְיִיפְדֵיהּ.** קס"ד ביש בו שוה פרוטה נמי קאמר:

ואפי'

עלה אי נמי שנתנה לכהן שאינו יכול לשאול עליה עוד שאינה ברשותו: **דִּלְמָא** אתי לאתויי ודאי. וא"ת בהקומץ רבה (מנחות יח ע"א) קאמר רבי שמעון שזורי פעם אחת נתערב לי טבל בחולין ואמר לי רבי טרפון לך וקח בשוק ועשר עליו ולא גזרינן דלמא אתי לאתויי ודאי ר"ל דהתם ליכא למגזר דלמא אתי לאתויי ודאי דידיה שפיר דאין מפרישין מן החיוב על הפטור אבל הכא לא אסיק אדעתיה דלא מצטרפי דאורייתא ודרבנן: **דִּלְמָא** אתי לאתויי פרוטות. וא"ת והא דתנן (מ"ש פ"ב מ"ח) הפורט סלע מעות מ"ש אלמא מחללין מעשר על פרוטות וא"א לעמצם שישתה מעשר לפרוטות שלימות וא"כ אותו פחות פרוטה משוה פרוטה אוכל בלא חלול ר"ל דמיירי פרוטות לבד כדמוכח הכא ור"י דהתם לא טעי דידיה דחצי פרוטה לא תפסה אבל הכא טעי דלא מסיק אדעתיה דאורייתא ודרבנן לא מצטרפי: **לֵיהֵדַר** ליעייליה. לעיל גבי אין בו שוה פרוטה לא פריך הכי דאיירי בדחזק מירושלים הרבה ומוקרי בהכי אין לו מתירין אבל הכא דקתני משנטמא לירושלים וצא משמע אפי' לא יצא אלא פסיעה אחת ואמאי ולעיילי'ה:

כרבי

וַאֲסוּרִים לְזָרִים וְהֵן נִכְסֵי כֹהֵן וְעוֹלִים בְּאֶחָד וּמֵאָה וּמְעוּנִּין רְחִיצַת יָדַיִם וְהֶעֱרֵב שֶׁמֶשׁ חֲרֵי אֵלּוּ בִּתְרוּמָה וּבִכּוּרִים מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַעֲשֵׂר מַאי מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַעֲשֵׂר לַאו מִכְּלַל דְּמַעֲשֵׂר בְּטֵבֶל בְּרוּבָּא וְאִם אֵיתָא דְּחָזְקִיָּה הָוֶה לֵיהּ דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין וְכָל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין אַפִּי' בְּאֶלֶף לֹא בָּטֵל וּמַמְאֵי דְּמַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַעֲשֵׂר דְּבָטֵל בְּרוּבָּא דִּלְמָא לֹא בָּטֵל כְּלָל לֹא מָצִית אֲמַרְתְּ הָכִי דִּלְגַבֵּי תְּרוּמָה חוֹמְרִי דִּתְרוּמָה קָתָנֵי קוֹלֵי דִּתְרוּמָה לֹא קָתָנֵי וְהָא קָא תָנֵי וְהֵן נִכְסֵי כֹהֵן לֹא סַלְקָא דַּעְתָּךְ דְּתָנֵיָא בְּהֶדְיָא מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּטֵבֶל בְּרוּבָּא וּבְאֵיזֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אָמְרוּ בְּמַעֲשֵׂר שֶׁאֵין בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה וְשֶׁנִּטְמְאוּ לִירוּשָׁלַיִם וְיָצָא וְאִם אֵיתָא לְדַחְזְקֵיהּ לֵיעָבֵד לֵיהּ לְדַחְזְקֵיהּ וְיֵיחַל עַל מְעוֹת רִאשׁוֹנוֹת דִּלְא פָּרִיק וְיֵיתֵי מַעֲשֵׂר דְּאִית לֵיהּ וְנִצְטָרְפִינְהוּ דְּאוֹרַיְיתָא וְדַרְבָּנָן לֹא מְצַטְרְפִי בְּמַעֲשֵׂר שֶׁאֵין בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה וְשֶׁנִּטְמְאוּ לִירוּשָׁלַיִם וְיָצָא וְאַמַּאי וְלֵיהֵדַר וְנֵעְיֵילֵיהּ בְּשֶׁנִּטְמָא וְנִפְרְקֵיהּ דְּאָמַר ר' אֶלְעָזָר מְנַיִן לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁנִּטְמָא שֶׁפּוֹדִין אוֹתוֹ

וַאֲסוּרִים לְזָרִים. פרש"י דמשום מעשר קתני לה לאשמעי' דאפי' איסורא ליכא ומיהו במסכת חלה (פ"א מ"ט) לא מצינו לפקרו הכי דתנן התם החלה והביכורים חייבין עליהם מיתה וחומש ואסורים לזרים ולא קתני מה שאין כן במעשר וי"ל כדמפקרא בירושלמי ואסורים לזרים אפילו חצי שיעור או דרבנן דפליגי רבי יוחנן ור"ל בפרק בתרא דיומא (דף עד:). ואין לפקר דאסורה לזרים אפי' על ידי פדיון דבפרק הערל (ביבמות דף עד:). אמר אין לה פדיון שייירה:

וְעוֹלֶה באחד ומאה. בספרי דרש ממקדשו ממנו דתרומה עולה באחד ומאה ערלה וכלאי הכרם באחד ומאתים דמתוך שכפל איסורו בפל עליית' ואסמכתא בעלמא הוא דמדאורייתא תרומה וערלה וכלאי הכרם בטלים ברוב בזבים ובלחם בס' כשאר איסורין דבפרק הנזקין (גיטין דף נד:) גבי נפלו ונתפצעו קאמר והא הכא דמדאורייתא בטל ברוב ובס' כל הבשר (חולין דף קטו: ושם ד"ה ומה) ובפ' כל שעה (פסחים דף כד: ושם) ילי' איסור הנאה בבשר בחלב מק"ו דערלה ולא פריך מה לערלה שכן צריכה אחד ומאתים להתבטל ובפרק הערל (ביבמות ד' עד:) דחשיב מחס"ו דהוי בתרומה ולא במעשר ולא חשיב אחד ומאה והתם נמי אמר ר' יוחנן והוא שרבו חולין על התרומה:

בְּאֶחָד ומאה עולין. באיסור לחייבר ולוקין מדה אחת ונותנים לכהן כדתנן במסכת ערלה (פ"ב מ"א) תרומה ותרומת מעשר עולין בק"א ועריך ליהי' הערלה ובלאי הכרם במאתי' ואחד ואין צריך להרים וטעמא דצריך להרים טפי בתרומה מבשאר איסורים משום דירושלמי משום גזל השבט פירוש כהן. (לעיל) **וְהֵן** נכסי כהן. שלהי ביבמות תנן לקמה אמרו נכסי כהן וצריך להרים הערלה ובלאי הכרם במאתי' ואחד ואין צריך להרים וטעמא דצריך לחרים טפי בתרומה מבשאר איסורים מפרש בירושלמי משום גזל השבט פירוש כהן. (לעיל)

וְהֵן נִכְסֵי כֹהֵן. שלהי ביבמות תנן לקמה אמרו נכסי כהן בקיאין להרים הערלה ובלאי הכרם במאתי' ואחד ואין צריך להרים וטעמא דצריך לחרים טפי בתרומה מבשאר איסורים מפרש בירושלמי משום גזל השבט פירוש כהן. (לעיל)

וְעוֹלִין בְּאֶחָד וּמֵאָה וּמְעוּנִּין רְחִיצַת יָדַיִם. אפילו למנע דאילו לאכילה אף למעשר טעון כדאמר בפ' השוחט (חולין דף לג:): כל השטען ביאת מים מדברי סופרים אסור בתרומה ומותר במעשר דברי ר"מ וחכמים אוסרין: **הָוֶה** ליה דבר שיש לו מתירין. וא"ת תרומה נמי יש לו מתירין בשאלה דאמר בפ' הנודר (נדרים דף נא.) ור"ל דכאמר התם נמי הזי מצוה לאתשולי

וְהֶעֱרֵב שֶׁמֶשׁ. רחיצת ידים. אפילו למנע דאילו לאכילה אף למעשר טעון כדאמר בפ' השוחט (חולין דף לג:): כל השטען ביאת מים מדברי סופרים אסור בתרומה ומותר במעשר דברי ר"מ וחכמים אוסרין: **הָוֶה** ליה דבר שיש לו מתירין. וא"ת תרומה נמי יש לו מתירין בשאלה דאמר בפ' הנודר (נדרים דף נא.) ור"ל דכאמר התם נמי הזי מצוה לאתשולי

חֲרֵי אֵלּוּ בִּתְרוּמָה וּבִכּוּרִים מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַעֲשֵׂר מַאי מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַעֲשֵׂר לַאו מִכְּלַל דְּמַעֲשֵׂר בְּטֵבֶל בְּרוּבָּא וְאִם אֵיתָא דְּחָזְקִיָּה הָוֶה לֵיהּ דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין וְכָל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין אַפִּי' בְּאֶלֶף לֹא בָּטֵל וּמַמְאֵי דְּמַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַעֲשֵׂר דְּבָטֵל בְּרוּבָּא דִּלְמָא לֹא בָּטֵל כְּלָל לֹא מָצִית אֲמַרְתְּ הָכִי דִּלְגַבֵּי תְּרוּמָה חוֹמְרִי דִּתְרוּמָה קָתָנֵי קוֹלֵי דִּתְרוּמָה לֹא קָתָנֵי וְהָא קָא תָנֵי וְהֵן נִכְסֵי כֹהֵן לֹא סַלְקָא דַּעְתָּךְ דְּתָנֵיָא בְּהֶדְיָא מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּטֵבֶל בְּרוּבָּא וּבְאֵיזֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אָמְרוּ בְּמַעֲשֵׂר שֶׁאֵין בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה וְשֶׁנִּטְמְאוּ לִירוּשָׁלַיִם וְיָצָא וְאִם אֵיתָא לְדַחְזְקֵיהּ לֵיעָבֵד לֵיהּ לְדַחְזְקֵיהּ וְיֵיחַל עַל מְעוֹת רִאשׁוֹנוֹת דִּלְא פָּרִיק וְיֵיתֵי מַעֲשֵׂר דְּאִית לֵיהּ וְנִצְטָרְפִינְהוּ דְּאוֹרַיְיתָא וְדַרְבָּנָן לֹא מְצַטְרְפִי בְּמַעֲשֵׂר שֶׁאֵין בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה וְשֶׁנִּטְמְאוּ לִירוּשָׁלַיִם וְיָצָא וְאַמַּאי וְלֵיהֵדַר וְנֵעְיֵילֵיהּ בְּשֶׁנִּטְמָא וְנִפְרְקֵיהּ דְּאָמַר ר' אֶלְעָזָר מְנַיִן לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁנִּטְמָא שֶׁפּוֹדִין אוֹתוֹ

דבפרק בתרא דמ"ש (מ"ב) אתיא כר' יהודה דאמר ממון מחודיש הוא אי נמי תרוייהו הוא יהודה ובבדים דוקא שהגוף נהנה מהם שרי אבל עבדים אסורים מיתורא דקרא אי נמי תרוייהו כר"מ ומן החורה שרי לקנות כל מילי ומדרבנן הוא דאסור ורבא דאמר בירושלמי לא נתתי ממנו למת למאי אי ליקח ארון ותכריכין הא לחי נתתי בתמניה אלא לסיכה ההיא דרשה אסמכתא בעלמא היא למאי דאיסייא מדרבנן ומוקי לה בסיכה אבל אמת הוא דאתא למעוטי ארון ותכריכין כדתנן בשילהי פירקין דמעשר שני והא דאמר פרק הערל (ביבמות דף עד. ושם) מנין למעשר שני שנטמא שמותר לסוך ממנו שנאמר לא נתתי ממנו אינו דבר ששוה לחיים כו' ואימא לארון ותכריכין ה"פ לקא לחודיה אבל סיכה אסורה שמבערו בטומאה הוי כמו אבילה ומשני ממנו מגופו של מעשר משמע ור"ע תוס' ביבמות

ענ. ד"ה נבסיו:

וּמְעוּנִּין רְחִיצַת יָדַיִם. אֲפִילּוּ לְמִנְּעָ דְּאִילּוּ לְאֲכִילָה אַף לְמַעֲשֵׂר טָעוּן כְּדְאָמַר בְּפ' הַשּׁוֹחֵט (חוּלִין דף לג:): כָּל הַשְּׁטָעוּן בִּיאַת מַיִם מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים אָסוּר בִּתְרוּמָה וּמוּתָּר בְּמַעֲשֵׂר דִּבְרֵי ר"מ וַחֲכָמִים אוֹסְרִין: **הָוֶה** לֵיהּ דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין. וְא"ת תְּרוּמָה נַמִּי יֵשׁ לוֹ מַתִּירִין בְּשְׁאֵלָה דְּאָמַר בְּפ' הַנּוֹדֵר (נְדָרִים דף נא.) וְר"ל דְּכְאָמַר הָתָם נַמִּי הָזֵי מִצְוָה לְאִתְשׁוּלֵי

כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר יֵקֵב. בְּסִפְרֵי מְפֵיק לַהּ טַעְמָא מִשּׁוּם דִּכְתִיב הַכֶּסֶף כֶּסֶף רִאשׁוֹן וְלֹא כֶּסֶף שְׁנֵי וְ"ל דְּה"מ דְּאִי לָאו הָכִי אֲפִילּוּ כֶּסֶף שֵׁנִי נָמֵי נִיתְרַע עַל כֶּסֶף רִאשׁוֹן וְלֹא יִפְדֶּה (ר"ה מה.). מַאִי נָמֵי דְּקָאָמַר רִאשׁוֹן וְאַפִּילּוּ כֶּסֶף שֵׁנִי וְ"ל דְּה"מ (מ"ק ט.) תְּנַן אָמְרוּ לוֹ לֹא' יְהוּדָה וּמַה מַּעֲשֶׂר שֶׁנִּטְמָא נִפְדֶּה לְקוּחִין לֹא כָּל שֶׁכֵּן אָמַר לָהֶם לֹא אִם אָמַרְתֶּם בְּמַעֲשֵׂר שֶׁנִּפְדֶּה לְקוּחִין לֹא כָּל שֶׁכֵּן אָמַר לָהֶם לֹא תֹאמְרוּ בְּלָקוּחַ שֶׁאֵינוֹ נִפְדֶּה כו' אֵם כֵּן טַעְמָא שְׁנֵי שֶׁנִּפְדֶּה לְקוּחִין לֹא כָּל שֶׁכֵּן אָמַר לָהֶם לֹא תֹאמְרוּ בְּלָקוּחַ שֶׁאֵינוֹ נִפְדֶּה כו' אֵם כֵּן טַעְמָא כֶּסֶף שֵׁנִי וְ"ל דְּה"מ כֶּסֶף עַל כֶּסֶף לֹא וא"ת דִּכְפָרַע שְׁלִישׁ דְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְ"ל דְּה"מ (מ"ע) תָּנָן אָמְרוּ לוֹ לֹ' יְהוּדָה וּמַה מַּעֲשֵׂר שֶׁנִּטְמָא נִפְדֶּה לְקוּחִין לֹא כָּל שֶׁכֵּן אָמַר לָהֶם לֹא אִם אָמַרְתֶּם בְּמַעֲשֵׂר שֶׁנִּפְדֶּה לְקוּחִין דְּקָאָמַר נִפְדֶּה לְקוּחִין לֹא כָּל שֶׁכֵּן אָמַר לָהֶם לֹא תֹאמְרוּ בְּלָקוּחַ שֶׁאֵינוֹ נִפְדֶּה כו' אֵם כֵּן טַעְמָא כֶּסֶף שֵׁנִי וְ"ל דְּה"מ כֶּסֶף עַל כֶּסֶף לֹא וא"ת דִּכְפָרַע שְׁלִישׁ דְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְ"ל דְּה"מ (מ"ע) תָּנָן אָמְרוּ לוֹ לֹ' יְהוּדָה וּמַה מַּעֲשֵׂר שֶׁנִּטְמָא נִפְדֶּה לְקוּחִין לֹא כָּל שֶׁכֵּן אָמַר לָהֶם לֹא אִם אָמַרְתֶּם בְּמַעֲשֵׂר שֶׁנִּפְדֶּה לְקוּחִין דְּקָאָמַר נִפְדֶּה לְקוּחִין לֹא כָּל שֶׁכֵּן אָמַר לָהֶם לֹא תֹאמְרוּ בְּלָקוּחַ שֶׁאֵינוֹ נִפְדֶּה כו' אֵם כֵּן טַעְמָא

אֲפִילּוּ לֹא יָצָא נָמֵי. מֵעִיקָּרָא דְּשֵׁנִי בְּשֶׁנִּטְמָא ה"מ לְמִפְרַךְ הָכִי אֶלָּא דְּעָדִיפְנָא מִינַּיהּ

לֹא פְּלוּג רַבָּנַן. תֵּימָה דִּבְסוֹף פֶּרֶק חֵלֶק (סנהדרין ד' קיג.) מְשַׁנֵּי כִּי גָּזְרוּ רַבָּנַן כִּי אִיתְנְהוּ לְמִחְיצוֹת וְלֹא קָאָמַר דְּלֹא פְּלוּג רַבָּנַן דְּקָאָמַר הָכָא וְלֹא קָשֶׁה מִידֵּי דְּהָתָם קַאֵי אַמַּאי דְּקָאָמַר אֶלָּא דְּעִיר הַנִּדַּחַת וְאַסְקוּהָ לִירוּשָׁלַיִם וְהָיְתָה שָׁם בְּשָׁעַת גְּמַר דִּין לֹא הָיוּ מְחִיצוֹת וְה"ל שֶׁלֹּא יְרוּשָׁלַיִם בְּשָׁעַת גְּמַר דִּין כו' וּמִסְיק לְעוֹלָם בְּטָהוֹר וְאַסְקוּהָ לִירוּשָׁלַיִם וְנִגְמַר הַדִּין דְּעִיר הַנִּדַּחַת הִדְּקָא קַשְׁיָא לָךְ לְיַתְאֵבִיל כְּגוֹן דְּנָפַל מְחִיצוֹת אַחַר גְּמַר דִּין וְכִדְרָבָא דְּאָמַר מְחִיצָה לְקוּלִין דְּרַבָּנַן שְׁלֹא לְפַדּוֹת אֲפִילּוּ נָפַל מְחִיצָה דְּלֹא פְּלוּג רַבָּנַן כִּדְקָאָמַר בְּשִׁמְעָתִין דְּכֵיוָן דְּלִקְלוּט מִן הַתּוֹרָה חָל עָלָיו גְּמַר דִּין אֲפִילּוּ לֹא נָפַל מִדְּרַבָּנַן מִן הַתּוֹרָה חָל שֶׁיְּכוֹל לְאוֹכְלוֹ אִם יִרְצֶה וְלֹא מִיקַּרֵי נְמֵי שֶׁלֹּ יְרוּשָׁלַ' בֵּיוָן שֶׁיְּכוֹל לְהוֹצִיאוֹ וְלִפְדּוֹתוֹ אֶלָּא דְּרַבָּנַן אָמוֹר מְחִיצָה לְקוּלּוֹת אֲפִילּוּ לְקֻרְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם וְלֶאֱבוֹל דְּהָעֲמִידוּ דְּבָרֵיהֶם עַל דִּין תּוֹרָה אֲהָא מַסְיֵים כִּי גָּזְרוּ רַבָּנַן הֵיכָא דְּאִיתְנְהוּ לְמִחְיצוֹת פֵּירוּשׁ לְהָעֲמִידוּ דְּבָרֵיהֶם עַל דִּין תּוֹרָה לְמִיקְרֵי שֶׁלֹּ יְרוּשָׁלַיִם וְלֶאֱבוֹל אֶלָּא כִּי אִיתְנְהוּ לְמִחְיצוֹת וְלֹא נָפַל בְּלָל אֲבָל נָפַל מְחִיצוֹת אַחַר גְּמַר דִּין לֹא גָּזְרוּ רַבָּנַן לְהָעֲמִיד דְּבָרֵיהֶם עַל דִּין תּוֹרָה לְקֻרְשֵׁי שֶׁלֹּ יְרוּשָׁלַיִם וְלֶאֱבוֹל אע"ג דִּבְשָׁעַת גְּמַר דִּין קָלְטוּהוּ מְחִיצוֹת בֵּיוָן דְּנָפַל מְחִיצוֹת אַחַר גְּמַר דִּין אֲבָל אִי נָפַל מְחִיצוֹת קוֹדֶם גְּמַר דִּין אע"ג דְּלֹא חָלוּ עָלָיו גְּמַר דִּין דְּה"ל יְרוּשָׁלַיִם מ"מ לֹא חָל עָלָיו גְּמַר דִּין דְּה"ל כִּגְבוּלִים וְה"ל שֶׁלֹּ שָׁמַיִם בֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לֶאֱבוֹל וְלֹא לְפַדּוֹת כִּדְאָמַר בְּשִׁמְעָתִין דְּלֹא פְּלוּג רַבָּנַן וְהָעֲמִידוּ דְּבָרֵיהֶם עַל דִּין תּוֹרָה לְקוּלּוֹת כִּגְבוּלִים שֶׁהֲרֵי הָיוּ רְאוּיִין לֶאֱכוֹל שָׁעָה אַחַת וְהָנֵי הָיְתָה לִיהּ מְמוֹן הַדְּיוֹט וְשֶׁלֹּ יְרוּשָׁלַיִם לֹא הָיוּ בֵּיוָן דְּנָפַל מְחִיצוֹת בְּשָׁעַת גְּמַר דִּין אֲבָל נָפַל מְחִיצוֹת אַחַר גְּמַר דִּין בֵּיוָן דַּהֲוֵי שֶׁלֹּ יְרוּשָׁלַיִם בְּשָׁעַת גְּמַר דִּין וְהָעֲלוּ בְּשָׁעַת גְּמַר דִּין לְעִנְיַן קְדֻשָּׁה וְהָנֵי הָיוּ לְעִנְיַן גְּמַר דִּין לְקִדְשֵׁי קָדָשִׁים (ובחים דף נט.) בְּשֶׁהָיָה מוּנָּח שָׁם חוּרְזִין וְנִרְאִין וְ"ל דְּדִקְדֵּק זְבָחִים שְׁעוֹשִׂין מֵהֶם עֲבוֹדוֹת אֲבָל מַעֲשֵׂר אוֹ בְּשֵׂר קֹדֶשׁ לְאַחַר הָעֲבוֹדָה אוֹ שֶׁיָּרֵי מִנְחָה חוּרְזִין וְנִרְאִין:

דְּנָפוֹל מְחִיצוֹת. פֵּי' רוֹב מְחִיצוֹת דְּאִי נָפוֹל מִקְצָתָם אע"ג דְּאָסוּר לְטַלְטֵל בְּשַׁבָּת מ"מ מִקְרֵי מְחִיצָה לְעִנְיַן אֲבִילָת מַעֲשֵׂר וְקָדָשִׁים כְּלִים כְּדַאֲמְרִינַן רֵישׁ פֶּרֶק אֵלּוּ דְּבָרִים (פסחים דף סו. ושם ד"ה תוחב דף פח:) דְּהַהִיא שְׁמַעְתָּתָא דְּהֵחֵל צָרִיךְ לְהַעֲמִיד אַחַר שֶׁנִּפְרְצוּ בָּהּ פְּרָצוֹת לָכֵךְ לֹא הָיוּ יְכוֹלִין לְהוֹלִיךְ סְכִינֵיהֶם בְּשַׁבָּת לְעֲזָרָה לִשְׁחוֹט פִּסְחֵיהֶם דְּקוֹדֶם שֶׁנִּפְרְצוּ הָיוּ מוּתָּרִים לְטַלְטֵל דִּכְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן (עירובין דף ו:) יְרוּשָׁלַיִם אֵלְמָלֵא דִּלְתוֹתֶיהָ נְעוּלוֹת בַּלַּיְלָה הַיִּתְיָן עָלַיְיהוּ מִשּׁוּם רה"ר וְאַעפ"כ בַּלַּיְלָה הָיוּ אוֹכְלִין פִּסְחֵיהֶם:

אֵין בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה. אֵין הוֹפֵס פִּדְיוֹן וְלֹא בָּעֵי לְמִדְרַשׁ אֵין בּוֹ מוֹסִיף חוֹמֶשׁ אֲבָל פִּדְיוֹן הוֹפֵס דִּסְבָרָא לְאוֹקֹמֵי מְעִיטָא בְּגוּפֵהּ וְלֹא בְּחוֹמֶשׁ מִשְּׁנָה פְּרוּטָה לֹא חָשִׁיב מִמּוֹן לְהוֹפֵס פִּדְיוֹן אֲבָל לְמ"ד אֵין בְּחוֹמֶשׁו קֶשֶׁה הוֹפֵס דְּהָוֵה לֵיהּ לְמִדְרַשׁ דְּאִינּוֹ מוֹסִיף חוֹמֶשׁ:

אֲפִילּוּ בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁנָּאֲ' כִּי לֹא תוּכַל שְׂאֵתוֹ וְאֵין שְׂאֵת אֶלָּא אֲכִילָה שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשָּׂא מַשָּׂאת מֵאֵת פָּנָיו אֶלָּא בְּלָקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֵׁנִי לְקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר נָמֵי לִיפְרְקֵיהּ דְּתַנְיָן הַלָּקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁנִּטְמָא יִפָּדֶה כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר יֵקֵב אִי רַבִּי יְהוּדָה מַאי אִירְיָא יָצָא אֲפִילּוּ לֹא יָצָא נָמֵי אֶלָּא לְעוֹלָם בְּטָהוֹר וּמַאי דְּאָמַר מְחִיצוֹת לִיפְרְקֵיהּ

הַבְּעָלִים נוֹתְנִין. לָן בְּרַחֵן עֲשָׂרִים וְשֵׁשׁ שְׁאִי אִפְשָׁר לְתַת לְזֶה בְּאֶחָד וְעֶשְׂרִים שֶׁנִּמְצָא חֶקְדֵּשׁ נִפְסָד בְּחֲמִשָּׁה סְלָעִים וְלִבְעָלִים נִמִּי לֹא פְּחוֹתִין מִן הַקֶּרֶן שֶׁשָּׁמְאָה אִישׁ אַחַר הַלְּבָן נוֹתְנִין כ"א לָקֶרֶן וַחֲמִשָּׁה לְתוֹסֶפֶת חוֹמֶשׁ וְעַל עִילּוּיוֹ שֶׁל זֶה שֶׁהֶעֱלָה בִּדְמֵי סְלָע אֵין מוֹסִיף חוֹמֶשׁ אֶלָּא עַל קֶרֶן שֶׁמִּמֶּנּוּ הוּא: **עֶשְׂרִים וְחֲמִשָּׁה הַבְּעָלִים נוֹתְנִין שְׁלֹשִׁים.** וְהֵיכָן (ערכין ד' כז:) פָּרִיךְ וְנֵימָא לְגִיזְבָּר אָתָא גִּבְרָא בְּחַרְיָקֵי דְּרֵי בָּא אַחַר תְּחִלָּתִינוּ שֶׁחָפַץ לִיתֵּן בְּמֶה שֶׁעוֹלֶה קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ שְׁאָמַרְתִּי וְאֵין הֶקְדֵּשׁ נִפְסָד וְלָמָּה נִכְוֹף אֶת זֶה לָתֵת שְׁלֹשִׁים וְסֵיפָא הַמְשַׁנֶּה אָמַר אֶחָד דְּרֵי הוּא שֶׁלִּי בְּעֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ שֶׁאוֹמֵר הַגְּמָרָה: **ש"מ חוֹמֶשָׁא מִלְּבַר.** מִדְּקָתָנֵי חוֹמֶשׁ עַל עֶשְׂרִים סְלָעִים חֲמֵשׁ סְלָעִים דְּרֵי חוֹמֶשׁ מִן הַחוּץ: **הוּא וְחוֹמְשׁוֹ חֲמִשָּׁה.** הַיְינוּ חוֹמֶשׁ מִלְּבַר שֶׁהוּא רְבִיעִי שֶׁל קֶרֶן: **חוֹמֶשׁ מֵעֲבֵד.** אֲבִילְה חוֹרֵץ לְחוֹמֶשׁ עַד שֶׁיִּתֵּן הַחוֹמֶשׁ: **אֲבָנְשָׁיה.** מֵאִילֵּין אֵינוֹ בִּכְלַל הַפְּדְיוֹן שֶׁאַרְבָּעָה הַזּוֹזִים פְּדֵה מַעֲשֵׂר שֶׁהוּא כְּנֶגֶד: **אוֹ דִלְמָא אַרְבָּעָה בַּחֲמִשָּׁה פְּרִיךְ.** כָּךְ הוּא גּוֹזֵרַת הַכָּתוּב שֶׁהַחוֹמֶשׁ מִן הַפְּדְיוֹן הוּא וְאֵין שָׁוֶה אַרְבָּעָה נִפְדִּין בְּפָחוֹת מֵחֲמִשָּׁה: **תִּיקְמֵי.** מַעֲשֵׂר שֶׁנִּי שֶׁל דְּמֵאי שֶׁהֶחֱזִיר חֲכָמִים לְהַפְרִישׁ הַלּוֹקֵחַ מֵעִם הָאָרֶץ: **אֵין לוֹ חוֹמֶשׁ.** אִם פּוֹדֶה בְּעֶלְיָה: **וְאֵין לוֹ עִיּוּר.** בְּשָׁעָה שְׁלִישִׁית שֶׁנִּצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל לְבַעֵר כָּל מַעֲשְׂרוֹתֵיהֶם מִן הַבַּיִת וְלֹא לְמִי שֶׁהֵם רוֹצִים כְּדִכְתִיב (דברים יד) מִקְצֵה שָׁלֹשׁ שָׁנִים וגו': **קֶרֶן יֵשׁ לוֹ.** דְּכָל זְמַן שֶׁלֹּא פָּדָאוֹ אָסוּר לְאוֹכְלוֹ: **חוּץ לְחוֹמֶשׁ: מ"ט.** אֵין לוֹ חוֹמֶשׁ וְיֵשׁ לוֹ קֶרֶן: **דִּמְעֲבֵד דְּאוֹרַיְיתָא.** בְּמַעֲשֵׂר דְּאוֹרַיְיתָא: **אִיתֵּיהּ בְּדִרְבָּנָן.** בְּמַעֲשֵׂר דְּמֵאי דִּרְבָּנָן: **בְּשַׁבָּת.** מִפְּנֵי כְּבוֹד שַׁבָּת לֹא יַעֲבֵד מְלָאכוֹת בְּשַׁבִּיל חוֹמֶשׁ: **מִדְּקָאָמַר רַבִּי נָתָן רַבִּי ר' אֱלִיעֶזֶר בְּשַׁבָּת.** אֲבָל בְּחוֹל אֵינוּ רוֹאֶה אֶת הַדָּבָר: **מִכְּלָל דְּאִיתּוֹ אֲפִילּוּ בְּחוֹל.** אָמַר יֹאבֵל וְכַמַּעֲשֵׂר וְדֵאי קָאָמַר: **דְּבִ"ע חוֹמֶשׁ לֹא מֵעֲבֵד.** שֶׁיִּהְא הָאוֹכְלוֹ לוֹקֶה עָלָיו מִשּׁוּם לֹא תוֹכֵל לֶאֱכוֹל בִּשְׁעָרֶיךָ (שם יב:) וְהָכָא בְּחוּלִּשְׁיוֹ לִפְשִׁיעוּתָא. הָכָא קָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה לֹא יֹאבֵל מִדְּרַבָּנָן קָאָמַר שֶׁמָּא יִפְשַׁע וְיִתְרַשֵּׁל וְלֹא יִתֵּן חוֹמֶשׁ עוֹד: **הוֹאִיל וְנִזְבְּרִין תּוֹבְעִין אוֹתוֹ.** אֶת הַחוֹמֶשׁ וְלֵיכָא לְמֵימַר לִפְשִׁיעוּתָא: **נֵימָא דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּהֶקְדֵּשׁ.** הוֹאִיל וְנִזְבְּרִין תּוֹבְעִין אוֹתוֹ: **חֲדֵי אָמְרִי.** בְּמַסֶּכֶת בְּכוֹרוֹת בְּפ' בְּתָרָא (ד' נא.): **וְנָתַן הַכֶּסֶף.** וְאִם הִמְקְדִּישׁ יִגְאַל וְנוֹמַר וְיִסַּף חֲמִשִׁית כֶּסֶף עֶרְכּוֹ עָלָיו וְהָיָה לוֹ: **תִּיתְוֹסָה.** זֶה הָאוֹכְלָה בִּשּׁוֹגֵג: **אֵינָהּ מִשְׁתַּלֶּמֶת.** מֵעוֹת אֵלּוּ פֵּירוֹת חוּלִּין שֶׁהֵחֲשִׁיבוּם נַעֲשֵׂית תְּרוּמָה בְּדִכְתִיב בּוֹ אֶת הַקֹּדֶשׁ מַה שֶּׁהוּא נוֹתֵן לוֹ נַעֲשֶׂה קֹדֶשׁ אֶלָּמָא מִידֵּי דְּחִזֵּי לְהָכֵי בְּעֵינַן: **שְׁלֹא מִן הַחוּלִּין.** מֵעוֹת אוֹ בְּגָדִים שֶׁהֵם כְּסָף: **עָלָיו.** כִּבְיָכוֹל חוֹמֶשׁ כְּתִיב יוֹסֵף עָלָיו: **וְלֹא אֲכָלָה.** הֵיהוּא חוֹזֵר בְּעֵין: **מְשַׁלֵּם אֶת הַכֹּפֶל.** שֶׁל קֶנֶס גְּבִיָּה בְּמַעוֹת: **דְּמֵי תְּרוּמָה.** כְּמָה שֶׁהָיָה שָׁוֶה לִימְכֹּר בְּשׁוּק וְדָמְיָה פְּחוֹתִין מִדְּמֵי חוּלִּין שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה אֶלָּא לַכֹּהֲנִים וְאֵינָהּ רְאוּיָה בִּימֵי טוּמְאָתוֹ וְאִם מִטַּמְּאָה אָסוּרָה בַּאֲכִילָה לִפִיכָךְ דָּמֶיהָ מוּעָטִים וְהַיְינוּ דְּקָאָמַר דְּמֵי תְּרוּמָה: **אֲכָלָה.** בְּשׁוֹגֵג דְּלֹא יָדַע שֶׁהִיא תְּרוּמָה: **שְׁנֵי קְרָנַיִן.** אֶחָד לְקֶרֶן וְאֶחָד לְכָפֶל וְחוֹמֶשׁ בִּשְׁבִיל אֲבִילָתָהּ: **מִן הַחוּלִּין.** פֵּירוֹת מְתוּקָנִין: **וְהֶקְדֵּן.** הַשְׁוֵי שֶׁהוּא בָּא מֵחֲמַת כָּפֶל שֶׁל קֶנֶס גְּבִיָּה מְשַׁלֵּם נִמִּי דְּמֵי תְּרוּמָה כְּלוֹמַר מַעוֹת כְּמוֹ שֶׁנִּמְכְּרָת תְּרוּמָה בְּשׁוּק:

ש"מ

הַבְּעָלִים נוֹתְנִין עֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם הַבְּעָלִים נוֹתְנִין עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע בְּעֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ הַבְּעָלִים נוֹתְנִין עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע הַבְּעָלִים נוֹתְנִין עֶשְׂרִים וְתֵשַׁע עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ הַבְּעָלִים נוֹתְנִין שְׁלֹשִׁים לְפִי שֶׁאֵין מוֹסִיפִין חוֹמֶשׁ עַל עִילּוּי שֶׁל זֶה שֶׁמָּע מִינָּהּ חוֹמֶשָׁא מִלְּבַר ש"מ בְּתִנָּאֵי וְיֵסֶךְ חֲמִישִׁיתוֹ עָלָיו שֶׁיִּהְא הוּא וְחוֹמְשׁוֹ חֲמִשָּׁה דִּבְרֵי רַבִּי יְאוֹשִׁיָּה ר' יוֹנָתָן אוֹמֵר חֲמִישִׁיתוֹ חוֹמְשׁוֹ שֶׁל קֶרֶן אִיבָּעֵיָא לְהוּ חוֹמֶשׁ מֵעֲבֵד אוֹ אֵינוֹ מֵעֲבֵד ד' בְּד' פָּרִיךְ וְאַבְנְשָׁיָה מוֹסִיף חוֹמֶשׁ אֶלְמָא חוֹמֶשׁ לֹא מֵעֲבֵד אוֹ דִלְמָא אַרְבָּעָה בַּחֲמִשָּׁה פָּרִיךְ וְחוֹמֶשׁ מֵעֲבֵד אָמַר רַבִּינָא ת"ש הַדַּמַּאי אֵין לוֹ חוֹמֶשׁ וְאֵין לוֹ בִּיעוּר הָא קֶרֶן יֵשׁ לוֹ מַאי נִיטְּעָא קֶרֶן דִּמְעֲבֵד בְּדְאוֹרַיְיתָא אִיתָא בְּדִרְבָּנָן חוֹמֶשׁ דְּלֹא מֵעֲבֵד בְּדְאוֹרַיְיתָא לֵיתָא בְּדִרְבָּנָן לֵימָא כְּתַנָּאֵי נָתַן אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא נָתַן אֶת הַחוֹמֶשׁ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר יֹאכַל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר לֹא יֹאכַל א"ר נָרָאִין דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּשַׁבָּת וְדִבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּחוֹל מִדְּאָמַר נָרָאִין דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּשַׁבָּת מִכְּלָל דְּפְלִיגִי אֲפִילּוּ בְּחוֹל מִדְּאָמַר נָרָאִין דִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּחוֹל מִכְּלָל דְּפְלִיגִי אֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת מַאי לָאו בָּהָא קָמִפְלְגִי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר קָסָבַר חוֹמֶשׁ לֹא מֵעֲבֵד וְר' יְהוֹשֻׁעַ קָסָבַר חוֹמֶשׁ מֵעֲבֵד אָמַר רַב פָּפָּא לֹא דְּכוּלֵּי עָלְמָא חוֹמֶשׁ לֹא מֵעֲבֵד וְהָכָא בְּחֵרֵישִׁינְן לְפִשְׁיעוּתָא קָמִיפְלְגִי מַר סָבַר חֵרֵישִׁינְן לְפִשְׁיעוּתָא וּמַר סָבַר לֹא חֵרֵישִׁינְן לְפִשְׁיעוּתָא אָמַר ר' יוֹחָנָן הַכֹּל מוֹדִים בְּהֶקְדֵּשׁ שֶׁחִילֵּל הוֹאִיל וְנִזְבְּרִין תּוֹבְעִין אוֹתוֹ בַּשּׁוּק וּבְהֶקְדֵּשׁ לֹא פְּלִיגִי וְהָתַנְיָא נָתַן אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא נָתַן לוֹ אֶת הַחוֹמֶשׁ ר' אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר חִילֵּל וַחֲכָמִים אוֹמְרִים לֹא חִילֵּל א"ר נָרָאִין דִּבְרֵי ר' אֱלִיעֶזֶר בְּהֶקְדֵּשׁ וְדִבְרֵי חֲכָמִים בְּמַעֲשֵׂר מִדְּאָמַר נָרָאִין דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּהֶקְדֵּשׁ מִכְּלָל דְּפְלִיגִי אֲפִילּוּ בְּמַעֲשֵׂר מִדְּקָאָמַר נָרָאִין דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּמַעֲשֵׂר מִכְּלָל דְּהֶקְדֵּשׁ אֲפִילּוּ בְּמַעֲשֵׂר דְּאִינְהוּ פְּלִיגִי אַפְּ' בְּהֶקְדֵּשׁ אֶלָּא אִי אִתְּמַר הָכִי אִתְּמַר א"ר יוֹחָנָן הַכֹּל מוֹדִים בְּשֶׁבָּת בְּהֶקְדֵּשׁ שֶׁחִילֵּל חָדָא דִּכְתִיב וְקָרֵאתָ לַשַּׁבָּת עוֹנֶג וְעוֹד הוֹאִיל וְנִזְבְּרִין תּוֹבְעִין אוֹתוֹ בְּשׁוּק אָמַר רָמֵי בַּר חָמָא הֲרֵי אָמְרוּ הֶקְדֵּשׁ אֵינוֹ מִתְחַלֵּל עַל הַקַּרְקַע דְּרַחְמָנָא אָמַר וְנָתַן הַכֶּסֶף וְקָם לוֹ חוֹמְשׁוֹ מֵהוּ שֶׁיִּתְחַלֵּל עַל הַקַּרְקַע תְּרוּמָה אֵינָהּ מִשְׁתַּלֶּמֶת אֶלָּא מִן הַחוּלִּין דְּרַחְמָנָא אָמַר וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת הַקֹּדֶשׁ דָּבָר הָרָאוּי לִהְיוֹת קֹדֶשׁ חוֹמְשָׁהּ מֵהוּ שֶׁיִּשְׁתַּלֵּם שְׁלֹא מִן הַחוּלִּין מַעֲשֵׂר אֵין מִתְחַלֵּל עַל הָאֲסִימוֹן דְּרַחְמָנָא אָמַר וְצָרַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדֶךָ לְרִבּוֹת כָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ עָלָיו צוּרָה חוֹמְשׁוֹ מֵהוּ שֶׁיִּתְחַלֵּל עַל הָאֲסִימוֹן אִתְּמַר לְהָא וּמְנָא לְקַמִּיהּ דְּרָבָא אָמַר לְהוּ אָמַר קְרָא עָלָיו לְרַבּוֹת חוֹמְשׁוֹ כְּמוֹתוֹ אָמַר רַבִּינָא אַף אֲנַן נָמֵי תְּנִינָא הַגּוֹנֵב תְּרוּמָה וְלֹא אָכְלָהּ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל דְּמֵי תְּרוּמָה אָכְלָהּ מְשַׁלֵּם שְׁנֵי קְרָנִים וְחוֹמֶשׁ קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ מִן הַחוּלִּין וְהֶקְדֵּן דְּמֵי תְּרוּמָה

אוֹ דִּלְמָא ד' בְּה' פָּרִיךְ חוֹמֶשׁ מֵעֲבֵד. וְא"ת הֲלֹא בְּהֶקְדֵּשׁ שָׁוֶה שֶׁחִלְּלוֹ עַל שָׁוֶה פְּרוּטָה מְחוּלָּל וּמִסְתָּמָא הוּא הַדִּין בְּמַעֲשֵׂר וְי"ל דְּוַדַּאי אִם אָמַר הוּא חוֹמְשׁוֹ מְחוּלָּל עַל פְּרוּטָה (פְּרוּטוֹת) מוֹעִיל אֲבָל כִּי לֹא מְזַכֵּר זֶה שֶׁהֶעֱלָה הַחוֹמֶשׁ לֹא מְהַנֵּי: **אָמַר** רַבִּי חוֹמֶשׁ לֹא מֵעֲבֵד. סָבַר חוֹמֶשׁ לֹא מֵעֲבֵד וְלֹכָךְ בְּשַׁבָּת הֵיכֶל אֲבָל בְּחוֹל לֹא שֶׁהֲרֵי מוֹסִיף חֲמִישִׁיתוֹ וּבְשַׁבָּת לֹא חֲמִישִׁיתוֹ שִׁשִּׁים.

מִכְּלָל דְּפָלִיג אֲפִילּוּ בְּהֶקְדֵּשׁ. תִּימָה לִישְׁנֵי דְּה"ק מִדְּאָמַר דִּבְרֵי ר' אֱלִיעֶזֶר לֹר' יְהוֹשֻׁעַ בְּהֶקְדֵּשׁ שֶׁאַף ר' יְהוֹשֻׁעַ לֹא פְּלִיג אֶלָּא בְּמַעֲשֵׂר דְּהָכִי מְשַׁנֵּי בְּפ"ק דְּחוּלִּין (דף יב.) וְאִי גָּרְסִינַן הָכָא תְּרֵי זִימְנֵי נָרְאִין וְנִרְאִין אֲתֵי שִׁפּוּר וְלִסְפָרִים דְּגָרְסִינַן נָתַן לוֹ מוֹכֵח בְּהֶדְיָא דְּמֵירֵי בְּהֶקְדֵּשׁ דְּנָתַן לוֹ מִשְּׁמָע לְגִזְבּוּר:

הֶקְדֵּשׁ אֵינוֹ מִתְחַלֵּל עַל הַקַּרְקַע. הָא דְּאָמַר שְׁמוּאֵל לְקַמָּן (דף נז:) בּוֹנֵין בְּחוּל וְאוֹת"ב מִקְּדִישִׁין לְמ"ד (חולין דף טז.) תָּלוּשׁ וְלִבְסוֹף חִיבְּרוּ הֲוֵי תָּלוּשׁ אָתֵי שִׁפּוּר וְאָפֵי לְמ"ד חָשׁוּב כִּמְחוּבָּר מ"מ בֵּיוָן דְּאִם לֹא הָיָה קָדוּשׁ סוֹפוֹ לֵיעָקֵר מִקְּרֵי תָּלוּשׁ: **וְנָתַן** הַכֶּסֶף וְקָם לוֹ. וְא"ת אִי בְּסָפָּ דִּוקָא מִטַּלְטְלִין נִמִּי לָא וְאִי אִיתָא גְּמָרֵי מִנְּזִקִּין וְעֵבֶד דִּכְתִיב בֶּהֶן (שמות כא) יְשַׁיֵּב לְרִבּוֹת שׁוֹר בְּסָפָּ כִּכְסָף א"כ קַרְקַע נִמִּי וי"ל דְּדִרְשִׁינַן מִבְּכֹל וּפְרָט וְיָסֵךְ חֲמִישִׁית בְּכֹל בְּסָפָּ פָּרָט וְהָיָה לוֹ חָזֵר וְכָל וְכֵן מְשַׁמַע פ' יֵשׁ בְּכוֹר (בכורות ד' נא.) דְּתָנֵן אֵין פּוֹדִין אֶת הַבְּכוֹר בְּקַרְקָעוֹת בו' וְלֹא בְּהֶקְדֵּשׁוֹת וּמִפָּרָשׁ בְּגֵמָ' וְלֹא הֶקְדֵּשׁוֹת בְּכֹל אִלּוּ וְהָתָם גַּבֵּי בְּכוֹר דָּרִישׁ בְּכֹל וּפְרָט וּכְכֹל וְא"ת דְּאִי לֹא הָוָה אֶלָּא בְּסָפָּ כִּכְסָף אֶלָּא שׁוּרָה בְּסָפָּ וְהִשְׁתָּא דְּכִתִיבִי בְּכֹלִּי מֵעַטְיָנַן קַרְקָעוֹת וי"ל דְּהֶקְדֵּשׁ בְּסָפָּ מִיּוֹתֵר דְּה"מ לְמִכְתַּב חֲמִישִׁית עֶרְכּוֹ וְגַבֵּי בְּכוֹר נִמִּי וּפְדוּיוֹ מִבֶּן חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה בְּעֶרְכְּךָ ה' שְׁקָלִים וּמִדְּכְתִיב בְּסָפָּ לְמִדְרְשִׁיהּ לְפָרָשָׁה הוּא דְּאָתָא: **עָלָיו** לְרִבּוֹת שֶׁחוֹמְשׁוֹ כְּמוֹתוֹ. וְא"ת הֲלֹא אֵין חוֹמֶשׁ מֵעֲבֵד א"כ אֵין חוֹמֶשׁ כְּמוֹתוֹ וּבְסָמוּךְ גַּבֵּי מַעֲשֵׂר אָמְרִינַן דְּאֵין מוֹסִיף חוֹמֶשׁ עַל הַחוֹמֶשׁ וי"ל דְּעָלָיו לֹא מִיירֵי אֶלָּא בְּבַדָּבָר שֶׁמְּשַׁלֵּם קֶרֶן מִשְּׁלֹא חוֹמֶשׁ:

אַף אֲנַן נָמֵי תְּנִינָא. הַיְינוּ לַאֲתוּיֵי מַתְנִי' דְּמַיְיתֵי דְּאָתְיָא: **עָלָיו** לְרִבּוֹת חוֹמֶשׁ מִן הַחוּלִּין:

מוסיף

מוֹסִיף חוֹמֶשׁ עַל חוֹמֶשׁ. וא"ת וְהָא לְעִיל פִּירְקִין (דף מה.) בְּעִינַן יְחִיד לוֹ בְּכֹל אוֹ נָטַל וְחָזַר וְהִפְקִידוֹ אֲצָלוֹ וי"ל דְּמ"מ ס"ד בֵּינוֹ שָׁבָא מִתּוֹרַת חוֹמֶשׁ לֹא מִיתְּיָי עֲלֵיהּ קְרָבָן וְאֵין מוֹסִיף עֲלֵיהּ חוֹמֶשׁ אַחַר קִנּוֹ"ל. **וְלֹא** מִיתְּנָא תָּנָא. לֹא הַן וְלֹא לֹאו וְא"ת וְהָתַנְיָן בְּמַסֶּכֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי (פ"ב מ"ו) סֶלַע שֶׁל חוּלִּין וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁנִּתְעָרְבוּ מְבִיא בְּסֶלַע מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְנוֹתֵן חוֹמֶשׁ עַל חוֹמֶשׁ וְלֹא מְבִיא בְּסֶלַע חוּלִּין וְנוֹתֵן חוֹמֶשׁ עַל חוֹמֶשׁ וְלֹא

בְּאַמְצַע הַקֹּדֶשׁ לֵיתֵיהּ. נהי דבסוף הקדש לא משכחת לה משום דלאו למזבח חזיא ולא לשקעה בבנין מידו בהקדש שני משכחת לה שמתפיסה תחת אחר וחוזר ופודה אותה: **לְפִי שֶׁאֵינָהּ בְּסוֹף הַקֹּדֶשׁ.** ומשום הכי אימעיט אמצע הקדש ואזיל (סוף הקדש אמצע הקדש) מדמינן לסוף הקדש: **מַה סּוֹף הַקֹּדֶשׁ.** נפקא לן מינה דממעטו מהומש:

אִי אֶמְצַע הַקֹּדֶשׁ כּוּ'. וסוף הקדש ודאי בלא מיעוטא דקרא נמי לא שייך ביה הומש דיבא לא מיעוטא דקרא לרמויי ליה דמיהו אהני מיעוטא דקרא לדמויי ליה דאמצע הקדש דבלאו מיעוטא לא מצית למימר דאמצע הקדש מסוף הקדש דהתם משום דלא שייכא ביה הומש הוא: **דְּאָמַר רָבָא כּוּ'.** בלומר בהדיא אימעיט אמצע הקדש מינה דאמר רבא בסדר יומא (ד' לד.): **הָעוֹלָה.** דכתיב גבי סדר המערכה וכבר עליה הכהן עצים בבקר בבקר וערך עליה העולה ה' יתירה דרישא שהתיא היא ראשונה שלא יהא הקטר קודם לתמיד של שחר: **הַקֹּדֶשׁ פָּרוּי.** אע"פ שלא שם דמים קצובין דקיימא לן (ב) הקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה מחולין ושרי לאיתהנויי מיניה ומיהו יד הקדש על העליונה שאם דמים הלולו יתירים על דמי ההקדש קנה הקדש ואם הקדיש יתר עליהם דמי שלים על כרחו: **טלית זו בחמש טלעים כו'.** שאין הקדשו פרוי. אע"פ שאינו שוה ולא תימא הואיל ושם לה דמים ואיכא שוה כמה שאמר אין דבריו כלום אלא הקדש פרוי והוא ישלים:

עַל הַקֹּדֶשׁ שֵׁנִי. אם חזר ופדה את זה: **מתני'** **הָאוֹנֵאָה אֵרְבָּעָה בְּסָפָּהּ.** דהדה היה שתות: **וְהַמְּעָנָה שְׁתֵּי בְּסָפָּהּ.** שאין שבועת הדיינין על השענה פחותה משתי מעות בסף שיקענו שוה שתי בסף יש לי בידך וזה יודה לו מהם שוה פרוטה ויכפור השאר או יודה הכל ויכפור פרוטה: **וְהַהוֹדָאָה שָׁוֶה פְּרוּטָה.** כדפרישנן להיות הודאה במקצת ויתחייב שבועה: **הַמּוֹצֵא שָׁוֶה פְּרוּטָה כּוּ'.** אבל בציר מהכי לא דבאמרת (לעיל ד' כו.) מאשר תאבד ממנו פרט לאבידה שאין בה שוה פרוטה: **וְזוֹלְיכְנוּ אַחֲרָיו.** אם הודה שנשבע לשקר ולא היה בפרה עד שיחזירנו ליה ומשא ולא לשלוחו כדכתיב (במדבר ה) ונתן לאשר אשם לו: **גמ'** **וניתני נמי האונאה פרוטה.** בגון מה היה המקח בשש פרוטות: **אין אונאה לפרוטות.** בפחות מאיסר שהוא מטבע של כסף וגזל בפרוטה. לחייבו קרבן שבועה אם נשבע לשקר ולהחזיר לאחריו: **וישיבת הדיינין בפרוטה.** למי שיש לו עדים או שחייב מודה ודוחהו מלשלם: **וכופו אותו.** **הבא גזל.** מכיון דתנא גזל בפרוטה. ס"מ ממונא הוא ובכפינן: **הנך אצטריך ליה גזל.** לאשמועינן דיולכינו אחריו: **אע"ג** דזל. בין מציאה להחזרה: **ליתני מעשה בפרוטה.** דבציר מהכי לא תפיס פרוטה:

לדברות

בְּאֶמְצַע הַקֹּדֶשׁ לֵיתֵיהּ אָמַר לֵיהּ לְפִי שֶׁאֵינָהּ בְּסוֹף הַקֹּדֶשׁ אָמַר לֵיהּ רַב אַחָא מִדִּיפְתִּי לְרַבִינָא בְּאֶמְצַע הַקֹּדֶשׁ מִיהָא אִיתָא וְלוֹסֵיף נַמִי חוֹמֶשׁ אָמַר לֵיהּ הֲרֵי הוּא כְּסוֹף הַקֹּדֶשׁ מַה סּוֹף הַקֹּדֶשׁ אֵינוֹ מוֹסִיף חוֹמֶשׁ אַף אֶמְצַע הַקֹּדֶשׁ אֵינוֹ מוֹסִיף חוֹמֶשׁ אָמַר לֵיהּ רַב זוּטְרָא בְּרֵיהּ דְּרַב מָרִי לְרַבִינָא מַאי חָזֵית דְּמְדַמֵּית לֵיהּ לְסוֹף הַקֹּדֶשׁ נְדַמְּיֵהּ לְתְחִילַּת הַקֹּדֶשׁ א"ל מִסְתַּבְּרָא לְסוֹף הַקֹּדֶשׁ הוֹ"ל לְדַמּוּיֵי שֶׁכֵּן נִתְפַּס אַדְרַבָּה לְתְחִילַּת הַקֹּדֶשׁ חָזֵי לֵיהּ לְדַמּוּיֵי שֶׁכֵּן דָּבָר שֶׁיֵּשׁ אַחֲרָיו קְדוּשָּׁה מִדָּבָר שֶׁיֵּשׁ אַחֲרָיו קְדוּשָּׁה כְּדָאָמַר רָבָא הָעוֹלָה עוֹלָה רִאשׁוֹנָה ה"נ הַטְּמָאָה טְמֵאָה רִאשׁוֹנָה תְּנֵינָא כַּוָּותֵיהּ דִּרִיב"ל פָּרָה זוֹ תַּחַת פָּרָה שֶׁל הַקֹּדֶשׁ טְלִית זוֹ תַּחַת טַלִּית שֶׁל הַקֹּדֶשׁ הֵיכִי דָּמֵי הַקֹּדֶשׁ פָּרוּי וְיֵשׁ לוֹ חֻמָּשׁ עַל הַקֹּדֶשׁ שֵׁנִי אֵין מוֹסִיף חוֹמֶשׁ: **מתני'** הָאוֹנָאָה אַרְבָּעָה בְּסָפָּהּ וְהַמְּעָנָה שְׁתֵּי בְּסָפָּהּ וְהַהוֹדָאָה שָׁוֶה פְּרוּטָה חֲמִשָּׁה פְּרוּטוֹת הֵן הַהוֹדָאָה שָׁוֶה פְּרוּטָה וְהָאֶשָּׁה מִתְקַדֶּשֶׁת בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה וְהַנֶּהֱנֶה בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה מִן הַהֶקְדֵּשׁ מָעַל וְהַמּוֹצֵא שָׁוֶה פְּרוּטָה חַיָּיב לְהַכְרִיז וְהִגּוֹזֵל אֶת חֲבֵירוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה וְנִשְׁבַּע לוֹ יוֹלִיכֶנּוּ אֲחָרָיו אֶפִילּוּ לְמַדֵּי: **גמ'** תְּנִינָא חָדָא זִימְנָא הָאוֹנָאָה אַרְבָּעָה בְּסָפָּהּ מֵעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בְּסָפָּהּ לְסֶלַע שִׁיתִּין לְמִקָּח הַטְּעָנָה שְׁתֵּי בְּסָפָּהּ וְהַהוֹדָאָה שָׁוֶה פְּרוּטָה אִצְטְרִיכָא לֵיהּ הָא נַמִי תְּנִינָא שִׁבְעִים הַדַּיָּנִין הַטְּעָנָה שְׁתֵּי בְּסָפָּהּ וְהַהוֹדָאָה שָׁוֶה פְּרוּטָה סֵיפָא אִצְטְרִיכָא לֵיהּ דְּקָתָנֵי חֲמִשָּׁה פְּרוּטוֹת הֵן: חֲמִשָּׁה פְּרוּטוֹת הֵן וְכוּ': וְלִיתָנֵי נַמִי הָאוֹנָאָה פְּרוּטָה אָמַר רַב כַּהֲנָא וְאַתְּ אוֹמֶרֶת אֵין אוֹנָאָה לִפְרוּטוֹת וְלוֹ אָמַר יֵשׁ אוֹנָאָה לִפְרוּטוֹת וְכֵן תָּנֵי לֵוִי בְּמַתְנִיתֵיהּ חֲמִשָּׁה פְּרוּטוֹת הֵן הָאוֹנָאָה פְּרוּטָה וְהַהוֹדָאָה פְּרוּטָה וְקִידּוּשֵׁי אִשָּׁה בְּפְרוּטָה וְגֵזֶל בְּפְרוּטָה וִישִׁיבַת הַדַּיָּנִין בְּפְרוּטָה וְתָנֵא דִּידָן מַאי טַעְמָא לֹא קָתָנֵי יְשִׁיבַת הַדַּיָּנִין תָּנָא לֵיהּ גֵּזֶל וּמִי לֹא תָּנֵי גֵּזֶל וְקָתָנֵי אֲבִידָה הָנָךְ אִצְטְרִיכָא לֵיהּ לַאֲפוּקֵי מִדְּרַב קְטִינָא דְּא"ר קְטִינָא ב"ד נִזְקָקִין אֲפִילּוּ לְפָחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה וְלוֹ מ"ט לֹא קָתָנֵי הֶקְדֵּשׁ בְּחוּלִּין קַמַּיְירֵי בְּקָדֵשׁ' לֹא קַמַּיְירֵי אֶלָּא תָּנָא דִּידָן דְּקָא מַיְירֵי גּוּפָא אָמַר רַב קְטִינָא ב"ד נִזְקָקִין אֲפִילּוּ לְפָחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה מַתִּיב רָבָא וְאִי אֲשֶׁר חָטָא מִן הַקֹּדֶשׁ יְשַׁלֵּם

לדברות

אֵיתָא הָתָם מַה יֵּשׁ לִי לִרְבּוֹת פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים מִנַּיִן לְרַבּוֹת קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְקָדָשִׁים קַלִּים ת"ל בְּבַהֲמָה טְמֵאָה וְאִם בָּא בַּהֲמָה טְמֵאָה לְהָבִיא בְּרִיָּיה מְעִילָה לֹא תְּהֵא מְעִילָה לְשַׁמֵּשׁ לְמִעוּטֵי קָדָשִׁים קַלִּים דְּלֵיכָא מְעִילָה אִי מִסּוֹף אַדְּעָתִיהּ מִסּוֹף הַבְּרַיְיתָא דִּמְרַבֶּה אַף קָדָשִׁים קַלִּים:

נְדָמְיֵהּ לְתְחִילַּת הַקֹּדֶשׁ. וא"ת מה בין קרא לסברא דילמה לי אי למעוטי סוף הקדש הא אין חומש שייך בו כיון שאין נפדה עוד וי"ל כגון שלקח אבנים כדי לשקען בבנין ונמלך עליהם לפדותם ומקרי אפ"ה סוף הקדש כיון שמתחילה היה דעתו לשקען אי נמי כגון שנפל הבנין ורוצה לפדות האבנים אי נמי הכי פריך מנ"ל למעוטי אמצע הקדש דלמא קרא לא אתא אלא למעוטי אין בוקיע לשמנים:

הָעוֹלָה עולה ראשונה. הבתובה ראשונה בפרשת פינחס והיינו תמיד של שחר וכן פי' רש"י פרק תמיד נשחט (פסחים דף נח: ושם) אי נמי ראשונה שהקריבו ישראל במדבר ולמאן דאמר דעולת תמיד הואי אי נמי ראשונה לחינוך המזבח כדאמר בהתכלת (מנחות דף מט. ושם) אין מחנכין את המזבח אלא בתמיד השחר:

פָּרָה זו תחת פרה של הקדש הקדשו פדוי. וא"ת והכתיב (ויקרא כז) והיה הוא ותמורתו יהיה קדש ל"ל דהכא מיירי בקדשי בדק הבית ואפילו בתמימים דאמר בריש תמורה (ד' ה) המפתים תמימים לבדק הבית אע"פ שעובר בלא תעשה מה שעשה עשוי והא דאמרי' התם כל הראוי לגבי המזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם היינו דכשפודין אותו מוכרין אותו לערבי עולות אי נמי מיירי אפילו בקדשי מזבח ויכון שקדם המום להקדש דאינו עושה תמורה אבל אין לפרש דמיירי אפילו קדם הקדשו למומו ויכון דידו אקודש דלא עביד תמורה אלא היכא דאנח ידו אחוליז דפרה זו תחת פרה של הקדש משמע דידו אחוליז:

טַלִּית זו בחמש טלעים הקדשו פדוי. הכא לא גרסינן יד הקדש על העליונה דיכון שנתבטן לחלל הקדש אפילו שוה פרוטה על דבר מועט מחולל דקאמר שמואל לקמן אבל ברישא שלא הזכיר שום שוה לא היה בדעתו לקנות החקדש אלא לחללו בשוה לכך ישלים ואם הותיר יד הקדש על העליונה ולכך לא עירב לשנות הבבות יחד:

וְתָנָא דידן מאי טעמא לא תני ישיבת הדיינין. תימה לישני דאית ליה דרב קטינא דנזקקין אפילו לפחות משוה פרוטה דבסמוך אמר דלזי ותני ישיבת הדיינין לא איצטריך אלא לאפוקי דרב קטינא דר"ל דמזקקינן דבתחילת דין מודה רב קטינא דבעינן שוה פרוטה להכי פריך ותנא דידן דיתני ישיבת הדיינין דמשמע תחילת ישיבה וכי משני אלזי לאפוקי דרב קטינא (קבר דרב קטינא אית ליה דנזקקין אפילו להתחיל וילישב):

ולעיל

(לעיל) **כְּמַאן** דְּאָמַר אֵין בּוֹ קְשֶׁה וְכֵן נְמִי אִיתּוֹתֵב לְעֵילָּא: **וְכִי** עֲשׂוּ דִּבְרֵיהֶם בְּשֵׁל תּוֹרָה. אע"ג דִּבְכָמָה מְקוֹמוֹת עָשׂוּ אֲפִי' יוֹתֵר מִשֵּׁל תּוֹרָה הֵיינוּ הֵיכָא דְּשַׁיְיךְ לִכְלוֹס בִּדֵי לַעֲשׂוֹת סְיָיג, אֲבָל הָכָא אֲפִילּוּ בְּתִרוּמַת מַעֲשֵׂר וְדַאי לֹא הָוֵי שַׁיְיךְ לִמְלֹמַד חוֹמֶשׁ אם לֹא שֶׁאָמְרָה תּוֹרָה וּלְכָךְ לֹא הָיְתָה לִכְלוֹס בְּשֵׁל דְּמַאי וּמִשּׁוּם הָכִי הָוְלַךְ

מִמְּזַר אע"פ שֶׁאֵין קִבָּרָה אֶלָּא מִשּׁוּם דְּבָאשָׁה אִישׁ הוֹלֵךְ מִמְּזַר:

וְלֹא אָמַר בִּפְנֵי נִכְתָּב וְנִתְחַם. נִכְתָּב לֹא נָקִט אֶלָּא מִשּׁוּם רַבָּנָן דִּלְר"מ אֵין צָרִיךְ לוֹמַר נִכְתָּב דְּא"ר יְהוּדָה אוֹמַר הָיָה ר"מ אֲפִי' מֵצִיעַ בְּאַשְׁפָּה כָּשֵׁר:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵין הֲלָכָה מִמְּזַר. מִדְּלָא קָאָמְרֵי רַבָּנָן לָא תֵּצֵא דַּעֲדֵיפָא טְפֵי מִכְּלָל דְּסָבְרֵי לְהוּ תֵּצֵא אע"ג דְּאֵין הֲלָכָה מִמְּזַר:

כֵּיצַד יַעֲשֶׂה. פֵּירוּשׁ לְרַבָּנָן כֵּיצַד יַעֲשֶׂה אִם נִיסַּת שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְהוֹצִיא אֶי נָמֵי לְר"מ כֵּיצַד יַעֲשֶׂה קוֹדֶם שֶׁנִּיסַּת וְלֹא יִצְטָרֵךְ גּוֹ אַחַר אֲבָל אַחַר שֶׁנִּיסַּת אֵין נִרְאֶה לְר"מ שֶׁיִּהְיֶה שׁוּם תַּקָּנָה:

יְתֵלָּנּוּ הַיְמֶנָּה. וא"ת וְיֹאמַר בִּפְנֵי נִכְתָּב וְנִתְחַם בְּעוֹדֵנוּ בְיָדָהּ וְכִי תֵּימָא צָרִיךְ לוֹמַר קוֹדֶם נְתִינָה דְּאָמַר בְּפֶרֶק קַמָּא דְּגִיטִּין (דף ה. ושם) כְּגוֹן שֶׁנָּתְנוּ לָהּ וְלֹא הִסְפִּיק לוֹמַר עַד שֶׁנִּתְחָרֵשׁ וְיֵשׁ לוֹמַר דְּצָרִיךְ לוֹמַר אַחַר נְתִינָה מִיָּד שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה בִּעוֹדָהּ עֲסוּקִים בְּאוֹתוֹ עִנְיָן:

כָּפָה עַל נִשְׁתָּהּ. וא"ת כֵּיוָן דְּתָנָא דְּמַחְלִיקִים בְּכָפָה עַל כָּפָה אע"ג דְּאַסּוּר בְּנִדָּהּ אֲפִילּוּ מְדוֹחָק כ"ש כָּפָה עַל נִשְׁתָּהּ דְּשָׁרֵי דְּאֲפִי' בְּנִדָּהּ מְדוֹחָק שָׁרֵי כְּדְאָמַר בְּסָמוּךְ וְי"ל אֵיידֵי דְּתָנָא נִשְׁתָּהּ פֵּירוּת דְּפְלִיגֵי בָּהּ רַבִּי מֵאִיר וְרַבָּנָן תָּנָא נְמִי כָּפָה עַל נִשְׁתָּהּ דְּמַחְלִיקִי בָּהּ רַבִּי מֵאִיר וְרַבָּנָן תָּנָא נְמִי כָּפָה עַל כָּפָה:

וְיַחֲזוֹר וִיפַדֶּה. פֵּירֵשׁ בֶּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת דִּבְרֵיהֶן וְחֲכָמִים אוֹמְרִים אִם יֵרְצֶה יַעֲלֶה הַפֵּירוֹת עַצְמָן וּפָרִיךְ דִּבְנִדְאֵי אִסּוּר כָּפָה עַל נִשְׁתָּהּ שֶׁלֹּא מִדּוֹחָק וְהָכָא נְמִי דְּמַאי שָׁרֵי וְקָשֶׁה לְפֵירוּשׁוֹ דְּמִכָּמָה מְקוֹמוֹת ה"מ לַאֲתוויי דְּמַנִּיהוּ דְּמַאי קַל מִנִּדָּה דְּבַמֶּסֶכְתָּא דְּמַאי (פ"א מ"ב) תָּנָן הַדְּמַאי אֵין לוֹ חוֹמֶשׁ וְאֵין לוֹ בִּיעוּר וּבְמַתְנִי' תָּנָן נְמִי מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מוֹסִיף חוֹמֶשׁ וְלֹא קָתָנֵי שֶׁל דְּמַאי כִּדְקָתָנֵי גַּבֵּי הָאוֹכֵל מַעֲשֵׂר וְעַל חֻמָּם הֶבְיא מִתְנֵי' דְּדְמַאי דְּדְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְתוּ מִדְּאָמַר מְדוֹחָק אֵין שָׁלֹא מְדוֹחָק לֹא מִשְׁמַע דִּשְׁאַר הַמִּשְׁנָה אַתָּא לְיֵיחֵי שִׁפּוּר וְהָכָא עֲדִיפָא ה"מ בְּנִדְאֵי אִפּוּר מְדוֹחָק מֻתָּרָה עַל אַחַד מִן הַסְּלָעִים וּבְדְּמַאי שָׁרֵי וְתוּ מַה שֶּׁפִּירֵשׁ דִּלְפֵירוּשׁ הַפֵּירוֹת עֲדִיף מִלְּעֵילָּא אִפְּכָא מִשְׁמַע בְּבָמָה דִּיכֹחֵי בְּפ"ג דְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי (מ"י) גַּבֵּי לְקוּחַ בְּבַכְסָף מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁנִּטְמָא כו' אָמַר לָהֶם לֹא אם אָמַרְתֶּם כו' תֹּאמַר בְּלִקּוּחַ שֶׁאִינוֹ נִפְדֶּה טָהוֹר בְּרִחוּק מָקוֹם אֲלָמָא לְקוּחַ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתוֹ וְכֵן בְּבָמָה דִּיכֹחֵי דִּלְר"מ אם יֵרְצֶה יַחֲזוֹר וִיפַדֶּה דִּלְפֵירוּשׁ הַפֵּירוֹת עֲדִיף מֵאַמַּאי דִּשְׁנִי שְׁמוּאֵל דְּר"מ מְחַמֵּיר בְּדְמַאי יוֹתֵר מֵחֲמֵיר בְּדְמַאי וְהָכָא לְמֵיכַל טְפֵי מֵחֲמֵיר בְּאֲבִילָה וּבִפְדִיוֹן לֹא מֵחֲמֵיר דְּדִקְא שַׁעוּשָׂה עֲבִירָה מֵחֲמֵיר בְּדְמַאי כְּמוֹ בִּנְדָאֵי אֲבָל בְּפִדְיוֹן שֶׁאִינוֹ עוֹשֶׂה עֲבֵירָה לֹא הֶחֱמִירוּ וְהִיכֵּרְךָ לְהָבִיא מִתְּנִיתִין דְּמַחְלִיקִין בְּכָפָה עַל נִשְׁתָּהּ מִדּוֹחָק דִּלְא תֵּימָא כְּמוֹ כֵן מֵיכַל ר"מ בְּנִדְאֵי וא"כ מַשְׁנָה הִיא דְּמַאי לְנִדְאֵי כְּמוֹ בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר לְכָךְ מֵיתְיָיתִי דִּנְדָאֵי וְדַאי אֵין מַחֲלִיקִין בְּכָפָה עַל נִשְׁתָּהּ שֶׁלֹּא מִדּוֹחָק וְאֵי"ס דְּבִסְמוּךְ דְּשָׁמַע ר"מ מְחַמֵּיר גַּבֵּי מִיתָה בְּדְמַאי כְּנִדְאֵי יוֹתֵר מֵחֲמֵיר וְגַבֵּי לְאו לֹא מְחַמֵּיר כְּמוֹ בִּנְדָאֵי וְרַבָּנָן אע"ג דְּמַחְמֵרֵי גַּבֵּי לְאו מִיתָה דְּתִרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי אֵין נִרְאֶה לָהֶם לְקַנּוֹס חוֹמֶשׁ בִּדְפ"ל דְּאֲפִילּוּ בְּנִדְאֵי הָיָה לְקַנּוֹס אם לֹא שֶׁצִּוְּתָה תּוֹרָה וּמִיהוּ קָשֶׁה דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּמִשְׁנָה בְּמִלְּתֵיהּ דְּר"מ וּבִלְבַד שֶׁיִּפְדֶּה דִּעְתּוֹ מִתְּחִילָּה כְּשֶׁחִלֵּל נִשְׁתָּהּ עַל הַפֵּירוֹת לְחַזֵּר וְלִפְדּוֹת הַפֵּירוֹת אֲז מוּתָּר אֲבָל אם הָיָה אֲז דַּעְתּוֹ נִשְׁתָּהּ עַל הַפֵּירוֹת דְּמוּכָח כְּמוֹ שֶׁפִּירֵשׁ כָּפָה עַל כָּפָה וּבִלְבַד שֶׁיִּפְדֶּה פֵּירוּשׁ בִּלְבַד לְהַעֲלוֹתָן עָלָיו לְאַכְלָן וְלִפְדּוֹת הַפֵּירוֹת אֲז מוּתָּר אֲבָל אם הָיָה אֲז דַּעְתּוֹ לְהַעֲלוֹתָם וְנִמְלַךְ לִפְדּוֹתָן צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָן:

לֹא

לְרַבּוֹת פְּחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה לְהִישָּׁבוֹן לְקֹדֶשׁ אֵין אֲבָל לְהֶדְיוֹט לֹא אֶלָּא אִי אִתְּמַר הָכֵי אִתְּמַר אָמַר רַב קְטִינָא אִם הוּזְקְקוּ בֵּית דִּין לְשָׁוֶה פְּרוּטָה גּוֹמְרִין אֲפִילּוּ לִפְחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה תְּחִילַּת הַדִּין בְּעֵינָן פְּרוּטָה גְּמַר דִּין לֹא בְּעֵינָן פְּרוּטָה: **מתני' חֲמִשָּׁה חוּמְשִׁין הֵן אִלּוּ הֵן הָאוֹכֵל תְּרוּמָה וְתִרוּמַת מַעֲשֵׂר וְתִרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי וְהַחַלָּה וְהַבִּכּוּרִים מוֹסִיף חוֹמֶשׁ וְהַפּוֹדֶה נָטַל רְבָעֵי וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלּוֹ מוֹסִיף חוֹמֶשׁ הַפּוֹדֶה אֶת הַקְּדוּשִׁין מוֹסִיף חוֹמֶשׁ הַנֶּהֱנֶה שָׁוֶה פְּרוּטָה מִן הַהֶקְדֵּשׁ מוֹסִיף חוֹמֶשׁ וְהַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵירוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה וְנִשְׁבַּע לוֹ מוֹסִיף חוֹמֶשׁ: **גמ'** אָמַר רָבָא קַשָּׁיָא לֵיהּ לְר' אֶלְעָזָר תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי וְכִי עֲשׂוּ חֲכָמִים חִיּוּזִק לְדִבְרֵיהֶם כְּשֶׁל תּוֹרָה אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל הָא מַנִּי ר"מ הִיא דְּאָמַר עָשׂוּ חֲכָמִים חִיּוּזִק לְדִבְרֵיהֶם כְּשֶׁל תּוֹרָה דְּתָנְיָא הַמֵּבִיא גֶּט מִמְּדִינַת הַיָּם נָתְנוּ לָהּ וְלֹא אָמַר לָהּ בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם יוֹצִיא וְהוֹלֵךְ מֵמֵר דִּבְרֵי ר"מ וַחֲכ"א אֵין הוֹלֵךְ מֵמֵר כֵּיצַד נָתְנוּ לָהּ בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם יוֹצִיא וְהוֹלֵךְ מֵמֵר דִּבְרֵי ר"מ וַחֲכ"א אֵין הוֹלֵךְ מֵמֵר כֵּיצַד שְׁנַיִם וְיֹאמְרוּ לָהּ בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם וּלְרַבִּי מֵאִיר מִשּׁוּם דְּלֹא אָמַר לָהּ בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם יוֹצִיא וְהוֹלֵךְ מֵמֵר אֵין ר"מ לְמֵימַר דְּאָמַר רַב הַמְנוּנָא מְשַׁמְיָה דְּיוֹלֵף אוֹמֵר הָיָה ר' מֵאִיר כָּל הַמְשַׁנֶּה מִמַּטְבֵּעַ שֶׁטָּבְעוּ חֲכָמִים בְּגִיטִּין יוֹצִיא וְהוֹלֵךְ מֵמֵר מַתִּיב רַב יוֹסֵף בַּר חֲלַפְתָּא אוֹתוֹ וְאֶת בֵּיתוֹ דִּין הוּא דְּלֵיתְבוּ לֵיהּ מִדְּרַבָּנַן אֶלָּא מַתְנִיתִין דְּמַחְלִיקִין בְּכָפָה עַל נִשְׁתָּהּ מִדּוֹחָק דִּלְא תֵּימָא כְּמוֹ כֵן מֵיכַל ר"מ בְּנִדְאֵי וא"כ מַשְׁנָה הִיא דְּמַאי לְנִדְאֵי כְּמוֹ בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר לְכָךְ מֵיתְיָיתִי דִּנְדָאֵי וְדַאי אֵין מַחֲלִיקִין בְּכָפָה עַל נִשְׁתָּהּ שֶׁלֹּא מִדּוֹחָק וְאֵי"ס דְּבִסְמוּךְ דְּשָׁמַע ר"מ מְחַמֵּיר גַּבֵּי מִיתָה בְּדְמַאי כְּנִדְאֵי יוֹתֵר מֵחֲמֵיר וְגַבֵּי לְאו לֹא מְחַמֵּיר כְּמוֹ בִּנְדָאֵי וְרַבָּנָן אע"ג דְּמַחְמֵרֵי גַּבֵּי לְאו מִיתָה דְּתִרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי אֵין נִרְאֶה לָהֶם לְקַנּוֹס חוֹמֶשׁ בִּדְפ"ל דְּאֲפִילּוּ בְּנִדְאֵי הָיָה לְקַנּוֹס אם לֹא שֶׁצִּוְּתָה תּוֹרָה וּמִיהוּ קָשֶׁה דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּמִשְׁנָה בְּמִלְּתֵיהּ דְּר"מ וּבִלְבַד שֶׁיִּפְדֶּה דִּעְתּוֹ מִתְּחִילָּה כְּשֶׁחִלֵּל נִשְׁתָּהּ עַל הַפֵּירוֹת לְחַזֵּר וְלִפְדּוֹת הַפֵּירוֹת אֲז מוּתָּר אֲבָל אם הָיָה אֲז דַּעְתּוֹ נִשְׁתָּהּ עַל הַפֵּירוֹת דְּמוּכָח כְּמוֹ שֶׁפִּירֵשׁ כָּפָה עַל כָּפָה וּבִלְבַד שֶׁיִּפְדֶּה פֵּירוּשׁ בִּלְבַד לְהַעֲלוֹתָן עָלָיו לְאַכְלָן וְלִפְדּוֹת הַפֵּירוֹת אֲז מוּתָּר אֲבָל אם הָיָה אֲז דַּעְתּוֹ לְהַעֲלוֹתָם וְנִמְלַךְ לִפְדּוֹתָן צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָן:

מִפְּנֵי

שֶׁבָּהֶן. וּמַחֲלִיל עָלֶיהָ הַמָּעוֹת וְהִלְוָו וְתֹאכַל הִיא מַעֲשֵׂר בְּלֹא נְפָדֶה טָהוֹר בְּרִחוּק מָקוֹם אֲבָל לְקוּחַ שֶׁאִינוֹ נִפְדֶּה טָהוֹר בְּרִחוּק מָקוֹם וְהַשֵּׁנִי חוֹלֵץ בְּבָרְאשׁוֹנָה:

מִפְּנֵי

אם הוּזְקְקוּ בֵּית דִּין לְשָׁוֶה פְּרוּטָה. בֵּין תּוֹבֵעַ לְנִתְבָּע: נוֹתְנִין **אֲפִילּוּ בִּפְחוֹת.** אם חָזַר הַשֵּׁנִי וְתָבְעוֹ פְּחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה קוֹדֶם שֶׁעָמְדוּ ב"ד מִשָּׁם נִזְקְקִין לוֹ: **מתני'** **הָאוֹכֵל תְּרוּמָה.** בְּשׁוֹגֵג תְּרוּמָה גְּדוֹלָה: **תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר.** שֶׁהִלּוּקוֹ מֵעִם הָאָרֶץ צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר: **תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי.** שֶׁהִלּוּקוֹ מֵעִם הָאָרֶץ צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מִמִּפְנֵי אֲבָל תְּרוּמָה גְּדוֹלָה שֶׁל דְּמַאי לֵיכָא דִּלְא חַיְישִׁינְהוּ חֲכָמִים לְהַפְרִישׁ בְּדְאָמְרִי' בְּסוֹטָה (דף מח.). לְפִי שֶׁשָּׁלַט בְּכָל גְּבוּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְרָאֲתָה שֶׁלֹּא הָיוּ מַפְרִישִׁין אֶלָּא תְּרוּמָה גְּדוֹלָה בִּלְבַד אֶלָּמָא לְהִיזְהֵיר הָיוּ בָּהּ: **מוֹסִיף חוֹמֶשׁ.** דְּכָל הָנֵי אִיקְּרוּ תְּרוּמָה בְּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר כְּתִיב (במדבר יח) וְגַבֵּי תְּרוּמָתוֹם מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת ה' בְּחֶלְבּוֹ כְּתִיב (שם טו) חֶלֶב תְּרִימוּ תְּרוּמָה בְּבְכוֹרִים כְּתִיב (דברים יב) וּתְרוּמַת יָדֶךָ וְאָמַר מַר אֵלּוּ בִּבְכוֹרִים (מכות ד' יז.), וְכָל הָנֵי חַד נִיתְנוּ דִּמְשַׁם אֶחָד הֵן בְּאִין: **נָטַל רְבָעִי.** מוֹסִיף חוֹמֶשׁ בְּפִדְיוֹנוֹ דְּפִדְיוֹן נָטַל רְבָעִי קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ גָּמַר מִמַּעֲשֵׂר בְּפ' שְׁנֵי כְּתוּבִים שָׁוֶה (דף נה: ושם) גַּבֵּי נָטַל רְבָעִי כְּתִיב קֹדֶשׁ הִלּוּלִים וְגַבֵּי מַעֲשֵׂר כְּתִיב קֹדֶשׁ אֶלָּא מִמַּעֲשֵׂר לִילְךְ: **שֶׁלּוֹ.** דְּוָקָא נָקִט שֶׁאִם הִילֵּל שֶׁל אֲחֵרִים אֵין מוֹסִיף חוֹמֶשׁ אִישׁ מִמַּעֲשְׂרוֹ כְּתִיב (ויקרא כז:) הַקְּדֵשׁוֹ. וְלֹא שֶׁל אֲחֵרִים הַמְקֻדָּשׁ כְּתִיב: **הַנֶּהֱנֶה.** בְּשׁוֹגֵג דְּחַיְיבִי קָרְבָּן מְעִילָה וְחוֹמֶשׁ: **גמ'** **קַשְׁיָא לֵיהּ לְר"א.** מִשְׁנָתֵנוּ הֵיכָא קָשֶׁה לְר"א בֶּן פַּדְּת. **עָשׂוּ חֲכָמִים חִיּוּזִק.** לְהוֹסִיף עַל תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי חוֹמֶשׁ שֶׁאֵין הַפְרָשָׁתוֹ אֶלָּא מִדְּבְרֵיהֶם: **הַמֵּבִיא גֵּט מִמְּדִינַת הַיָּם.** לְאִשָּׁה שֶׁעָשְׂאוּ בְּעֵלָהּ שְׁלִיחַ לְהוֹלִיכוֹ לְגָרֵשׁ הַצָּרִיכוּתָא לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם מִפָּרָשׁ לְפִי שֶׁאֵין בְּקִיאִין לִשְׁמֹעַ וְאֵין עֵדִים מְצוּיִין לְקַיְּמוֹ: **יוֹצִיא.** מִשְּׁנִשְׂאָה עַל יְדֵי גֵּט זֶה: **מַחֲלִיקִין אוֹתוֹ.** גַּבֵּי מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁל דְּמַאי שֶׁהָלְכוּ לוֹ: **נִחוֹשׁ עַל הַפֵּירוֹת.** וַאֲפִי' חוץ לִירוּשָׁלַיִם: **וְיִחַזּוֹר וְיִפְדֶּה אֶת הַפֵּירוֹת.** וְיַעֲלֶה הַכֶּסֶף לִירוּשָׁלַיִם כְּתִיב (דברים יד) וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף: **וְחכ"א יַעֲלוּ פֵּירוֹת וְיֹאכְלוּ בִּירוּשָׁלַיִם.** וְלֹא הַזְקִיקוּהוּ לְכָךְ לַחֲזוֹר וּלְחַלֵּל וְאִם רוֹצֶה מַעֲלֶה הַפֵּירוֹת עִמָּהֶן וְהַיְינוּ דְּתָנֵי בּוֹ: **וּמִי מַחֲלִיקִין.** מִסְקָנָא הִיתְיבִתָּא דְּאוּתֵיב רַב שֵׁשֶׁת הֵיא וְהָכִי קָאָמַר שְׁמַעְנוּ לְר"מ דְּמִיקֵל בְּפִדְיוֹן דְּמַאי לְחַלֵּל בְּכָפָה עַל כָּפָה עַל נִחוֹשֶׁת וּבְמַעֲשֵׂר וַדַּאי מִי מְחַלְּלִינַן כִּי הַאי גַּוְונָא אֲפִילּוּ בְּכָפָה עַל נִחוֹשֶׁת דְּדָמֵי לְפִדְיוֹן וְהָתָנֵן כו': **שְׁנַיִם עֲרֵבוּ.** וְרוֹצֶה לֵיכָתֹב בְּשֶׁל חוּלִּין: **מביא בְּכֶסֶף מְעוֹת.** נִחוֹשֶׁת מֵבִיא בִּדְמֵי סֶלַע וְאוֹמֵר כָּל מָקוֹם כו' נִמְצָאוּ שְׁתֵּיהֶן חוּלִּין וְהַמָּעוֹת מַעֲשֵׂר: **וּכוֹרֵר אֶת הַיְּפָה שֶׁבָּהֶן.** מְפַסֵּק אֲבָל תְּרוּמָה גְּדוֹלָה שֶׁל דְּמַאי לֵיכָא דִּלְא חַיְישִׁינְהוּ חֲכָמִים לְהַפְרִישׁ בְּדְאָמְרִי' בְּסוֹטָה (דף מח.). לְפִי שֶׁשָּׁלַט בְּכָל גְּבוּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְרָאֲתָה שֶׁלֹּא הָיוּ מַפְרִישִׁין אֶלָּא תְּרוּמָה גְּדוֹלָה בִּלְבַד אֶלָּמָא לְהִיזְהֵיר הָיוּ בָּהּ: **מוֹסִיף חוֹמֶשׁ.** דְּכָל הָנֵי אִיקְּרוּ תְּרוּמָה בְּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר כְּתִיב (במדבר יח) וְגַבֵּי תְּרוּמָתוֹם מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת ה' בְּחֶלְבּוֹ כְּתִיב (שם טו) חֶלֶב תְּרִימוּ תְּרוּמָה בְּבְכוֹרִים כְּתִיב (דברים יב) וּתְרוּמַת יָדֶךָ וְאָמַר מַר אֵלּוּ בִּבְכוֹרִים (מכות ד' יז.), וְכָל הָנֵי חַד נִיתְנוּ דִּמְשַׁם אֶחָד הֵן בְּאִין: **נָטַל רְבָעִי.** מוֹסִיף חוֹמֶשׁ בְּפִדְיוֹנוֹ דְּפִדְיוֹן נָטַל רְבָעִי קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ גָּמַר מִמַּעֲשֵׂר בְּפ' שְׁנֵי כְּתוּבִים שָׁוֶה (דף נה: ושם) גַּבֵּי נָטַל רְבָעִי כְּתִיב קֹדֶשׁ הִלּוּלִים וְגַבֵּי מַעֲשֵׂר כְּתִיב קֹדֶשׁ אֶלָּא מִמַּעֲשֵׂר לִילְךְ: **שֶׁלּוֹ.** דְּוָקָא נָקִט שֶׁאִם הִילֵּל שֶׁל אֲחֵרִים אֵין מוֹסִיף חוֹמֶשׁ אִישׁ מִמַּעֲשְׂרוֹ כְּתִיב (ויקרא כז:) הַקְּדֵשׁוֹ. וְלֹא שֶׁל אֲחֵרִים הַמְקֻדָּשׁ כְּתִיב: **הַנֶּהֱנֶה.** בְּשׁוֹגֵג דְּחַיְיבִי קָרְבָּן מְעִילָה וְחוֹמֶשׁ: **גמ'** **קַשְׁיָא לֵיהּ לְר"א.** מִשְׁנָתֵנוּ הֵיכָא קָשֶׁה לְר"א בֶּן פַּדְּת. **עָשׂוּ חֲכָמִים חִיּוּזִק.** לְהוֹסִיף עַל תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי חוֹמֶשׁ שֶׁאֵין הַפְרָשָׁתוֹ אֶלָּא מִדִּבְרֵיהֶם: **הַמֵּבִיא גֵּט מִמְּדִינַת הַיָּם.** לְאִשָּׁה שֶׁעָשְׂאוּ בְּעֵלָהּ שְׁלִיחַ לְהוֹלִיכוֹ לְגָרֵשׁ הַצָּרִיכוּתָא לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נֶחְתַּם מִפָּרָשׁ לְפִי שֶׁאֵין בְּקִיאִין לִשְׁמֹעַ וְאֵין עֵדִים מְצוּיִין לְקַיְּמוֹ: **יוֹצִיא.** מִשְּׁנִשְׂאָה עַל יְדֵי גֵּט זֶה: **מַחֲלִיקִין אוֹתוֹ.** גַּבֵּי מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁל דְּמַאי שֶׁהָלְכוּ לוֹ: **נִחוֹשׁ עַל הַפֵּירוֹת.** וַאֲפִי' חוץ לִירוּשָׁלַיִם: **וְיִחַזּוֹר וְיִפְדֶּה אֶת הַפֵּירוֹת.** וְיַעֲלֶה הַכֶּסֶף לִירוּשָׁלַיִם כְּתִיב (דברים יד) וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף: **וְחכ"א יַעֲלוּ פֵּירוֹת וְיֹאכְלוּ בִּירוּשָׁלַיִם.** וְלֹא הַזְקִיקוּהוּ לְכָךְ לַחֲזוֹר וּלְחַלֵּל וְאִם רוֹצֶה מַעֲלֶה הַפֵּירוֹת עִמָּהֶן וְהַיְינוּ דְּתָנֵי בּוֹ: **וּמִי מַחֲלִיקִין.** מִסְקָנָא הִיתְיבִתָּא דְּאוּתֵיב רַב שֵׁשֶׁת הֵיא וְהָכִי קָאָמַר שְׁמַעְנוּ לְר"מ דְּמִיקֵל בְּפִדְיוֹן דְּמַאי לְחַלֵּל בְּכָפָה עַל כָּפָה עַל נִחוֹשֶׁת וּבְמַעֲשֵׂר וַדַּאי מִי מְחַלְּלִינַן כִּי הַאי גַּוְונָא אֲפִילּוּ בְּכָפָה עַל נִחוֹשֶׁת דְּדָמֵי לְפִדְיוֹן וְהָתָנֵן כו': **שְׁנַיִם עֲרֵבוּ.** וְרוֹצֶה לֵיכָתֹב בְּשֶׁל חוּלִּין: **מביא בְּכֶסֶף מְעוֹת.** נִחוֹשֶׁת מֵבִיא בִּדְמֵי סֶלַע וְאוֹמֵר כָּל מָקוֹם כו' נִמְצָאוּ שְׁתֵּיהֶן חוּלִּין וְהַמָּעוֹת מַעֲשֵׂר: **וּכוֹרֵר אֶת הַיְּפָה שֶׁבָּהֶן.**

מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ. כלומר לפיכך הזקיקוהו לכל אלה לחללו תחילה במעות וחוזר ומחלל המעות ולא אמרו (א) שישוד היפה שבהן ויאמר אם זו של מעשר הרי טוב ואם זו של חולין הרי של מעשר מחוללת על זו מפני שאמרו מחללין בסף על בחושת מדוחק אבל בסף על בסף לאו דרך חילול הוא ואפי' מדוחק נמי לא ובירן דאף בסף על בחושת לא התירו אלא בדוחק הלכך לא שקיבים בן שבזיון מעשר הוא ועוד שהפרוטות מחללידות. **קָתָנֵי מִיתֵּי.** גבי מעשר ודאי מדוחק אין שלא מדוחק לא ובירן דאמר בסף על בחושת מדוחק אין שלא מדוחק לא וגבי דמאי הנא מחללין אלמא לרבי מאיר לא עשו בו חיזוק. **מֻתָּרִין הוּא בָּאֲכִילָתוֹ.** של מעשר שני של דמאי ומתניתין באכילה קאי: **לֹא הִתִּירוּ לִמְכּוֹר דְּמַאי.** לא התירו לחבר הלוקח דמאי שימכרנו לאחרים עד שיעשה: **אֶלָּא לְסִיטוֹן בִּלְבָד.** סיטון חבר לא הצריכוהו לעשר אלא מוכרו בשהוא דמאי והלוקחו ממנו יפריש ממעשרותיו שהבל יודעין שהסיטון מכמה עמי הארץ לוקח שהסיטון מן המשפיעין למכור במדה נפה הוא דרכו לקנות פירות מרובין ומוכרן לחנוונים: **וְבַעל הַבַּיִת.** הלוקח מעם הארץ: **בֵּין כַּךְ וּבֵין כַּךְ.** בין שבא לחזור למכור במדה נפה לחנוונים כסיטון בין שבא לחזור ולמכור במדה דקה לבעלי בתים פרוטה פרוטה צריך לעשר קודם שימכור לפי שהלוקח ממנו סבור שהן מפירות ארצו ובירן שהוא חבר מחזיקין אותו בחזקת עשיר ואין מפרישין. **וְחֲכָמִים אוֹמְרִים אֶחָד סִיטוֹן וְאֶחָד בַּעַל הַבַּיִת.** שבא למכור במדה נפה לחנוונים כסיטון בין שבא לחזור ולמכור במדה דקה לבעלי בתים פרוטה פרוטה צריך לעשר קודם שימכור לפי שהלוקח ממנו סבור שהן מפירות ארצו ובירן שהוא חבר מחזיקין אותו בחזקת עשיר ואין מפרישין. **שֶׁהֲרֵי אִילְעַאי וְכוּ'.** לפי שהיה מן הדין שיהא הלוקח מעם הארץ בין כך ובין כך בעל הבית. במדה נפה לחנוונים כסיטון בין שבא לחזור ולמכור במדה דקה לבעלי בתים פרוטה פרוטה צריך לעשר קודם שימכור לפי שהלוקח ממנו סבור שהן מפירות ארצו ובירן שהוא חבר מחזיקין אותו בחזקת עשיר ואין מפרישין. **וְחֲכָמִים אוֹמְרִים אֶחָד סִיטוֹן וְאֶחָד בַּעַל הַבַּיִת.** שבא למכור במדה נפה לחנוונים כסיטון בין שבא לחזור ולמכור במדה דקה לבעלי בתים פרוטה פרוטה צריך לעשר קודם שימכור לפי שהלוקח ממנו סבור שהן מפירות ארצו ובירן שהוא חבר מחזיקין אותו בחזקת עשיר ואין מפרישין. **שֶׁהֲרֵי אִילְעַאי וְכוּ'.** לפי שהיה מן הדין שיהא הלוקח מעם הארץ: **בֵּין כַּךְ וּבֵין כַּךְ.** בין שבא לחזור במ

יָצְאוּ שְׁטָרוֹת. מִדְּמַמְעֵט לְהוּ מֵאוֹנָאָה מִשְּׁמַע דְּחָל הַמֵּבֵר מִדְּאוֹרַיְיתָא: בְּשִׁטְרוֹת וְא"ת פְּרָק מִי שֶׁמֵּת (ב"ב דף קמז): אַמְרִינַן מַתְנֵת שָׁכִיב מֵרַע מִדְּרַבָּנַן דְּפָרִיךְ וְהָאֲמַר רַב נַחְמָן הַמּוֹכֵר שָׂדֶה חוֹב לַחֲבֵרוֹ וְחָזַר וּמְחָלוֹ מְחוּל וּמוֹדֶה רַב נַחְמָן שֶׁאִם נָתְנוּ בְּמַתְנַת שָׁכִיב מֵרַע שֶׁאינוֹ יָכוֹל לְמָחוֹל אי אַמְרַת בִּשְׁלָמָא מַתְנַת שָׁכִיב מֵרַע דְּאוֹרַיְיתָא מִשּׁוּם הָכִי אֵינוֹ יָכוֹל לְמָחוֹל בו' וְהִשְׁתָּא וְהָלְאָה מִכֵּר שָׂדֶה חוֹב דְּאוֹרַיְיתָא וְאַפִּ' הָכִי יָכוֹל לְמָחוֹל וְהַמְפָרֵשׁ ר"י דְּה"פ אי אַמְרַת בִּשְׁלָמָא דְּאוֹרַיְיתָא הֵיינוּ מִדְּרַבָּנַן אֲ"כ עַשְׂאוּ הַכְּתוּב יוֹרֵשׁ וְא"כ אַמַּאי יוֹרֵשׁ מוֹחֵל מֵאי אוֹלְמֵיהּ דְּאִי יוֹרֵשׁ מֵהֵאי נַמִּי אַפִּ' הֲוֵי מֵכֶר שָׂדֶה חוֹב דְּרַבָּנַן מִשְׁכַּחַת בֵּיהּ אוֹנָאָה מִדְּאוֹרַיְיתָא כְּגוֹן שֶׁהִלְוָהוּ עַל פֶּה וְנָתַן לוֹ יוֹתֵר מִדַּאי כְּדֵי לַעֲשׂוֹת שֶׁטֶר שִׁיעְבּוּד אוֹ הִלְוָהוּ בְּשֶׁטֶר וְנָתַן לוֹ הַלְוָה יוֹתֵר מִדַּאי שֶׁיְּחַזִּיר לוֹ הַשְׁתָּא וְיִהְיֶה מַלְוֶה עַל פֶּה וּלְרַבֵּינוּ חַיִּים נִרְאֶה דְּקָנָה מִן הַתּוֹרָה אם יֵשׁ לְלוֹקָה בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה שֶׁמּוֹכֵר לוֹ שֶׁיַּעֲבוֹד שֵׁשׁ לוֹ בְּקַרְקָעוֹת וּבְמוֹכֵר בו (ב"ק דף סב:)

כְּתֻבּוֹת בָּאֲרִיכוּת:

וְהָאי בֵּיוֹמֵיהּ מְכִירָה הוּא. תִּימַהּ דִּבְפִ' קַמָּא דַּע"ז (דף טו. ושם ד"ה והשתא) מוֹכֵחַ דִּשְׁכִירוּת לָא קָנֵי מִישְׁרָאֵל שֶׁשָּׁכַר פָּרָה מִכּוּתִי וּמֵלא לְבֵית דִּירָה אָמְרוּ ר"ל הֶחְכָּא גַּבֵּי אוֹנָאָה כְּתִיב מֵמְכָּר מִיּוֹתֵר לִרְבוֹת שְׁכִירוּת: **כָּל** דָּבָר שֶׁבְּמִדָּה כו' אֲפִילּוּ פֵּרוֹת מִכְּדֵי אוֹנָאָה חוֹזֵר. הָכָא מִשְּׁמַע דְּדָבָר מְיוּרֵי אַף בְּקַרְקָעוֹת וְכֵן נַמִּי פֶּרֶק הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ (קדושין דף מב: ושם ד"ה ה"ג) דְּקָאָמַר וּבְמֻקְרָעִי נַמִּי לָא אָמְרִינַן אֶלָּא דְּפָלֵיג בְּאוּמְדָנָא אֲבָל פָּלֵיג בְּמִשְׁתָּא אֲפִילּוּ פֵּרוֹת מִכְּדֵי אוֹנָאָה חוֹזֵר וְהָאֲמַר רָבָא כָּל דָּבָר שֶׁבְּמִדָּה חוֹזֵר וְחוֹזֵר דְּקָאָמַר הֵיינוּ שֶׁהִמְקַח בָּטֵל לְגַמְרֵי כִּדְמוֹכִח רֵישׁ הַתּוֹדָה (מנחות דף ע:) וְשִׁלְהֵי הַסְּפִינָה (ב"ב דף ע.) וְקָשֶׁה דִּבְפֶרֶק בֵּית כור (שם דף קד. ושם ד"ה פחות) תְּנַן בֵּית כור עֶפֶר אֲנִי מוֹכֵר לְךָ מִדָּה בְּחָבֵל פִּיחִת כָּל שֶׁהוּא וְנִבְּה הוֹתִיר כָּל שֶׁהוּא יְחַזֵּר וּפִירַשׁ רַשְׁבַּ"ם הָתָם דְּהָא דָּאֲמַר רָבָא דְּחוֹזֵר מִילְּתֵיהּ לָא הֲוֵי בְּקַרְקָעוֹת וְקָשֶׁה לְפִירוּשׁוֹ מַהֲבָא ר"ל דְּהָתָם אֵינוֹ אוֹמֵר הַמּוֹכֵר מִדְּרַבִּי שֵׁישׁ בָּהּ בֵּית כור דְּאִז וַדַּאי הָיָה חוֹזֵר בְּדִבְרֵיהֶם אֶלָּא סְתָמָא אוֹמֵר כָּךְ וְקָבוּר הָיָה הַמּוֹכֵר שֵׁשׁ כָּךְ וְלֹכָךְ הַמֻּקְח קַיָּים וְא"ת לֵימָא דְּיָדַע דְּשָׁדָא שִׁיתָא וּמוֹכְרוֹ יוֹתֵר מִשְּׁוִויוֹ וְכֵיוָן דְּיָדְעִינְהוּ דְּלָקְחָא בְּטֵל אַגַּב קַרְקַע וְ"ל בְּעִנְיָן זֶה פְּשִׁיטָא דְּיֵשׁ אוֹנָאָה שֶׁהַמֶּכֶר אֵינוֹ תָּלוּי בְּקַרְקַע אֶלָּא בְּחִפּוּי שֶׁבַּשּׁוּק:

אֶלָּא דְּאָמַר שָׂדַאי בְּדִבְרֵי לֵיהּ. וְא"ת הֵיינוּ מִקַּח טָעוּת דִּבְרֵי לֵיהּ ו' וְהוּא לֹא שָׂדָא אֶלָּא ה' וְ"ל דַּהַמּוֹכֵר מוֹדֶה דִּלֹא שָׂדָא אֶלָּא ה' וְאָמַר דִּלֹא בְּעֵי אֶלָּא ה' וְקַרְקַע זוֹ אֵם זָרְעָה כִּדְבָעֵי לֵהּ שָׁוֶה אוֹתָם דָּמִים וְאִגְּלָאי מִילְּתָא דְּבָעֵי שֶׁיִּתֵּא וְא"ת לָמָּה לֹא תַּחְשֹׁב זוֹ אוֹנָאַת קַרְקַע בֵּיוָן שֶׁלֹּא טָעָה לֹא בְּמִדַּת מְנִין הַחִסָּרוֹן וְלֹא בְּשׁוּמָא לֹא טָעָה אֶלָּא בְּמָה שֶׁלֹּא הוֹשְׁבָּה הַקַּרְקַע כִּדְבָעֵי לֵהּ וְ"ל בֵּיוָן דְּאִי הֲוָה שָׂדָא בָּהּ כִּדְבָעֵי לֵהּ כְּמוֹ שֶׁאָמַר הָיָה שָׁוֶה אוֹתָם דָּמִים נִמְצָא שֶׁהָאוֹנָאָה מִן הַחִסָּרוֹן וְלֹא מִן הַקַּרְקַע:

אמר מהו

קָדְשׁוּ שֶׁהוּא חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן. יֵשׁ לָהֶן אוֹנָאָה וְשָׁאנוּ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן אֵין לָהֶן אוֹנָאָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אַף הַמּוֹכֵר ס"ת בְּהֵמָה וּמַרְגָּלִית אֵין לָהֶם אוֹנָאָה אָמְרוּ לוֹ לֹא אָמְרוּ אֶלָּא אֶת אֵלּוּ: **גמ'** מְנָהֲנֵי מִילֵּי דְּתָנוּ רַבָּנָן וְכִי תִּמְכְּרוּ מִמְכָּר לַעֲמִיתָךְ אוֹ קָנֹה מִיַּד עֲמִיתֶךָ דָּבָר הַנִּקְנֶה מִיָּד לְיָד יָצְאוּ קַרְקָעוֹת שֶׁאֵינָן מִמַּלְטְלִים יָצְאוּ עֲבָדִים שֶׁהוּקְשׁוּ לְקַרְקָעוֹת יָצְאוּ שְׁטָרוֹת דִּכְתִיב וְכִי תִּמְכְּרוּ מִמְכָּר שְׁגוּפוֹ מְכוּר וְגוּפוֹ קָנוּי יָצְאוּ שְׁטָרוֹת שֶׁאֵין גּוּפָן מָכוּר וְאֵין גּוּפָן קָנוּי וְאֵינָן עוֹמְדִין אֶלָּא לִרְאָיָה שֶׁבָּהֶם מִפְּנֵי אָמְרוּ הַמּוֹכֵר שְׁטָרוֹתָיו לְבֶשֶׁם יֵשׁ לָהֶם אוֹנָאָה פְּשִׁיטָא לַאֲפוּקֵי מְדָרֵב כַּהֲנָא דְּאָמַר אֵין אוֹנָאָה לִפְרוּטוֹת קמ"ל יֵשׁ אוֹנָאָה לִפְרוּטוֹת הֶקְדֵּשׁוֹת אָמַר קְרָא אָחִיו אָחִיו וְלֹא הֶקְדֵּשׁ מַתְקִיף לָהּ רַבָּה בַּר מָרִי מִמַּל כָּל הֵיכָא דִּכְתִיב יְדוֹ יָדוֹ מַשְׁמַע הוּא אֶלָּא מֵעַתָּה דִּכְתִיב וְנִיקַּח אֶת כָּל אַרְצוֹ מִידוֹ הָכִי נַמִּי דִּכְל אַרְעָא בִּידֵיהּ הֲוָה נָקִיט לָהּ אֶלָּא מֵרִשְׁתּוֹ הָכָא נַמִּי מֵרִשְׁתּוֹ וְכָל הֵיכָא דִּכְתִיב יְדוֹ לָאו יָדוֹ מַמָּשׁ הוּא וְהָתָנֵיָא אִם הִמְצִיא תְּמִצָּא בְּיָדוֹ אֵין לִי אֶלָּא יָדוֹ גּוּפוֹ חֲצֵירוֹ וְקַרְפֵּיפוֹ מְנַיִן ת"ל אִם הִמְצֹא תְּמִצָּא מ"מ טַעֲמָא דִּכְתִיב רַחֲמָנָא אִם הִמְצֹא תְּמִצָּא הָא לָאו הָכִי הֲוָה אָמֵינָא כָּל הֵיכָא דִּכְתִיב יְדוֹ יָדוֹ מַמָּשׁ הוּא וְתוּ הָנֵיָא וְנָתַן בְּיָדָהּ אֵין לִי אֶלָּא יָדָהּ גּוּפָהּ חֲצֵירָהּ וְקַרְפֵּיפָהּ מְנַיִן ת"ל וְנָתַן מ"מ טַעֲמָא דִּכְתִיב רַחֲמָנָא וְנָתַן הָא לָאו הָכִי הֵיכָא דִּכְתַב יָדוֹ יָדוֹ מַמָּשׁ אֶלָּא כָּל יָדוֹ מַמָּשׁ הוּא וְשַׁאנִי הָתָם דְּהֵילְכָא לְמֵימַר הָכֵי אֶלָּא בִּרְשׁוּתוֹ בָּעֵי רַבִּי זֵירָא שְׁכִירוּת יֵשׁ לוֹ אוֹנָאָה אוֹ אֵין לוֹ אוֹנָאָה מִמְכָּר אָמַר רַחֲמָנָא אֲבָל לֹא שְׁכִירוּת אוֹ דִּלְמָא לֹא שָׁנָא אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי מִי כְּתִיב מִמְכָּר לְעוֹלָם מִמְכָּר סְתָמָא כְּתִיב וְהָאי נַמִּי בְּיוֹמֵיהּ מְכִירָה הִיא בְּעֵי רָבָא חִטִּין וְזֶרַע בְּקַרְקַע מַהוּ יֵשׁ לָהֶם אוֹנָאָה אוֹ אֵין לָהֶם אוֹנָאָה כְּמַאן דְּשָׂדֵין בְּכַדָּא דַּמְיָין וְיֵשׁ לָהֶם אוֹנָאָה אוֹ דִּלְמָא בְּטִילְנְהוּ עַל גַּב אַרְעָא הֵיכִי דָּמֵי אֵילֵימָא דְּאָמַר שָׂדַאי בָּהּ שָׂדָא אֶלָּא ה' וְאָמַר דִּלֹא בְּעֵי אֶלָּא ה' וְקַרְקַע זוֹ אִם זָרְעָה כִּדְבָעֵי לֵהּ שָׁוֶה אוֹתָם דָּמִים וְאִגְּלָאי מִילְּתָא דְּבָעֵי שֶׁיִּתֵּא וְא"ת לָמָּה לֹא תַּחְשֹׁב זוֹ אוֹנָאַת קַרְקַע בֵּיוָן שֶׁלֹּא טָעָה לֹא בְּמִדַּת מְנִין הַחִסָּרוֹן וְלֹא בְּשׁוּמָא לֹא טָעָה אֶלָּא בְּמָה שֶׁלֹּא הוֹשְׁבָּה הַקַּרְקַע כִּדְבָעֵי לֵהּ וְ"ל בֵּיוָן דְּאִי הֲוָה שָׂדָא בָּהּ כִּדְבָעֵי לֵהּ כְּמוֹ שֶׁאָמַר הָיָה שָׁוֶה אוֹתָם דָּמִים נִמְצָא שֶׁהָאוֹנָאָה מִן הַחִסָּרוֹן וְלֹא מִן הַקַּרְקַע: אִי דִּלְמָא בְּטִילְנְהוּ אַגַּב אַרְעָא נִשְׁבָּעִין עֲלֵיהֶן אוֹ אֵין נִשְׁבָּעִין עֲלֵיהֶן כְּמַאן דְּשָׂדֵין בְּכַדָּא דַּמְיָין וְנִשְׁבָּעִין עֲלֵיהֶן אוֹ דִּלְמָא בַּטְּלִינְהוּ אַגַּב אַרְעָא וְאֵין נִשְׁבָּעִין עֲלֵיהֶן עוֹמֶר מַתִּירִין אוֹ אֵין עוֹמֶר מַתִּירִין הֵיכִי דָּמֵי אִי דְּאִשְׁרוּשׁ תְּנִינָא אִי דִּלְמָא אַשְׁרוּשׁ תְּנִינָא דְּתָנֵי אִם הִשְׁרִישׁ קוֹדֶם לְעוֹמֶר עוֹמֶר מַתִּירִין וְאִם לָאו אֲסוּרִין עַד שֶׁיָּבֹא עוֹמֶר הַבָּא לֹא צְרִיכָא דְּחַצְּרִינְהוּ וְזֶרְעִינְהוּ קוֹדֶם לְעוֹמֶר וְאָתָא לֵיהּ עוֹמֶר וְחָלִיף עִילּוּיֵיהוּ וְלֹא אַשְׁרוּשׁ קוֹדֶם לְעוֹמֶר

מהו

מַהוּ לְמִינָקְטָן מְיַנְיֵיהוּ וּמֵיכַל מִינַיְיהוּ כְּמַאן דְּשַׁדְיֵין בְּכַדָּא דְּמֵי וְשָׁרֵינְהוּ עוֹמֶר אוֹ דִלְמָא בַּטְּלִינְהוּ אַבַּי אַרְעָא תֵּיקוּ אָמַר רָבָא אָמַר רַב חָמָא בְּעֵי רַבִּי אִמֵּי אוֹנָאָה אֵין לָהֶם וְאוֹ אֵין לָהֶם בִּיטּוּל מָקָח יֵ"ש לָהֶם וְאוֹ אֵין לָהֶן אָמַר ר"נ הֲדַר אָמַר רַב חָמָא פָּשִׁיט ר' אִמֵּי אוֹנָאָה אֵין לָהֶם בִּיטּוּל מָקָח יֵ"ש לָהֶם ר' יוֹנָה אָמַר אַהֲקְדֵּשׁוֹת ר' יִרְמְיָה אָמַר אַגַּרְקָעוֹת וְתַרְוַיְיהוּ מְשַׁמְיָה דְּר' יוֹחָנָן אָמְרוּ אוֹנָאָה אֵין לָהֶם בִּיטּוּל מָקָח יֵ"ש לָהֶן מ"ד אַהֲקְדֵּשׁוֹת כ"ש אַגַּרְקָעוֹת מ"ד אַגַּרְקָעוֹת אֲבָל אַהֲקְדֵּשׁוֹת לֹא דִּשְׁמוּאֵל דְּאָמַר שְׁמוּאֵל הֶקְדֵּשׁ שֶׁוֶּה מָנֶה שֶׁהֶחֱלִילוּ עַל שָׁוֶה פְּרוּטָה מְחוֹלֶל הָנֵן הָתָם אִם הָיָה קוֹדֵשׁ בַּעַל מוּם יָצָא לְחוֹלִין וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ דָּמִים א"ר יוֹחָנָן יָצָא לְחוֹלִין דְּבַר תּוֹרָה וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ דָּמִים מִדִּבְרֵיהֶם וּר"ל אָמַר אַף צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ דָּמִים מִן הַתּוֹרָה בְּמַאי עָסְקִינַן אִילֵימָא בְּבַרְיָא אוֹנָאָה בְּהָא לֵימָא ר"ל צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ דָּמִים דְּבַר תּוֹרָה וְהָתְנַן אִלּוּ דְּבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם אוֹנָאָה הַקַּרְקָעוֹת וְהָעֲבָדִים וְהַשְׁטָרוֹת וְהַהֶקְדֵּשׁוֹת אֶלָּא בִּיטּוּל מָקָח הָכָא בְּהָא לֵימָא רַבִּי יוֹחָנָן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ דָּמִים מִדִּבְרֵיהֶם וְהָא"ר יוֹנָה אַהֲקְדֵּשׁוֹת וְרַבִּי יִרְמְיָה אָמַר אַגַּרְקָעוֹת וְתַרְוַיְיהוּ מְשַׁמְיָה דְּר' יוֹחָנָן אָמְרוּ אוֹנָאָה אֵין לָהֶם בִּיטּוּל מָקָח יֵ"ש לָהֶם וְאוֹ אֵין לָהֶן לְעוֹלָם בְּבִיטּוּל מָקָח יֵ"ש לָהֶם וְאִי מְשַׁמְיָה דְּרַבִּי יוֹחָנָן לְרַ"ל דְּרַ"ל לְרַבִּי יוֹחָנָן בְּמַאי קָמְיפַלְגִי בְּדִשְׁמוּאֵל דְּאָמַר שְׁמוּאֵל הֶקְדֵּשׁ שֶׁוֶּה מָנֶה שֶׁהֶחֱלִילוּ עַל שָׁוֶה פְּרוּטָה מְחוֹלֶל מַר אִית לֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל וּמַר אִית לֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל אִיבָּעְיָא אֵימָא דְּכוּלֵּי עָלְמָא אִית לְהוּ דִּשְׁמוּאֵל וְהָכָא בְּהָא קָמְיפַלְגִי מַר סָבַר שֶׁחִילְּלוּ אִין לְהַחֲלָה לֹא וּמַר סָבַר אֲפִילּוּ לְהַחֲלָה אִיבָּעְיָא אֵימָא לְעוֹלָם בִּכְדֵי אוֹנָאָה וְלֹא תֵּיפּוּךְ וּבְרֵיהּ חִסְדָּא קָמְיפַלְגִי דְּאָמַר מַאי אֵין לָהֶם אוֹנָאָה אֵינָן בְּתוֹרַת אוֹנָאָה

דאפ'

אָמַר ר"נ הֲדַר א"ר חָמָא אוֹנָאָה אֵין לָהֶן בִּיטּוּל מָקָח יֵ"ש לָהֶם. מִשְׁמַע יֵשׁ לָהֶם. מִשְׁמַע לֹא פְּלִיג אַרַב חָמָא רִבּוֹ וְקָשָׁה לר"ת דְּרַב הַמְקַבֵּל לִיקְמֵן הוּא קוּת. ושם) אַמְרִינַן זַבֵּן בַּר' וְשָׁוֶה ק' סְבוּר מִינָּה כִּי אָמַר רַב נַחְמָן אֵין אוֹנָאָה לְקַרְקָעוֹת אֶלָּמָא אֲפִי' בִּיטּוּל מָקָח אֵין לָהֶם וְתִירֵץ ר"ת דְּאֵין אוֹנָאָה עַד פָּלְגָא אֲבָל מִפָּלְגָא וְאֵילַךְ מִיקְרֵי בִּיטּוּל מָקָח וְיֵשׁ לָהֶם וְאָתֵי שִׁפּוּר הָא דְּתַנְיָא (לעיל דף נו:) רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אַף הַמּוֹכֵר בְּהֶמְתּוֹ וּמַרְגִּילַת אֵין לָהֶם אוֹנָאָה וּמִקָּרֵשׁ בְּגְמָרָא עַד כְּדֵי דְּמֵיהֶם מִדְּקָאָמַר אַף מִשְׁמַע דְּקַרְקָעוֹת נָמֵי אִית לְהוּ הָאי שִׁיעוּרָא וּבִפְרָק אֵלְמָנָה נִזּוֹנִית (כתובות דף עט:) תָּנַן שׁוּם הַדַּיָּנִין שָׁפְחָה שׁוּתָּה אוֹ הוֹתִירוּ שׁוּתָּה מֻכֶּרֶת בְּטֹל רשב"ג אוֹמֵר מֻכֶּרֶת קַיָּים וּמִקָּרֵשׁ תֶּהֱוֵי דְּמִכְרַת קַיָּים עַד פְּלָגָא:

יָצָא לְחוּלִּין כו'. לְמ"ד צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ דָּמִים מִדִּבְרֵיהֶם יָצָא לְחוּלִּין הַכֹּל אֲבָל מִדְּרַבָּנָן צָרִיךְ לִשְׁלֹם לְהֶקְדֵּשׁ אוֹנָאָתוֹ וּלְמ"ד צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ דָּמִים דְּבַר תּוֹרָה דִּישׁ לְהֶקְדֵּשׁ בִּיטּוּל מָקָח יָצָא לְחוּלִּין בְּנֶגֶד הַמְּעוֹת שֶׁנָּתַן וְהַשְּׁאָר יִתְחַלֵּל בְּדָמִים שֶׁיִּשְׁלֹם וְקַשְׁיָא לר"ת דְּלֹא אָמְרִינַן בֵּיוָן שֶׁיִּשׁ לְהֶקְדֵּשׁ בִּיטּוּל מָקָח יָבֹטֵל הַפְּדִיוֹן לָגַ"ה וְיָצָא לְחוּלִּין כְּלַל כְּמוֹ בְּפִדְיוֹט דְּהַמַּקְדֵּשׁ בָּטֵל וְהַיְינוּ טַעְמָא מְשׁוּם דְּבְהֶדְיוֹט הַמְּאַנֶּה חוֹזֵר מְשׁוּם שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַחְזִיר הָאוֹנָאָה וַאֲפִילּוּ אִם הַמְּאַנֶּה פּוֹטֵרוֹ מִלְּהַחְזִיר מ"מ שְׁנֵיהֶם חוֹזְרִים בֵּינַיִם שֶׁהַמְּאַנֶּה הָיָה יָכוֹל לָבֹא לִידֵי הַפְסֵד אם לֹא יַרְגִּישׁ וְחָזַר בְּכְדֵי שֶׁיַּרְאֶה אֲבָל הֶקְדֵּשׁ הַמְּאַנֶּה אֵינוֹ יָכוֹל לָבֹא לִידֵי הַפְסֵד שֶׁיַּיְצֵע הַמַּחֲלִל שֶׁאֵינָהּ הֶקְדֵּשׁ לֹא יוּכַל לְהִיטּוֹת עַד שֶׁיּוֹסִיף עַל דְּמֵי כְּדֵי שְׁוִיו וע"כ צָרִיךְ לְהוֹסִיף וְלֹא יוּכַל לְחַזֵּר דְּאַפִּי' מִתְחַיֵּב לְהֶקְדֵּשׁ בְּעִטּוּת מִפְּסִיד כִּדְאָמְרִינַן בִּיש נוֹתְלִין (ב"ב דף קלג: ושם ד"ה ולא) לֹא תְּשִׁיעִימֵיהּ אֶת דְּאָמְרִיתוֹ לְגַבּוּהּ בְּמִסְרְתוֹ לְהֶקְדֵּיוֹט כ"ש כֵּאן שֶׁיִּתְחַיֵּב לְהוֹסִיף אע"פ שֶׁטָּעָה וְהָיָה סָבוּר שֶׁיִּתְחַלֵּל בְּכָךְ כָּל הַהֶקְדֵּשׁ וְלֹא יַצְטָרֵךְ לְהוֹסִיף כְּלוּם כִּי מ"מ נִתְרַצָּה לְשַׁוֵּה בְּשָׁוֶה וְלֹא נִתְבַּזּוּן מִסְתַּמָּא לְאָנוּת הַהֶקְדֵּשׁ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְחַזֵּר וְלִכְלַךְ אֵין שְׁנֵיהֶם חוֹזְרִים: **וְהָאָמַר** רַבִּי יוֹנָה אַהֲקְדֵּשׁוֹת. בִּיטּוּל מָקָח יֵשׁ לָהֶם וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְחַזֵּר דְּבִיטּוּל מָקָח יֵשׁ לָהֶם מִדְּרַבָּנָן דְּאַם כֵּן מֵאי אִיבָּא בֵּין אוֹנָאָה דְּהֶקְדֵּשׁ לְבִיטּוּל מָקָח דְּבְאוֹנָאָה נָמֵי צָרִיךְ לְהוֹסִיף דָּמִים מִדְּרַבָּנָן מִדְּפָרִיךְ אִי בְּאוֹנָאָה בְּהָא לֵימָא ר"ל דְּבַר תּוֹרָה אֲבָל לְרַבִּי יוֹחָנָן דְּאָמַר מִדִּבְרֵיהֶם אֲתֵי לֵיהּ שִׁפּוּר וְלֵיעֵל נָמֵי אָמַר יֵשׁ הֶקְדֵּשׁ עַל הָעֲלִיזוֹנָה אֲפִילּוּ בְּאוֹנָאָה וְעוֹד אִי בִּיטּוּל מָקָח דְּקָאָמַר ר' יוֹנָה מִדִּבְרֵיהֶם א"כ נַצְטָרֵךְ לוֹמַר דִּלְמ"ד אֵין לָהֶם בִּיטּוּל מָקָח הָיֵינוּ אֲפִילּוּ מִדְּרַבָּנָן א"צ לְהַשְׁלִים דָּמִים וּבְהֶדְיֵא קָתָנֵי דְּצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ דָּמִים וְלֵיעֵל יַד הֶקְדֵּשׁ עַל הָעֲלִיזוֹנָה: **וּמַר** סָבַר אַפִּי' לְכַתְּחִילָּה. תִּימָה דְּבפ' [הַמַּקְדִּישׁ שֶׁדֵּהוּ (ערכין דף כט.) אוֹמֵר כִּי אָמַר שְׁמוּאֵל שֶׁחִילְּלוּ לְכַתְּחִילָּה מִי אָמַר וּבפ"ק דְּסַנְהֶדְרִין (דף יד:) אָמַר דִּבְשׁוּמַת הֶקְדֵּשׁ בְּעִנְיָן ט' וּכהן וּלְעוֹלָם הַבְּעָלִים קוֹדְמִין שְׁמוֹסִיפִין חוֹמֶשׁ אַלְמָא מַחֲזִירִין אַחַר רֵיוַח הֶקְדֵּשׁ וי"ל דה"פ שֶׁחִילְּלוּ אִין שְׁנַתְּבוּן לְחַלֵּל פְּחוֹת מִדָּמָיו שֶׁדָּבָר זֶה אָסוּר לַעֲשׂוֹת וְאִין צָרִיךְ לְהַשְׁלִים אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן אֲבָל לְכַתְּחִילָּה שַׁעֲשָׂה דָּבָר שְׁמוּתָּר שְׁנַתְּבוּן לְחַלֵּל שָׁוֶה בְּשָׁוֶה וְטָעָה וְנִמְצָא שֶׁהִקְדִּישׁ שָׁוֶה יוֹתֵר יֵשׁ לוֹ מִן הַתּוֹרָה וּמַר סָבַר אֲפִילּוּ לְכַתְּחִילָּה לֹא יֵשׁ לוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְבַּוֵּן שָׁוֶה בְּשָׁוֶה אֲבָל בְּמִזְיד מַחֲזִירִין לָהֶן אוֹנָאָה הוּא אֲבָל ר"ל כִּי מוֹתְבַת לֵיהּ מִמַּתְנִיתָא מוֹכֵר לָהּ בְּרֹב חִסְרָא: **מַאי** אֵין לָהֶן **אוֹנָאָה**. דְּגַבֵּי הֶקְדֵּשׁוֹת

דאפ'

לכ"ע אָסוּר לְאוּנוֹת הֶהֶקְדֵּשׁ:

דאפ'

דְּאָפֵי֥לוּ כָּל שֶׁהוּא חוֹזֵר. וְדוֹקָא הֶקְדֵּשׁוֹת אֲבָל קַרְקָעוֹת עַד פַּלְגָּא אֵינוּ חוֹזֵר: **בְּשֶׁלָּמָא** בְּהֶדְיוֹט זֶה חוֹמֵר וְזוּ לֹא. פֵּי' זֶהוּ חִדּוּשׁ שֶׁהֶדְיוֹט חוֹמֵר אֲבָל בְּהֶקְדֵּשׁ זֶה חוֹמֵר בְּתְמִיהָ פֵּי' מַה חִדּוּשׁ הוּא שֶׁמְּצִאנוּ חוֹמֵר בְּהֶקְדֵּשׁ וְלֹא בְּרַיְסִינָן וְלֹא בְּשָׁדֵי אַף בְּהֶדְיוֹט אֵיכָא טוּבָא שׁוֹמֵר חִנָּם אֵינוֹ נִשְׁבָּע וְכָל הַנָּךְ דְּמַתְנִיתִין: **כֵּיוָן** דְּמֻעַל הִנּוּבָר נִפְקָא לְהוּ לְחוּלִּין. וְלֹא מָצֵי לְמֵימַר דְּאוֹתְפֵיהּ בְּמִזְבֵּיחַ דְּלֹא נִפְקָא לְחוּלִּין דְּא"כ לֵיכָּא אֲגַר נָטֵר כֵּיוָן שֶׁהַלָּוֶה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם דְּלֹא זָכָה בָּהֶם:

לְהַפֵּק סְלָתוֹת מֵאַרְבַּע וְעָמְדוּ מִשָּׁלֹשׁ. תִּימְהַ הֵיכִי מֵיירֵי אִי יָצָא הַשְּׁעַר אוֹ לֹא יָצָא הַשְּׁעַר וְגַם אֵין לוֹ א"כ בְּהֶדְיוֹט נַמִּי שָׁרֵי וְאִי דְּלֹא יָצָא וְלֵיכָא לְמֵימַר שֶׁיְּחַלֵּל עַל פְּרוּטָה דְּהָא אע"ג שֶׁזְּהוּ רֵיוַח הֶקְדֵּשׁ שֶׁמְּתָנָה לְתַת אַרְבַּע סְאִין בְּסֶלַע לְהֶקְדֵּשׁ כָּל הַשָּׁנָה כֵּיוָן דִּבְשָׁעַת חִלּוּל מְחֻלָּל עַל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שָׁוֶה דִּלּוּתָא דְּאִם לֹא כֵן אַמַּאי הָדַר בֵּיהּ מִמַּאי דְּאוֹקֵי דְּאוֹתְפֵי בְּמַאָה כו' וּמִזֶּה הַטַּעַם נַמִּי אֵין לוֹמַר לֵב ב"ד מְתָנָה עֲלֵיהֶם לְהִתְחַלֵּל בְּשָׁבִיל רֵיוַח הֶקְדֵּשׁ דְּא"כ בְּחֻמָּשׁ חָזַר בּוֹ מִשְׁנוּיָא קָמֵּא וי"ל בְּגוֹן שֶׁהִנְחֲנִדַּב אָדָם לְתַת ק' סְלָעִים וְלֹא הֶקְדִּישָׁם עֲדַיִין וְנָתְנָם לְנִתְחַוִּים כְּדֵי לְתַת לְהֶקְדֵּשׁ אַרְבַּע סְאִין בְּכָל סֶלַע וְיָצָא הַשְּׁעַר שֶׁל לְקוּטוֹת אֲבָל לֹא יָצָא הַשְּׁעַר כְּלָל אָסוּר כְּלָל מִלְּמֵא אַתֵּי לְאַחוֹלִפֵי בְּהֶדְיוֹט וְלָכְךְ נָקְט וְעָמְדוּ אַחַר כָּךְ מִשָּׁלֹשׁ וְכֵן בְּזוּזֵי אִם נָתַן ק' זוּזֵי לְאָדָם שֶׁיְּחַוֵּיר לְהֶקְדֵּשׁ מֵאָה וְעֶשְׂרִים אָסוּר דְּאֵפִילּוּ מִדְּאוֹרַיְיתָא נִרְאֶה דְּאָסוּר דְּחִשִּׁיב בְּאִילּוּ מָקַבֵּל מִלְּוָה עַצְמוֹ כְּמוֹ (קדושין דף ז.) תֵּן מָנֶה לְפְלוֹנִי וְאֶקְדֵּשׁ אֲנִי לָךְ דְּמִקּוּדֶּשֶׁת מִדֵּין עֶרֶב דְּחָשׁוּב כְּאִילּוּ קִבְּלָה מִמֶּנּוּ וְהָא דְּשָׁרֵי בְּסָמוּךְ דְּאוֹתָם אֲבָנִים בְּמֵאָה וְעֶשְׂרִים הֵיינוּ שֶׁהִגְּזְבָר עַצְמוֹ נוֹתְנָן וְגַם אֲבָנִים הֵם דְּמוּכְתָּא מִילְּתָא שֶׁהֵם שֶׁל הֶקְדֵּשׁ אֲבָל דֶּרֶךְ מֶכֶס וּמֶכֶר שֶׁנָּתַן עַל הַסְּלָתוֹת וְגַם יָצָא הַשְּׁעַר שֶׁל לְקוּטוֹת שָׁרֵי לְהֶקְדֵּשׁ:

שׁוֹמֵר חִנָּם אֵינוֹ נִשְׁבָּע. נִרְאֶה דְּהוּא הַדִּין דְּאֵינוֹ מְשַׁלֵּם דְּאֵפִילּוּ שׁוֹמֵר שָׂכָר אֵין פָּשַׁע נִרְאֶה דְּלֹא מְשַׁלֵּם מִדְּקָרֵיךְ לְקַמָּן (דף נח.) מֵהַשּׁוֹמֵר פּוֹשֵׁעַ לִשְׁמוֹר כו' וְלֹא מִשְּׁנֵי כְּשֶׁפָּשַׁע וְהֵיינוּ שֶׁנִּמְצָא דְּמִכֹּל דִּין הַפְּרָשָׁה אֵמְעִיטוּ וְהָא דְּלֹא קָתָנֵי אֵינוֹ מְשַׁלֵּם דְּהָוֵי רְבוּתָא טְפֵי מִשּׁוּם דְּעִיקָּרָא בְּשִׁבְוּעוֹת פֶּרֶק הַדַּיָּנִים (דף מב:) וְנִסְבָּה אַגְּרָה דְּתָנֵי:

רֵעֵהוּ וְלֹא שֶׁל הֶקְדֵּשׁ. וּבְרִישׁ מְרוּבֶּה (ב"ק דף ע.) מְמַעֵט מִגְּנֵיבָה מִבֵּית הָאִישׁ: **כִּי** יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כְּלִי. בְּרֵישׁ ג' מִינִים (נזיר ד' לה.) דְּרִישׁ בְּפֶרֶט וּכְלָל וּפֶרֶט וּכְלָל וְרִבּוּי"כ דְּרִישׁ בְּכְלָל וּפֶרֶט לְחַדֵּשׁ וּנְרַאֶה דְּכָל הִנֵּי כְּלָלֵי וּפְרָטֵי אִסְמַכְתָּא דְּבִמְרוּבֶּה דְּרִשְׁינַן מֵעֹל חֲמוֹר שׁוֹר וְשֶׂה חַד לְמֵעוּטֵי עֲבָדִים וְחַד לְמֵעוּטֵי קַרְקָעוֹת וְחַד לְשִׁטְרוֹת בֵּין מִבְּפֶל בֵּין מִשְּׁבוּעָה וְהַשְׁתָּא אֲתֵי שִׁפּוּר דְּכֻלָּם בֵּין כֵּלִים דִּרְשִׁינַן פֶּרֶק שְׁבוּעוֹת הַדַּיָּנִין (שבועות דף לט: ושם ד"ה מה) מַה כֵּלִים שָׁנִים אַף כְּשָׁנִים מַה כֵּשֵׁם דְּכֵשֵׁם דְּבָר חָשׁוּב כו':

נשבעין

דְּאָפֵי֥לוּ פָּחוֹת מִכְּדֵי אוֹנָאָה חוֹזֵר מֵיתִיבִי רְבִית וְאוֹנָאָה לְהֶקְדֵּשׁ מִי אֲמַרְתָּ מַתְנִיתִין דְּאוֹקְמָנָא בְּתוֹרַת אוֹנָאָה ה"נ רְבִית וְדִין אוֹנָאָה לְהֶקְדֵּשׁ וְאִין רְבִית וְדִין אוֹנָאָה לְהֶקְדֵּשׁ אִי הָכִי הֵיינוּ דְּקָתָנֵי סֵיפָא זֶה חוֹמֵר בְּהֶדְיוֹט מִבְּהֶקְדֵּשׁ אַרְבִּית לֵיתְנֵי נַמִּי זֶה חוֹמֵר בְּהֶקְדֵּשׁ מִבְּהֶדְיוֹט דְּאוֹנָאָה הָכִי הַשְׁתָּא זֶה חוֹמֵר בְּהֶדְיוֹט מִבְּהֶקְדֵּשׁ וְתוּ לֹא אֶלָּא הֶקְדֵּשׁ זֶה חוֹמֵר וְתוּ לֹא רְבִית דְּהֶקְדֵּשׁ הֵיכִי דָּמֵי אִילֵימָא דְּאוֹפֵיהּ גּוּבְרָא מֵאָה וְעֶשְׂרִים וַהֲלֹא מָעַל הַגּוּבְרָא וְכֵיוָן שֶׁמָּעַל הַגּוּבְרָא יָצְאוּ מָעוֹתָיו לְחוּלִּין וַהֲוֵי לְהוּ דְּהֶדְיוֹט אֲמַר רַב הוֹשַׁעְיָא הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן בְּגוֹן שֶׁקִּיבֵּל עָלָיו לְהַפֵּק סְלָתוֹת מֵאַרְבַּע וְעָמְדוּ מִשָּׁלֹשׁ כִּדְרַבָּנָיֵי הַמְקַבֵּל עָלָיו לְהַפֵּק סְלָתוֹת מֵאַרְבַּע וְעָמְדוּ מִשָּׁלֹשׁ מְכַפֵּק מֵאַרְבַּע מִשָּׁלֹשׁ וְעָמְדוּ מֵאַרְבַּע מְכַפֵּק מֵאַרְבַּע שֵׁיֵּד הֶקְדֵּשׁ עַל הָעֶלְיוֹנָה רַב פָּפָּא אָמַר הָכָא בַּאֲבֵנֵי בִּנְיָן הַמְסוּרוֹת לְגִזְבָּר עַסְקִינַן כִּדְשְׁמוּאֵל דְּאָמַר שְׁמוּאֵל בּוֹנִין בְּחוֹל וְאח"כ מְקַדְּישִׁין: אֵין בְּהֶן תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל (וכו'): מְנָהֲנֵי מִילֵּי דית"ר עַל כָּל דָּבָר פָּשַׁע כָּלָל עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׂה עַל שַׂלְמָה פָּרָה עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר חָזַר וְכָלַל וּפָרַט וְכָלַל אִי אַתָּה דָּן אֶלָּא כְּעֵין הַפָּרַט מָה הַפָּרַט מְפוֹרָשׁ דָּבָר הַמְּמַלֵּט וְגוּפוֹ מָמוֹן אַף כָּל דָּבָר הַמְּמַלֵּט וְגוּפוֹ מָמוֹן יָצְאוּ קַרְקָעוֹת שֶׁאֵינָן מְמַלְּטִין יָצְאוּ עֲבָדִים שֶׁהוּקְשׁוּ לְקַרְקָעוֹת יָצְאוּ שְׁטָרוֹת שֶׁאע"פ שֶׁמְּמַלְּטִין אֵין גּוּפָן מָמוֹן הֶקְדֵּשׁוֹת אֲמַר קְרָא רֵעֵהוּ רֵעֵהוּ וְלֹא שֶׁל הֶקְדֵּשׁ: נוֹשֵׂא שָׂכָר אֵינוֹ מְשַׁלֵּם (וכו'): מְנָהֲנֵי מִילֵּי דית"ר כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶּלִי מַה כֶּלִי מְיֻחָד שֶׁאֵין דָּרִין בְּכָל אֲשֶׁר יֹאבַד אָחִיךָ אַף כָּל דָּבָר שֶׁאֵין דָּרִין בְּכָל אֲשֶׁר יֹאבַד אָחִיךָ יָצְאוּ קַרְקָעוֹת שֶׁדָּרִין בְּכָל אֲשֶׁר יֹאבַד אָחִיךָ יָצְאוּ עֲבָדִים שֶׁהוּקְשׁוּ לְקַרְקָעוֹת יָצְאוּ שְׁטָרוֹת שֶׁאע"פ שֶׁמְּמַלְּטִין אֵין גּוּפָן מָמוֹן הֶקְדֵּשׁוֹת אֲמַר קְרָא רֵעֵהוּ רֵעֵהוּ וְלֹא שֶׁל הֶקְדֵּשׁ: שׁוֹמֵר חִנָּם אֵינוֹ נִשְׁבָּע (וכו'): מְנָהֲנֵי מִילֵּי דית"ר כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶּלִי כֶּסֶף אוֹ כֵלִים שׁוֹר אוֹ שֶׂה פָּרַט וְכָל כְּהֵמָה לְאַשְׁמוּר חָזַר וְכָלַל כָּלַל וּפָרַט וְכָלַל אִי אַתָּה דָּן אֶלָּא כְּעֵין הַפָּרַט מָה הַפָּרַט מְפוֹרָשׁ דָּבָר הַמְּמַלֵּט וְגוּפוֹ מָמוֹן אַף כָּל דָּבָר הַמְּמַלֵּט וְגוּפוֹ מָמוֹן יָצְאוּ קַרְקָעוֹת שֶׁאֵינָן מְמַלְּטִין יָצְאוּ עֲבָדִים שֶׁהוּקְשׁוּ לְקַרְקָעוֹת יָצְאוּ שְׁטָרוֹת שֶׁאע"פ שֶׁמְּמַלְּטִין אֵין גּוּפָן מָמוֹן הֶקְדֵּשׁוֹת אֲמַר קְרָא רֵעֵהוּ רֵעֵהוּ וְלֹא שֶׁל הֶקְדֵּשׁ: וּרְמִינְהוּ בְּנֵי הָעִיר שֶׁשָּׁלְחוּ אֶת שִׁקְלֵיהֶן וְנִגְנְבוּ אוֹ שֶׁאָבְדוּ אִם מִשֶּׁנִּתְרְמָה הַתְּרוּמָה

נשבעין

נִשְׁבָּעִין לַגְּזִבְּרִים. שֶׁלֹּא פִּשְׁעוּ בְּהֶן שֶׁהֵן בְּעֲלֵי הַדִּין דְּמַכִּירִן אֶת הַלִּשְׁבָּה אִין אַחֲרִיּוּת אֲבִידָה עַל הַבְּעָלִים אֶלָּא עַל הַהֶקְדֵּשׁ כִּדְאָמְרִינַן לְקַמָּן הוֹרְמִין עַל הָאֲבוּד שֶׁיִּהְא חֵלֶק בְּקִפּוּת הַלִּלּוּ לְמִי שֶׁשִּׁלַּח שִׁקְלוֹ וְאָבַד וְאֵינוֹ יוֹדֵע עַכְשָׁיו שְׁאָבַד: וְאִם לָאו. שֶׁנּוֹדֵע לָהֶם מִקּוֹדֶם לָכֵן שׁוּב אֵין הוֹרְמִין עֲלֵיהֶם אֶלָּא עַל מָנָת שֶׁיִּשְׁלְחוּ לָהֶם אֲחֵרִים תַּחְתֵּיהֶם לְפִיכָךְ נִשְׁבָּעִין לַגְּזִבְּרִים. פִּרְשׁ"י אִם מְשַׁנְּתְרָמָה הַתְּרוּמָה בְּאוֹ לִדֵּין נִשְׁבָּעִים לְגַזְבְּרִים הַתָּנוּ הוֹרְמִין עַל הָאֲבוּד מִשּׁוּם שֶׁהוּצְרְכוּ הַגַּזְבְּרִים לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה אַחֶרֶת עַל הָאֲבוּד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה עַל הַתְּרוּמָה אֶלָּא בְּאוֹ לִדֵּין אֶלָּא אַחַר שֶׁתְּרְמוּ וְקָשָׁה לְפֵרוּשׁוֹ דְּהָוָה לֵיהּ זוּ וְאֵין ע"ל זוּ דְּכ"ש עַל הַגְּבוּלִין שֶׁלֹּא נֶאֱבַד שֶׁתּוֹרְמִין עָלָיו וְגַם הַפֵּאָה לֹא מִיירֵי בְּבוֹאָם לִדֵּין וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ תּוֹרְמִין עַל הָאֲבוּד עַל הָאֲבוּד מִשּׁוּם שֶׁרוֹצֶה לְפָרֵשׁ תְּרוּמָה עַל תְּרוּמָה שֶׁאִבְּדוּ שְׁלִישׁ קוֹדֶם שֶׁנִּתְרְמָה אַךְ לָא בְּאוּ לִדֵּין אֶלָּא אַחַר שֶׁתְּרְמוּ וְקָשָׁה לְפֵרוּשׁוֹ דְּהָוָה לֵיהּ זוּ וְאֵין ע"ל זוּ דְּכ"ש עַל הַגְּבוּלִין שֶׁלֹּא נֶאֱבַד שֶׁתּוֹרְמִין עָלָיו וְגַם הַפֵּאָה לֹא מִיירֵי בְּבוֹאָם לִדֵּין וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ תּוֹרְמִין עַל הָאֲבוּד

נִשְׁבָּעִין לַגְּזִבְּרִין וְאִם לָאו נִשְׁבָּעִין לִבְנֵי הָעִיר וּבְנֵי הָעִיר שׁוֹקְלִין אֲחֵרִים תַּחְתֵּיהֶן נִמְצְאוּ אוֹ שֶׁהֶחֱזִירוּם הַגַּבָּאִים אִלּוּ וְאִלּוּ שְׁקָלִים הֵם וְאֵין עוֹלִין לְחֶם לְשָׁנָה הַבָּאָה אֲמַר שְׁמוּאֵל הָכָא בְּנוֹשֵׁא שָׂכָר עַסְקִינַן וְנִשְׁבָּעִין לִיטּוֹל שָׂכָרָן אִי הָכֵי נִשְׁבָּעִין לִגְזִבְּרִין לִבְנֵי הָעִיר מִבָּעֵי לֵיהּ אֲמַר רָבָה נִשְׁבָּעִין לִבְנֵי הָעִיר בְּמַעֲמַד גִּזְבְּרִין כִּי הֵיכִי דְּלָא נֵחְשְׁדִינְהוּ וְאִי נַמִּי כִּי הֵיכִי דְּלָא לִקְרוֹ לְהוּ פּוֹשְׁעִים וְהָא נְגִנְבוּ אוֹ שֶׁאָבְדוּ סְפִינָתוֹ בַּיָּם רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר הָא מַנִּי ר"ש הִיא דְּאָמַר קָדָשִׁים שֶׁחָיְבוּ בְּאַחֲרָיוּתָן יֵשׁ לָהֶן אוֹנָאָה וְנִשְׁבָּעִין עֲלֵיהֶם הַיְתָה עַד שֶׁלֹּא נִתְרְמָה הַתְּרוּמָה מְשַׁנְּתְרָמָה תּוֹרְמִין עַל הָאֲבוּד וְעַל הַגְּבוּלִין וְעַל הָעֲתִיד לִבְוֹת אֶלָּא א"ר

הָא מָה אֲנִי מְקַיֵּים לֹא תּוּנוּ בְּאוֹנָאַת דְּבָרִים. דִּכְלִ הֵיכָא דְּאֵיכָא לְמִדְרַשׁ דִּרְשִׁינַן וְלֹא מוֹקְמִינַן בִּלְאֵי יְתִירֵי. **אִם** הוּא בֶּן גֵּרִים כּוּ'. הֵיינוּ זוֹ אַף זוֹ דַּאֲפִילּוּ מַעֲשֶׂה אֲבוֹתֶיהָ אֵין לוֹ לְהוֹכִיחַ: **הֲלֹא** יִרְאָתוֹ בִּסְלָתְהּ. פִּירוּשׁ לְשׁוֹן בִּטָּחוֹן כְּמוֹ שִׁמְתִּי וְחֶבֶל (איוב לא) וּכְמוֹ אֲשֶׁר יְקוֹט כִּסְלוֹ וְגוֹ' (שם ח) כְּלוֹמַר הֲיָה לְךָ לִירָא מִמֶּקֶּה"ת וְזֶה הָיָה בִּטְחוֹנְךָ וּתוֹם דַּרְכֶּיךָ הִיא תִּקְוָתֶךָ זְכֹר נָא מִי הוּא נָקִי וְאָבֵד אִם הָיִיתָ נָקִי לֹא הָיִיתָ אוֹבֵד וְסוֹף פֶּרֶק הַנֶּחְנָקִין (סנהדרין ד' פט:) יֵשׁ לִפְרֹשׁ כְּמוֹ כֵן לְשׁוֹן בִּטָּחוֹן וְלֹא לְשׁוֹן סְכוֹלוּת דַּ"ה לְאַבְרָהָם הֲלֹא יִרְאָתְךָ בִּסְלָתֶךָ כְּלוֹמַר מַה שֶּׁאַתָּה יָרֵא מֵהַקֶּה"ת הָיָה לְךָ לִירָא מֵהַקֹּב"ה שׁוֹמְרֵי הַקְּדוּשׁוֹת פְּטוּרִין מִן הַשַּׁבּוּעָה וּמִכָּל הַבָּא עַל יָדָהּ: **אֵימָתַי.** אֲסִיר מִשְׁנָה זוֹ מִגְּרֵשְׁתִּי: **הָבֵי** קָאָמַר כּוּ'. הַאי שָׁאנֵי קוֹרֵא בְּתוֹרָה בְּה' וְכִחֵשׁ לֹא מִשְׁמַע בְּה' וְכִחֵשׁ וְלֹא בְּעַמִּיתוֹ וּלְחִיּוּבֵיהּ מִשּׁוּם שֶׁהֵן שֶׁל הַקְּדֻשׁ אֶלָּא הָבֵי קָאָמַר קְדֻשִּׁים שֶׁתְּחִיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן שׁוֹגְגִין וּמֵזִידִין שָׁוִין לְפִי שֶׁהֵן שֶׁל הַקְּדֻשׁ וְכִחֵשׁ בְּעַמִּיתוֹ וְחַיָּיב קָרְבָּן לְפִי שֶׁהֵן שֶׁל עַמִּיתוֹ וְאֵינוֹ מְעִיעִי מִפְּנֵי שֶׁאָדָם רוֹצֶה לְזַיְּנָן: מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שׁוֹר יָפֶה לַחֲרִישָׁה מַחְזִיר עַל אַחֵר שֶׁכְּמוֹתוֹ לְצַמְּדוֹ עִמּוֹ בְּעוֹל שֶׁהַמְצַמֵּיד שׁוֹר חָלָשׁ עִם הַבְּרִיא מְקַלְקֵל אֶת הַבְּרִיא וְכֵן מַרְגִּילַת נָאָה (עם חֲבִירָתָהּ) לְמַלְאוֹת עִם חֲבִירָתָהּ בְּזֶהֶב מִן הַיְּחִידִית: **חִשְׁבִי לִיהּ.** וְתָבִיב לוֹ דִּזּוּנְךָ: **וְעַד כַּמָּה.** לֹא חֲזִי אוֹנָאָה: **כְּדֵי דְּמֵיהֶם.** בְּפֶלִיגִים: **תַּרְשִׁיטִים.** מְגִנֵּי בְּתוֹךְ הַמִּלְחָמָה: **שֶׁהֲרֵי דָּבָר הַמְסוּר לַלֵּב.** וּלְפִיכָךְ נֶאֱמָר בּוֹ וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ הֵאִי שֶׁהֲרֵי לְיִרְאַת שָׁמַיִם לְמָה נֶאֱמַר בּוֹ יִרְאָה נָקט לִיהּ וְהָכִי קָאָמַר שֶׁהֲרֵי כָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ אֵין טוֹרְחִין וְרַעְתָּן מְסוּרָה לְהַהִיא אֶלָּא לְלַמֵּד שֶׁל עוֹשֶׂה הוּא יוֹדֵעַ אִם לְעַקֵּל אִם לְטוֹבָה וְיָכוֹל הוּא לוֹמַר לֹא עָשִׂיתִי כְּאִם לְטוֹבָה הָיִיתִי חָפֵץ לִקְנוֹת מֶקַח זֶה: תְּבוּאָה לְמַכּוֹר אוֹ הָיִיתִי חָפֵץ לִקְנוֹת מֶקַח זֶה: **וְכָל** דְּבַר הַמְסוּר לַלֵּב. שֶׁל אָדָם נֶאֱמַר בּוֹ הַזְּהֵר יְרֵא מִן הַיִּדּוּעַ מַחְשָׁבוֹת אִם לְטוֹבָה אִם לְאוֹנָאָה: **הַבֵּל** ס"ה. וְכִי הֵבֵל יִירָדֵם: ה"ג כָּל הַיִּרְדָּיִן לְגִיהִנֹּם עוֹלִין: **דָּשׁ בִּיהּ.** בְּכַר הִנְדֵּל בְּכַר שֶׁמְּכַנִּים אוֹתוֹ בֵּן וְאֵין פָּנָיו מִתְלַבְּנוֹת וּמִכָּל מָקוֹם זֶה לְהַכְלִימוֹ מִתְּבוּיִן:

אִיפְּכָא מִסְתַּבְּרָא אֲמַר לֵיהּ אִיסְמֵיהּ אָמַר לֵיהּ לֹא הָכֵי קָאָמַר קָדָשִׁים שֶׁחַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן חַיָּיב דְּאִינְהוּ מְעִיעִי מִפְּנֵי שֶׁאָדָם רוֹצֶה לְזַיְּנָן וְאֵינוֹ מְעִיעִי בְּאַחֲרָיוּתָן חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן פָּטוּר שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְזַיְּנָן וְכִחֵשׁ בְּעַמִּיתוֹ וְחַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן שׁוֹגְגִין וּמֵזִידִין שָׁוִין לְפִי שֶׁהֵן שֶׁל עַמִּיתוֹ וְאֵינוֹ מְעִיעִי מִפְּנֵי שֶׁאָדָם רוֹצֶה לְזַיְּנָן: **תַּנְיָא** רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אַף הַמּוֹכֵר סֵפֶר תּוֹרָה מְרַגְּלִית וּבְהֵמָה אֵין לָהֶם אוֹנָאָה: **תַּנְיָא** רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אַף הַמּוֹכֵר סֵפֶר תּוֹרָה אֵין לָהּ אוֹנָאָה לְפִי שֶׁאֵין קֵץ לִדְמֵיהָ בְּהֵמָה וּמַרְגָּלִית אֵין לָהֶם אוֹנָאָה מִפְּנֵי שֶׁאָדָם רוֹצֶה לְזַיְּנָן וְרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר לוֹ וַהֲלֹא הַכֹּל אָדָם רוֹצֶה לְזַיְּנָן וְרַבִּי יְהוּדָה הָנֵי חֲשׁוּבֵי לֵיהּ וְהָנֵי לֹא חֲשׁוּבֵי לֵיהּ וְעַד כַּמָּה אֲמַר אֲמֵימַר עַד כְּדֵי דְּמֵיהֶם תַּנְיָא ר' יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר אַף הַמּוֹכֵר סוּס וַחֲמוֹר בְּמִלְחָמָה אֵין לָהֶם אוֹנָאָה מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן חַיֵּי נֶפֶשׁ: **מַתְנִי'** כֵּיצַד אוֹנָאָה בְּמֶקַח וּמִמְכָּר כַּךְ אוֹנָאָה בִּדְבָרִים לֹא יֹאמַר לוֹ בְּכַמָּה חֻפֶּץ זֶה וְהוּא אֵינוֹ רוֹצֶה לִיקַּח אִם הָיָה בַּעַל תְּשׁוּבָה לֹא יֹאמַר לוֹ זְכוֹר מַעֲשֶׂיךָ הָרִאשׁוֹנִים אִם הוּא בֶּן גֵּרִים לֹא יֹאמַר לוֹ זְכוֹר מַעֲשֶׂה אֲבוֹתֶיךָ שֶׁנֶּאֱמַר וְגֵר לֹא תוֹנֶה וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ: **גמ'** ת"ר לֹא תּוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ בְּאוֹנָאַת דְּבָרִים הַכָּתוּב מְדַבֵּר אֲתָּה אוֹמֵר בְּאוֹנָאַת דְּבָרִים אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא בְּאוֹנָאַת מָמוֹן כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר וְכִי תִמְכְּרוּ מִמְכָּר לַעֲמִיתֶךָ אוֹ קָנֹה מִיַּד עֲמִיתֶךָ הֲרֵי אוֹנָאַת מָמוֹן אָמוּר הָא מָה אֲנִי מְקַיֵּים לֹא תּוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ בְּאוֹנָאַת דְּבָרִים הָא כֵּיצַד אִם הָיָה בַּעַל תְּשׁוּבָה אַל יֹאמַר לוֹ זְכוֹר מַעֲשֶׂיךָ הָרִאשׁוֹנִים אִם הָיָה בֶּן גֵּרִים אַל יֹאמַר לוֹ זְכוֹר מַעֲשֶׂה אֲבוֹתֶיךָ אִם הָיָה גֵּר וּבָא לִלְמוֹד תּוֹרָה אַל יֹאמַר לוֹ פֶּה שֶׁאָכַל נְבֵילוֹת וּטְרֵפוֹת שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים בָּא לִלְמוֹד תּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמְרָה מִפִּי הַגְּבוּרָה אִם הָיוּ יִסּוּרִין בָּאִין עָלָיו אִם הָיוּ חֳלָאִים בָּאִין עָלָיו אוֹ שֶׁהָיָה מְקֻבָּר אֶת בָּנָיו אַל יֹאמַר לוֹ בְּדֶרֶךְ שֶׁאָמְרוּ לוֹ חֲבֵרָיו לְאִיּוֹב הָלֹא יִרְאָתְךָ כִּסְלָתֶךָ תִּקְוָתֶךָ וְתוֹם דְּרָכֶיךָ זְכֹר נָא מִי הוּא נָקִי אָבֵד אִם הָיוּ חֲבֵרִים מְבַקְּשִׁין תְּבוּאָה מִמֶּנּוּ לֹא יֹאמַר לָהֶם לְכוּ אֵצֶל פְּלוֹנִי שֶׁהוּא מוֹכֵר תְּבוּאָה וְיוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁלֹּא מָכַר מֵעוֹלָם ר"י אוֹמֵר אַף לֹא יִתְלֶה עֵינָיו עַל הַמַּקֵּחַ בְּשָׁעָה שֶׁאֵין לוֹ דָּמִים שֶׁהֲרֵי הַדָּבָר מְסוּר לַלֵּב וְכָל דָּבָר הַמְסוּר לַלֵּב נֶאֱמַר בּוֹ וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ א"ר יוֹחָנָן מִשּׁוּם ר"ש בֶּן יוֹחַאי גָּדוֹל אוֹנָאַת דְּבָרִים מֵאוֹנָאַת מָמוֹן שֶׁזֶּה נֶאֱמַר בּוֹ וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ וְזֶה לֹא נֶאֱמַר בּוֹ וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ וְר' אֶלְעָזָר אוֹמֵר זֶה בְּגוּפוֹ וְזֶה בְּמָמוֹנוֹ רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר זֶה נִיתָּן לְהִישָּׁבוֹן וְזֶה לֹא נִיתָּן לְהִישָּׁבוֹן תָּנֵי תַּנָּא קַמֵּיהּ דְּרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק כָּל הַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵירוֹ בָּרַבִּים כְּאִילּוּ שׁוֹפֵךְ דָּמִים א"ל שַׁפִּיר קָא אָמְרַת דְּחָזִינָא לֵיהּ דְּאִיזֵל סוּפְקָא וְאָתֵי חִוָּרָא אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַב דִּימִי בְּמַעֲרְבָא בְּמַאי זְהִירֵי א"ל בְּאַחְוֵורֵי אַפֵּי דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָא הָכֹל שׁוֹוְרִדִין לְגִיהִנֹּם חוּץ מִשְּׁלֹשָׁה הָכֹל ס"ד אֶלָּא אֵימָא כָּל הַיּוֹרְדִין לְגִיהִנֹּם עוֹלִים חוּץ מִשְּׁלֹשָׁה שֶׁיּוֹרְדִין וְאֵין עוֹלִין וְאִלּוּ הֵן הַבָּא עַל אֵשֶׁת אִישׁ וְהַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵירוֹ בָּרַבִּים וְהַמְכַנֶּה שֵׁם רַע לַחֲבֵירוֹ מִכְּנֶה הַיְינוּ מַלְבִּין אע"ג דְּדָשׁ בִּיהּ בְּשָׁמְעָה אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן

נוח

מִסְתַּבְּרָא כָּל הַדְּבָרִים נִרְאִין הַפֶּךְ דְּשָׁאנִינַן חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן דְּה' וְנִינְהוּ טְפֵי מְשַׁחַיֵּיב בְּאַחֲרָיוּתָן וְאִם בְּאַתְ לְחַיְּיבוֹ בְּשֶׁל גְּבוֹהּ וּלְפוֹטְרוֹ בְּשֶׁל הֶדְיוֹט כֵּן הָיָה לוֹ לוֹמַר קָדָשִׁים שֶׁחַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן פָּטוּר שֶׁאֵינוֹ קוֹרֵא בְּהֶן בְּעַמִּיתוֹ וְכִחֵשׁ שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן חַיָּיב שֶׁאֵינוֹ קוֹרֵא בְּהֶן בְּה' וְכִחֵשׁ וְעוֹד דְּהֶדְיוֹט הָוֶה לֵיהּ לְחַיּוּבֵי טְפֵי דְּקָא הֵיא תִּקְוָתְךָ הֲיָה תִּקְוָתְךָ

נוח

וכצלע. בשביל אשתי זו שמתחלה בה כמו (בראשית ב) ויבן את הצלע. שמחמ ובאספה. קרעו **ולא** דמו. אם קרעוני לא מצאו דם: **בידרש רבא.** דיטובה מעשה של דוד ובת שבע משלקחה וקפק אשה איש שהיוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו על מנת שאם ימות שתהא מגורשת מעכשיו ולא תיזקק לכם וכל אותן הימים היא פקפ מגורשת ואם ימות בינתים אינה צריכה גט. **נוח** לו לאדם שיבא על פקפ אשת איש כו': נקט הכי משום דבת שבע פקפ אשת איש הויא ופי' בקונטרס משום דכל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט לאשתו ע"מ שאם ימות יגרשנה ולא תיזקק לכם וכל אותם הימים היא פקפ מגורשת וק"ל ר"ת דא"כ אין זה בכל היוצא אלא דוקא שיש להם אחין ואין להם בנים מיהו בקונטרס לאו דוקא נקט כם אלא שלא תתעגן ועוד קשה לר"ת דאמר בפ"ק דקדושין (ד' נו. ושם ד"ה גט) כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה אמאי הוא חוזר אורייה מן המלחמה אח"כ ומיהו יש לדחות שהיו מתנין אם לא יחזור בסוף המלחמה ועוד קשה דתניא בפ' מי שאחזו (ניטין דף עג. ושם: ד"ה אמר) מה היא באותן הימים רבי יהודה אומר הרי היא כאשת איש לכל דבריה ר' יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת ואפילו לרבי יוסי חטא דוד דאינה מגורשת ודאי וכ"ת דהתם בלא אמר מעכשיו דמוכר לה בגמרא דאומר מעת שאני בעולם כולמר שעה אחת קודם מיתתי ובמלחמת (ביח) דוד היו כותבים מהיום הא קתני בהדיא בתוספתא מהיום אם מתי הימים שבינתים רבי יהודה אומר היא באשת איש ומתני' דמי שאחזו (שם) נמי מוכח דאמר מהיום דאדרבה ניניה קאי דאמר בגמרא באומר מעת שאני בעולם ממ"ל ר"ת ור"ח דפירושו נעשה באומר מעת שהוא בעולם משום כיון דאמר אם מתי מתחבורין לרחק הגרושין כמו שיפול ואינו רוצה שתתגרש עד סמוך למיתתו והא דקאמר מהיום להראות שהוא רוצה שיחולו גרושין (מהיום) ומפ' ר"ת דבמלחמת בית דוד היו מגרשין למגרי בלא שום תנאי אלא היו עושין הדבר בענבה בדי שלא יהו קופצין על נשותיהן לגושאן לכך קרו להו פקפ אשת איש ולכל הפי' קשה דאפילו בא על אשת איש ודאי טוב מפלבין מדקאמר דוד הבא על אשת איש מיתתו בתנך יש לו חלק לעולם הבא אבל מלבין בו:

ולא עוד אלא בשעה שעוסקין בנגעים ואהלות. כלומר לא מבעיא בשעה שהם בטלים אלא אפי' עסוקים בהלכות חמורות וגם אין עניינים לאשת איש ישב קפדים דגרסי' בשעה שעוסקין בארמע מיתות ב"ד:

דכתיב היא מוצת. בלא אל"ף כמו (איכה ד) ויצת אש בציון שהיקוה קרובה לאש בכר ולא שלחה לו אלא ברמז אם לא היה מודה לא היתה מפרסמתו:

ואל דמעתי אל תחרש. אינו אומר שמע אל בביי או ראה דמעתי אלא אל תחרש כלומר בטוח אני שלא תחרש דשערי דמעות לא ננעלו:

חתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא. אם לא היה חול ביניהם היה מודה רבי אליעזר דכלי חשוב הוא שהמפלה קביב לתנור מחברת החוליות ומעמידתן זו אצל זו ומשום דנתן חול ביניהם להפריד החוליות זו מזו מטהר ר"א והכי תנן במסכת כלים (פרק ה משנה ח) חתכו לרותבו פחות פחות מארבעה טפחים טהור מרחו בטיט טמא משיסיקנו לאפות בו סופגניס הרחיק את השפלה ונתן חול או צרור ביניהם בזה אמרו הנדה והטמאה והטהורה אופות בו והוא שהור קתני חול דומיא דצרור שהוא יבש: זה

נוֹחַ לוֹ לְאָדָם שֶׁיָּבֹא עַל פִּפְקַ אֵשֶׁת אִישׁ וְאַל יַלְבִּין פָּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים מנ"ל מִדְּדָרַשׁ רָבָא דְּדָרַשׁ רָבָא מַאי דִּכְתִיב וּבְצַלְעִי שָׁמְחוּ וְנֶאֱסָפוּ קָרְעוּ וְלֹא דָמוּ אָמַר דָּוִד לִפְנֵי הַקָּבָ"ה רבש"ע גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ שֶׁאִם הָיוּ מְקַרְעִים בְּשָׂרִי לֹא הָיָה דָּמִי שׁוֹתֵת לָאָרֶץ וְלֹא עוֹד אֶלָּא אֲפִילּוּ בְּשָׂעָה שֶׁעוֹסְקִין בְּנִגְעִים וֶאֱהָלוֹת אוֹמְרִים לִי דָּוִד הַבָּא עַל אֵשֶׁת אִישׁ מִיתָתוֹ בְּמָה וַאֲנִי אוֹמֵר לֶחֶם מִיתָתוֹ בְּחֶנֶק וְיֵשׁ לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָ"ב אֲבָל הַמַּלְבִּין אֶת חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָ"ב (וְאָמַר) מָר זוּטְרָא בַּר טוֹבִיָּה אָמַר רַב וְאָמְרֵי לַהּ אָמַר רַב חָנָא בַּר בִּיזְנָא אָמַר ר"ש חֲסִידָא וְאָמְרֵי לַהּ א"ר יוֹחָנָן מִשּׁוּם רשב"י נוֹחַ לוֹ לְאָדָם שֶׁיִּפֹּל בְּעַצְמוֹ לִכְבְשָׁן הָאֵשׁ וְאַל יַלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים מנ"ל מִתָּמָר דִּכְתִיב הִיא מוּצֵאת וְהִיא שָׁלְחָה אֶל חָמִיהָ אָמַר רַב חָנָא בַּר בְּרִיהּ דְּרַב אִידִי מַאי דִּכְתִיב וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ עִם שְׁאָתוֹ בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת אֶל תּוֹנֵהוּ אָמַר רַב לְעוֹלָם יֶהֱא אָדָם זָהִיר בְּאוֹנָאַת אִשְׁתּוֹ שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁדְּמָעָתָהּ מְצוּיָה אוֹנָאָתָהּ קְרוֹבָה א"ר אֶלְעָזָר מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִנְעֲלוּ שַׁעֲרֵי תְּפִלָּה שֶׁנֶּאֱמַר גַּם כִּי אָעֲטֹק וַאֲשַׁוֵּעַ שׁוֹתֵם תְּפִלָּתִי וְאע"פ שֶׁשְּׁעָרֵי תְּפִלָּה נִנְעֲלוּ שַׁעֲרֵי דְּמָעוֹת לֹא נִנְעֲלוּ שֶׁנֶּאֱמַר שִׁמְעָה תְפִלָּתִי ה' וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ וְאָמַר רַב כָּל הַהוֹלֵךְ בָּעֲצַת אִשְׁתּוֹ נוֹפֵל בְּגֵיהִנֹּם שֶׁנֶּאֱמַר רַק לֹא הָיָה כְּאַחְאָב וגו' א"ל רַב פָּפָּא לְאַבַּיֵי וְהָא אֲמַרֵי אֵינְשֵׁי אִתְּתָךְ גּוּצָא גְּחִין וְתִלְחוֹשׁ לָהּ לֹא קַשְׁיָא הָא בְּמִילֵּי דְּעָלְמָא וְהָא בְּמִילֵּי דִּבְרָיָא לֵישְׁנָא אַחֲרִינָא הָא בְּמִילֵּי דִּשְׁמַיָּא וְהָא בְּמִילֵּי דְּעָלְמָא אָמַר רַב חִסְדָּא כָּל הַשְּׁעָרִים נִנְעָלִים חוּץ מִשַּׁעֲרֵי אוֹנָאָה שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּה ה' נִצָּב עַל חוֹמַת אָנֹךְ וּבְיָדוֹ אָנָךְ א"ר אֶלְעָזָר הַכֹּל נִקְרָע בִּידֵי שְׁלִיחַ חוּץ מֵאוֹנָאָה שֶׁנֶּאֱמַר וּבְיָדוֹ אָנָךְ א"ר אַבָּהוּ ג' אֵין הַפְגָּנוֹד נִנְעָל בִּפְנֵיהֶם אוֹנָאָה וְגֵל וע"ז אוֹנָאָה דִּכְתִיב וּבְיָדוֹ אָנָךְ גֵּזֶל דִּכְתִיב חָמָס וְשׁוֹד יְשֻׁמַע בָּהּ עַל פָּנַי תָּמִיד ע"ז דִּכְתִיב הָעָם הַמַּכְעִיסִים אוֹתִי עַל פָּנַי תָּמִיד [וגו'] אָמַר רַב יְהוּדָה לְעוֹלָם יֶהֱא אָדָם זָהִיר בְּתַרְוֵיהוּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁאֵין מְרִיבָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם אֶלָּא עַל עִסְקֵי תְּבוּאָה שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה כְּבוֹד אִשְׁתּוֹ שֶׁאֵין בְּרָכָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם אֶלָּא בִּשְׁבִיל אִשְׁתּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּלְאַבְרָם הֵטִיב בַּעֲבוּרָהּ וְהֵיכִי דָּמְיָא דְּאָמַר לְהוּ בְּלֵבֵי מְחוֹזָא אוֹקִירוּ לְנָשַׁייכוּ כִּי הֵיכִי דְּתִתְעַתְּרוּ תְּנַן הָתָם חָתְכוּ חוּלְיוֹת וְנָתַן חוֹל בֵּין חוּלְיָא לְחוּלְיָא ר"א מְטַהֵר וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין

הַשְׁתָּא גְּבִילֵךְ שְׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׁבִּיעֵךְ דְּאָמַר רַב פָּפָּא הֵיינוּ דְּאָמְרֵי אִינְשֵׁי כְּמִשְׁלַם שַׁעֲרֵי מִכַּדָּא נָקֵישׁ וְאָתֵי תִּינְגְּרָא בְּבֵיתָא וְאָמַר רַב חִינְנָא בַּר פָּפָּא לְעוֹלָם יֶהֱא אָדָם זָהִיר בְּתְבוּאָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה אִם צָרֵעַ יִשְׂרָאֵל וגו' וּכְתִיב וַיְחַנוּ עֲלֵיהֶם וגו' וּכְתִיב וַיֵּדַע יִשְׂרָאֵל מֵאֹד מִפְּנֵי מִדְיָן (וא"ר) חֶלְכּוֹ לְעוֹלָם יֶהֱא אָדָם זָהִיר בְּכִבּוּד אִשְׁתּוֹ שֶׁאֵין בְּרָכָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם אֶלָּא בִּשְׁבִיל אִשְׁתּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּלְאַבְרָם הֵטִיב בַּעֲבוּרָהּ וְהֵיכִי דָּמְיָא דְּאָמַר לְהוּ בְּלֵבֵי מְחוֹזָא אוֹקִירוּ לְנָשַׁייכוּ כִּי הֵיכִי דְּתִתְעַתְּרוּ תְּנַן הָתָם חָתְכוּ חוּלְיוֹת וְנָתַן חוֹל בֵּין חוּלְיָא לְחוּלְיָא ר"א מְטַהֵר וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין

זֶה תנור של עכנאי. יש דגרס חבצלת וכן בירושלמי וחכן זה נחש ושמא בעל התנור שהיה עושה שמו כן:

לא בשמים היא. וקא דאמר בפ"ק דיבמות (ד' יד. ושם ד"ה רבי) דהלכה כב"ה משום דיצאה בת קול שאני הכא שבא לחלוק על דברי תורה דכתיב אחרי רבים להטות אבל יחיד אדברבה ב"ה רובא אי לאו דהדה מסתפקא לן אי אזלינן בתר רובא משום דב"ש הוו ואריכי טובא ועוד דכאן לא יצאה בת קול אלא משום כבודו דר"א שאמר מן השמים יוכיחו וקא דאמרו הלכה כבתי קול ולא שמעינן ליה הא דאמר משנתינו בבת קול דמעשה דר"א דהכא הלכה ליה דייק מדקאמר לא בשמים היא בבר ניתנה לנו תורה מסיני משמע דבשום מקום אין משגיחין: **קַלְיֵיהּ** ואמר נצחוני בנו. וקא דאמר ברייש ע"ז (ד' ג:) מיום שחרב בהמ"ק אין שחוק לפני הקב"ה היינו קבוע והכא מילתא דבדיחותא בעלמא הוא דאמר:

וְקָרֵע בגדיו וחלץ מנעליו. אין להוכיח מכאן דה דמקניע ליה במועד קטן (ד' טו: ושם ד"ה לא) אם מנודה צריך קריעת בגדים וחליצת מנעל דדלמא הכא לצערא בעלמא הוא דעבד הכי:

מבית אבי אבא. פי' בקונטרס מבית דוד אבי משפחה שבת נשיאים היתה והם מבית דוד:

חוץ משערי אונאה. לפי שצער הלב היא וקרוב לידי כעס ומקרוב דמעות משמע משום דנפקא לעיל מקרא דתחלים דשערי דמעה לא נגעלו ובחנם דחק בן דוסא דריש לעיל רב חסדא בהדיא מדכתיב הנה ה' נצב על הומת אנך ושמא מבית דבן גמליאל היתה מקובלת שהיה אבי המשפחה ולאו אדוד קאמר דאשכחן נמי (ר"ה ד' כה.) דאמר רבן גמליאל מקובלני מבית אבי אבא שפעמים בא בארוכה כו':

ואמרי לה במ"ו. יש מפרש משום דחשיב כי גרים היימים וכייצא בה:

ואין

וְזֶה הוא תַּנּוּר שֶׁל עַכְנַאי מַאי עַכְנַאי אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל שֶׁהִקִּיפוּ דְּבָרִים כָּעֲכָנָא זוּ וְטִמְּאוּהוּ תָּנָא בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הֵשִׁיב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כָּל תְּשׁוּבוֹת שֶׁבָּעוֹלָם וְלֹא קִיבְּלוּ הֵימֶנּוּ אָמַר לָהֶם אִם הֲלָכָה כְּמוֹתִי חָרוּב זֶה יוֹכִיחַ נֶעְקַר חָרוּב מִמְּקוֹמוֹ מֵאָה אַמָּה וְאָמְרֵי לַהּ אַרְבַּע מֵאוֹת אַמָּה אָמְרוּ לוֹ אֵין מְבִיאִין רְאָיָה מִן הֶחָרוּב חָזַר וְאָמַר לָהֶם אִם הֲלָכָה כְּמוֹתִי אַמַּת הַמַּיִם יוֹכִיחוּ חָזְרוּ אַמַּת הַמַּיִם לַאֲחוֹרֵיהֶם אָמְרוּ לוֹ אֵין מְבִיאִין רְאָיָה מֵאַמַּת הַמַּיִם חָזַר וְאָמַר לָהֶם אִם הֲלָכָה כְּמוֹתִי כּוֹתְלֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ יוֹכִיחוּ כּוֹתְלֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ הִטּוּ נָפְלוּ לְהָשִׁיב עָמַד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְאָמַר לָהֶם אִם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים נִמְצָאִים זֶה אֶת זֶה בַּהֲלָכָה אַתֶּם מַה טִּיבְכֶם לֹא נָפְלוּ מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְלֹא זָקְפוּ מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ שֶׁל ר"א וַעֲדַיִן מְטִין וְעוֹמְדִין חָזַר וְאָמַר לָהֶם אִם הֲלָכָה כְּמוֹתִי מִן הַשָּׁמַיִם יוֹכִיחוּ יָצְאָתָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה מַה לָּכֶם אֵצֶל ר"א שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ בְּכ"מ עָמַד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל רַגְלָיו וְאָמַר לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא מַאי לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה שֶׁכְּבָר נְתָנָהּ תּוֹרָה מֵהַר סִינַי אֵין אָנוּ מַשְׁגִּיחִין בְּבַת קוֹל שֶׁכָּבָר כָּתַבְתָּ בְּהַר סִינַי בְּתוֹרָה אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת אַשְׁכְּחֵיהּ רַבִּי נָתָן לְאֵלִיָּהוּ א"ל מַאי עָבֵיד קוּב"ה בְּהַהִיא שָׁעָתָא א"ל קָא חַיֵּיךְ וְאָמַר נִצְּחוּנִי בָּנַי נִצְּחוּנִי בָּנַי אָמְרוּ אוֹתוֹ הַיּוֹם הֵבִיאוּ כָּל טְהֳרוֹת שֶׁבְּטָהֳרָה ר"א יָשְׁרְפוּם בָּאֵשׁ וְנִמְנוּ עָלָיו וּבֵרְכוּהוּ וְאָמְרוּ מִי יֵלֵךְ וְיוֹדִיעוֹ אָמַר לָהֶם ר"ע אֲנִי אֵלֵךְ שֶׁמָּא יֵלֵךְ אָדָם שֶׁאֵינוֹ הָגוּן וְיוֹדִיעוֹ וְנִמְצָא מַחֲרִיב אֶת כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ מֶה עָשָׂה ר"ע לָבַשׁ שְׁחוֹרִים וְנִתְעַטֵּף שְׁחוֹרִים וְיָשַׁב לִפְנֵיו בְּרִחוּק אַרְבַּע אַמּוֹת אָמַר לוֹ ר"א עֲקִיבָא מַה יוֹם מְיוּחָדִים אָמַר לוֹ רַבִּי כְּמַדּוּמֶּה לִי שֶׁחֲבֵירִים בְּדִילִים מִמְּךָ אַף הוּא קָרַע בְּגָדָיו וְחָלַץ מִנְעָלָיו וְנִשְׁמַט וְיָשַׁב עַל גַּבֵּי קַרְקַע וְזָלְגוּ עֵינָיו דְּמָעוֹת לָקָה הָעוֹלָם שְׁלִישׁ בַּזֵּיתִים וּשְׁלִישׁ בְּחִטִּים וּשְׁלִישׁ בִּשְׁעוֹרִים וְיֵשׁ אוֹמְרִים אַף בְּצֵק שֶׁבִּידֵי אִשָּׁה טָפָּח תָּנָא אַף גָּדוֹל הָיָה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁכָּבֵל מָקוֹם שֶׁנָּתַן בּוֹ עֵינָיו ר"א נִשְׂרָף וְאַף ר"ג הָיָה בָּא בִּסְפִינָה עָמַד עָלָיו נַחְשׁוֹל לְטַבְּעוֹ אָמַר כְּמַדּוּמֶּה לִי שֶׁאֵין זֶה אֶלָּא בִּשְׁבִיל ר"א בֶּן הוֹרְקִנוֹס עָמַד עַל רַגְלָיו וְאָמַר רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ שֶׁלֹּא לִכְבוֹד בֵּית אָבִי עָשִׂיתִי וְלֹא לִכְבוֹד בֵּית אָבִי אֶלָּא לִכְבוֹדְךָ שֶׁלֹּא יִרְבּוּ מַחְלוֹקוֹת בְּיִשְׂרָאֵל נָח הַיָּם מִזַּעְפּוֹ אִימָא שְׁלוֹם דִּבְיתְהוּ דְּר"א אַחֲתֵיהּ דְּר"ג הֲוָאי מֵהָהוּא מַעֲשֶׂה וְאֵילָךְ לֹא הֲוָה שָׁבְקָה לֵיהּ לְר"א לְמִיפַּל עַל אַפֵּיהּ הַהוּא יוֹמָא רֵישׁ יְרָחָא הֲוָה וְאִיתְחֲלַף לַהּ בֵּין מָלֵא לְחָסֵר אֵיכָא דְּאָמְרֵי אָתָא עָנְיָא וְקָאֵי אַבָּבָא אַפֵּיקָא לֵיהּ רֵיפְתָּא אִשְׁכַּחְתֵּיהּ דְּנָפַל עַל אַנְפֵּיהּ אָמְרָה לֵיהּ קוּם קַטְלִית לְאָחֵי אִדְּהָכֵי נָפַק שִׁפּוּרָא מִבֵּית רַבָּן גַּמְלִיאֵל דְּשָׁכִיב אָמַר לַהּ מָנָא יְדַעַתְּ אָמְרָה לֵיהּ כַּךְ מְקוּבָּלַנִי מִבֵּית אַבָּי אַבָּא כָּל הַשְּׁעָרִים נֶעֱגָלִים חוּץ מִשַּׁעֲרֵי אונְאָה תָּנוּ רַבָּנָן הַמַּאֲנֶה אֶת הַגֵּר עוֹבֵר בְּשִׁשָּׁה לָאוִין וְהַלּוֹחֲצוֹ עוֹבֵר בִּשְׁנַיִם מֵאי שְׁנָא מַאֲנֶה דְּכְתִיבֵי שִׁשָּׁה לָאוִין וְגֵר לֹא תוֹנֶה וְכִי יָגוּר אִתְּךָ גֵּר בְּאַרְצְכֶם לֹא תוֹנוּ אוֹתוֹ וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ וְגֵר בְּכָלַל עֲמִיתוֹ הוּא לוֹחֲצוֹ נַמִּי שִׁשָּׁה כְּתִיבֵי וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ וְגֵר לֹא תִלְחָץ וְלֹא תִהְיֶה לוֹ כְּנוֹשֶׁה וְגֵר בְּכָלַל הוּא אֶלָּא אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה בִּשְׁלֹשָׁה תַּנְיָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל אוֹמֵר מִפְּנֵי מָה הַזְהִירָה תּוֹרָה בְּל"ו מִקּוֹמוֹת וְאָמְרֵי לַהּ בְּמ"ו מִקּוֹמוֹת בִּגֵּר מִפְּנֵי שֶׁפּוֹרֵעַ רָע מֵאי דְּכְתִיב וְגֵר לֹא תוֹנֶה וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ כִּי גֵרִים הֱיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם (תְּנִינָא) רַבִּי נָתָן אוֹמֵר מוּם שֶׁבְּךָ אַל תֹּאמַר לַחֲבֵרְךָ וְהֵיכִי אֵינְשֵׁי דְּזִקּוּף לֵיהּ זְקִיפָא בְּדִיוֹתְקֵיהּ לָא נַיְימָא לֵיהּ לְחַבְרֵיהּ זְקוֹף בִּינֵיתָא: **מתני'** אֵין מַעֲרִבִין פֵּירוֹת בְּפֵירוֹת אֲפִי' חֲדָשִׁים בַּחֲדָשִׁים

ואין

אָמַר רַבִּי בָּא: אַסְבְּרִי רַבִּי זְעֵירָא: אֵין יִתֵּן סַנְדְּלוֹ הֲכָא – הוּא אָתֵי בְּרָא וְנָפֵי לוֹן, אֵין יִתֵּן סַנְדְּלוֹ הָכָא – הוּא אָתֵי בְּרָא וְנָפֵי לוֹן. מַה בֵּין אָתֵי בְּרָא וּמַה בֵּין אָתֵי בְּרָא? מֵרוּחַ אַחַת – אָסוּר, מִשְּׁתֵּי רוּחוֹת – מֻתָּר.

רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי חִינְנָא: אִם הָיְתָה גַּגָּהּ שֶׁל מְעָרָה אַרְבַּעַת אַלְפַּיִם אַמָּה – מְהַלֵּךְ אֶת כֻּלָּהּ וְחוּצָה לָהּ אַלְפַּיִם אַמָּה, עַל גַּבֵּי חוֹמָה, דַּאֲפִילוּ כַּמָּה מֻתָּר. אִם הָיָה גַּגָּהּ שֶׁל מְעָרָה שֵׁשֶׁת אַלְפַּיִם אַמָּה – מְהַלֵּךְ אֶת כֻּלָּהּ וְחוּצָה לָהּ עַל יְדֵי גִּיבָּרִיּוֹת.

אַחֲרֵי הַגַּגִּין מַהֵן? רַבִּי יוֹסָה בְּשֵׁם רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא רַבִּי אִינְיָא בַּר פָּזִי בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה, רַבִּי אַחָא מָטֵי בָּהּ בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: אֲחוֹרֵי הַגַּגִּים מְטַלְטְלִין בָּהֶן עַד בֵּית סָאתַיִם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בוֹן: מִלְּתֵיהּ דְּרַב פְּלִיגָא עָלוֹי, דְּתָנֵינַן תַּמָּן: כָּל גַּגּוֹת הָעִיר רְשׁוּת אַחַת. שְׁמוּאֵל אָמַר: עַד בֵּית סָאתַיִם. רַב אָמַר: מְטַלְטְלִין בָּהֶן אֲפִלּוּ כוֹר וַאֲפִלּוּ כוֹרִים.

הִיא אֲחוֹרֵי הַגַּגִּים הִיא אֲחוֹרֵי הַפְּפִינָה.

הדרן עלך כיצד מעברין

פרק ששי

[דף ל״ח ע״א]

הֲלָכָה א׳ מַתְנִי׳ – הַדָּר עִם הַנָּכְרִי בֶּחָצֵר, אוֹ עִם מִי שֶׁאֵינוֹ מוֹדֶה בָּעֵרוּב, הֲרֵי זֶה אוֹסֵר עָלָיו. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, לְעוֹלָם אֵינוֹ אוֹסֵר עַד שֶׁיִּהוּ שְׁנֵי יִשְׂרְאֵלִים אוֹסְרִין זֶה עַל זֶה:

גְּמָרָא – חָצֵר שֶׁל עַכּו״ם כְּדִיר וְסַהַר שֶׁל בְּהֵמָה. מְתִיבִין רַבָּנִין לְרַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב: אִילּוּ יִשְׂרָאֵל וּבְהֵמָה שֶׁהָיוּ דָּרִים בְּחָצֵר, שֶׁמָּא אֵין הַבְּהֵמָה אוֹסֶרֶת, בְּשֵׁם שֶׁהַבְּהֵמָה אוֹסֶרֶת כָּךְ הָעַכּו״ם אוֹסֵר.

מֵתִיב רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב לְרַבָּנִין: אִילּוּ יִשְׂרָאֵל וּבְהֵמָה שֶׁהָיוּ דָּרִין בְּחָצֵר, מַה הַבְּהֵמָה אוֹסֶרֶת? בְּשֵׁם שֶׁאֵין הַבְּהֵמָה אוֹסֶרֶת כָּךְ הָעַכּו״ם אֵינוֹ אוֹסֵר.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא רַבִּי יֶסָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. רַבִּי הוֹשַׁעְיָה בָּעֵי: מַה צְרִיכָה, כַּהֲדָא דְתָנֵי, רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: בְּרַם כְּרַבָּנִין חֲלוּקִין עַל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי.

הֲלָכָה ב׳ מַתְנִי׳ – אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל, מַעֲשֶׂה בְצִדּוּקִי אֶחָד שֶׁהָיָה דָר עִמָּנוּ בַּמָּבוֹי בִּירוּשָׁלַיִם, וְאָמַר לָנוּ אַבָּא, מַהֲרוּ וְהוֹצִיאוּ אֶת הַכֵּלִים לַמָּבוֹי עַד שֶׁלֹּא יוֹצִיא וְיֵאָסוֹר עֲלֵיכֶם.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּלָשׁוֹן אַחֵר, מַהֲרוּ וַעֲשׂוּ צָרְכֵיכֶם בַּמָּבוֹי עַד שֶׁלֹּא יוֹצִיא וְיֵאָסוֹר עֲלֵיכֶם.

גְּמָרָא – רַבִּי אַחָא רַבִּי חִינְנָא בְּשֵׁם כַּהֲנָא: אֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה. דִּלְמָא בֵּן, מַה אֲנַן אָמְרִין? רַבִּי יוּדָא וַחֲכָמִים תְּהֵא הֲלָכָה כְּרַבִּי יוּדָה. אֶלָּא בְּגִין דְּמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: הֲלָכָה כְּדִבְרֵי מִי שֶׁמַּקֵּל בְּהִלְכוֹת עֵרוּבִין,

וּמִדְּרַבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי.

[דף ל״ח ע״ב]

וְקָשְׁיֵינָן עָלָּהּ, לֹא בֶּן אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: הֲלָכָה כְּדִבְרֵי מִי שֶׁמַּקֵּל בְּהִלְכוֹת עֵרוּבִין, וְלֹא בֶּן אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, וְקָשְׁיֵינָן עָלָּהּ, סָבְרִין מֵימָר, בְּיָחִיד אֵצֶל יָחִיד אֲבָל יָחִיד אֵצֶל חֲכָמִים – לֹא. אָתָא רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, וַאֲפִילוּ חֲכָמִים חֲלוּקִין עָלָיו, וְכָא תְּהֵא הֲלָכָה כְּרַבִּי יוּדָה אֲפִילוּ חֲכָמִים חוֹלְקִין עָלָיו.

רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב: חָצֵר שֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁנֵי פְתָחִים, וְיִשְׂרָאֵל וַעֲכו״ם דָּרִין בְּתוֹכָהּ, בְּיִשְׂרָאֵל אַתְּ מְהַלֵּךְ אַחַר הָרֻבּ, וּבַעֲכו״ם אַתְּ מְהַלֵּךְ אַחַר שֶׁאֵינוֹ רֻגִּיל.

הָיָה יִשְׂרָאֵל מִיכַּן וְיִשְׂרָאֵל מִיכַּן וַעֲכו״ם בָּאֶמְצַע, אֶחָד יִשְׂרָאֵל וְאֶחָד עַכו״ם הוֹלְכִין אַחַר הָרֻבּ.

בִּטֵּל רְשׁוּתוֹ – הָרֻבּ נַעֲשָׂה שֶׁאֵינוֹ רֻגִּיל, רֻגִּיל הִשְׁפִּיר רְשׁוּתוֹ – הָרֻבּ נַעֲשָׂה שֶׁאֵינוֹ רֻגִּיל. רֻגִּיל עֵרֵב שֶׁאֵינוֹ רֻגִּיל – לֹא הֵתֵּר. הָרֻבּ.

גֵּר תּוֹשָׁב, וְעֶבֶד תּוֹשָׁב, מוּמָר בְּנִגְלוּי פָּנִים – הֲרֵי הוּא כְּעַכו״ם לְכָל דָּבָר. אִית תַּנַּיי תָּנֵי: הַקּוֹסְטָר אוֹסֵר מִיָּד וְאַכְסַנְיָא לְאַחַר שְׁלֹשִׁים. אִית תָּנֵי: הַקּוֹסְטָר אוֹסֵר לְאַחַר שְׁלֹשִׁים וְאַכְסַנְיָא אֵינָהּ אוֹסֶרֶת לְעוֹלָם. מַאן דְּמַר הַקּוֹסְטָר אוֹסֵר מִיָּד – בָּרֻבּ. וְאַכְסַנְיָא לְאַחַר שְׁלֹשִׁים – בְּשֶׁאֵינוֹ רֻגִּיל. וּמָאן דְּמַר: הַקּוֹסְטָר אוֹסֵר לְאַחַר שְׁלֹשִׁים – בְּאִילֵּין בִּרְשׁוּת. וְאַכְסַנְיָא אֵינָהּ אוֹסֶרֶת לְעוֹלָם – בְּאִילֵּין דְּעַיילִין דִּלְא בִּרְשׁוּת.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר:

[דף ל"ט ע"א]

בְּטוּל רְשׁוּת בֵּינִיהוֹן. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: יֵשׁ לוֹ בְּטוּל רְשׁוּת. וְרַבָּנָן אָמְרִין: אֵין לוֹ בְּטוּל רְשׁוּת.

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: יֵשׁ לוֹ בְּטוּל רְשׁוּת וְאַתְּ אָמַר 'מַהֲרוּ'? אַף עַל גַּב דְּרַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: יֵשׁ לוֹ בְּטוּל רְשׁוּת – מוֹדֶה הוּא שֶׁזָּכוּ בַּמָּבוֹי תְּחִלָּה.

וְתָנֵי כֵּן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְבַטֵּל רְשׁוּתוֹ כְּיִשְׂרָאֵל; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר,

בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין מֵזִיד הֲרֵי זֶה אוֹסֵר, כִּינִי מַתְנִיתָא אֵינוֹ אוֹסֵר.

רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי חִינָנָא: כָּל עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּטוּל רְשׁוּת. מַה פְּלִיגִין? לַחֲזוֹר בּוֹ – רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מְבַטֵּל רְשׁוּתוֹ וְחוֹזֵר בּוֹ. וְרַבָּנִין אוֹמְרִים: מְבַטֵּל רְשׁוּתוֹ וְאֵינוֹ חוֹזֵר בּוֹ.

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מְבַטֵּל רְשׁוּתוֹ וְחוֹזֵר בּוֹ, וְאַתְּ אָמַר 'מַהֲרוּ'? אַף עַל גַּב דְּרַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מְבַטֵּל רְשׁוּתוֹ וְחוֹזֵר בּוֹ – מוֹדֶה הוּא שֶׁזָּכוּ בַּמָּבוֹי תְּחִלָּה.

וְתָנֵי כֵּן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְבַטֵּל רְשׁוּתוֹ כְּיִשְׂרָאֵל;

דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין מֵזִיד – הֲרֵי זֶה אוֹסֵר, כִּינִי מַתְנִיתָא אֵינוֹ אוֹסֵר.

הֲלָכָה ג' מַתְנִי' – אַנְשֵׁי חָצֵר שֶׁשָּׁכַח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עֵרֵב, בֵּיתוֹ אָסוּר מִלְּהַכְנִיס וּמִלְּהוֹצִיא לוֹ וְלָהֶם, וְשֶׁלָּהֶם מֻתָּרִין לוֹ וְלָהֶם.

נָתְנוּ לוֹ רְשׁוּתָן, הוּא מֻתָּר וְהֵן אֲסוּרִין.

הָיוּ שְׁנַיִם, אוֹסְרִין זֶה עַל זֶה, שֶׁאֶחָד נוֹתֵן רְשׁוּת וְנוֹטֵל רְשׁוּת, שְׁנַיִם נוֹתְנִים רְשׁוּת, וְאֵין נוֹטְלִין רְשׁוּת.

גְּמָרָא – שֶׁלָּהֶם מֻתָּרִין לוֹ וְלָהֶם, שֶׁבִּטֵּל רְשׁוּתוֹ.

מַהוּ שֶׁתַּחֲזִיר חֲלִילָה? תַּלְמִידוֹ דְּרַב בְּשֵׁם רַב: חוֹזֶרֶת חֲלִילָה. שְׁמוּאֵל אָמַר: אֵין חוֹזֶרֶת חֲלִילָה.

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל שְׁמוּאֵל: שֶׁלָּהֶן מֻתָּרִין לוֹ וְלָהֶם שֶׁבִּטֵּל רְשׁוּתוֹ. וְהָתַנִינָן, נָתְנוּ לוֹ רְשׁוּתָן הוּא מֻתָּר וְהֵן אֲסוּרִין, פְּתַר לָהּ לַצְּדָדִין הִיא

[דף ל"ט ע"ב]

מַתְנִיתָא.

תְּנֵי, אֶחָד שֶׁלֹּא עֵרֵב נוֹתֵן רְשׁוּת לִשְׁנַיִם שֶׁעֵרְבוּ, וְאֵין שְׁנַיִם שֶׁעֵרְבוּ נוֹתְנִין רְשׁוּת לְאֶחָד שֶׁלֹּא עֵרֵב. וְלֹא שְׁנַיִם שֶׁעֵרְבוּ נוֹתְנִין רְשׁוּת לִשְׁנַיִם שֶׁלֹּא עֵרְבוּ, וְלֹא שְׁנַיִם שֶׁלֹּא עֵרְבוּ נוֹתְנִין רְשׁוּת לִשְׁנַיִם שֶׁעֵרְבוּ, וְאֵין שְׁנַיִם שֶׁלֹּא עֵרְבוּ נוֹתְנִים רְשׁוּת לִשְׁנַיִם שֶׁלֹּא עֵרְבוּ. הַכֹּל נוֹתְנִין רְשׁוּת וְנוֹטְלִין רְשׁוּת, חוּץ מִשְּׁנַיִם שֶׁלֹּא עֵרְבוּ שֶׁהֵן נוֹתְנִין רְשׁוּת וְאֵינָן נוֹטְלִין רְשׁוּת.

רַב חִסְדָּאי אָמַר: עֲשָׂרָה יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ דָּרִין בְּבֵית אֶחָד – כָּל אֶחָד וְאֶחָד צָרִיךְ לְבַטֵּל רְשׁוּתוֹ. אָמַר רַבִּי יָסָא: עֲשָׂרָה עַכּ"ם שֶׁהָיוּ דָּרִין בְּבֵית אֶחָד, כָּל אֶחָד וְאֶחָד צָרִיךְ לְהַשְׁפִּיר רְשׁוּתוֹ.

אָמַר רַבִּי בָּא: מַעֲשֶׂה בְּאִשְׁתּוֹ שֶׁל פַּרְסִי אֶחָד שֶׁהִשְׁפִּירָה חָצֵר שֶׁלֹּא מִדַּעַת בַּעְלָהּ, אָתָא קוֹמֵי רַבִּי שְׁמוּאֵל וְשָׁרָא. סָבְרִין מֵימַר, אֲפִילּוּ שַׁמְּשׁוֹ וּלְקִיטוֹ,

הֲלָכָה, יִשְׂרָאֵל מְבַטֵּל וְהָעַכּ"ם מַשְׁפִּיר. וְיִבַּטֵּל הוּא הָעַכּ"ם? חָזַר הוּא בּוֹ. מֵעַתָּה אֲפִילּוּ מַשְׁפִּיר חָזַר הוּא בּוֹ, מִיכַּן וְהֵילֵךְ בְּנֶזֶל הוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ.

עַד אֵיכָן? יֵיבָא כַּיי דְּמַר רַבִּי יָסָא בְּשֵׁם רַבִּי מָנָא בַּר תַּנְחוּם, רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אֵין קַרְקַע נִקְנָה בִּפְחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה. מִלְּתֵיהּ דְּרַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא אָמַר: אֲפִילּוּ בָּאֱגוֹז אֲפִילּוּ בִּתְמָרָה.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא כַּד הֲוָה נְפַק לָאַכְסַנְיָא, אִין הֲוָה מַשְׁכַּח מִיעֲבַד תַּקָּנָה – הֲוָה עָבַד. וְאִין לָא, מְבַדַּר מְנוֹי יְהֵב חוּטְרָא הָכָא, סַנְדָּלָא הָכָא דַּיסִיקְיָא הָכָא. אָמַר רַבִּי מַתַּנְיָא: הָדָא דְתֵימַר בְּשֶׁהָיָה פּוֹנֵדְקִי עַכּ"ם, אֲבָל אִם הָיָה פּוֹנֵדְקִי יִשְׂרָאֵל – אֵינוֹ חָשׁוּד לְטַלְטֵל.

הֲלָכָה דְּ מַתְנִי' – מֵאֵימָתַי נוֹתְנִין רְשׁוּת? בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, מִבְּעוֹד יוֹם, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ.

[דף מ' ע"א]

מִי שֶׁנָּתַן רְשׁוּתוֹ וְהוֹצִיא, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד, הֲרֵי זֶה אוֹסֵר. עָלָיו דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בְּמֵזִיד אוֹסֵר.בְּשׁוֹגֵג אֵינוֹ אוֹסֵר:

גְּמָרָא – כֵּן הִיא מַתְנִיתָא: מֵאֵימָתַי מְבַטְּלִין רְשׁוּת?

בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מִבְּעוֹד יוֹם. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ. כִּינִי מַתְנִיתָא: בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ, דְּלָ֫בָן, הוּא מַתְנִיתָא מְקוּבְּלֵי בֵּית שַׁמַּאי וּמֵחוּמְרֵי בֵּית הִלֵּל;

מִי שֶׁנָּתַן רְשׁוּתוֹ וְהוֹצִיא – כִּינִי מַתְנִיתָא מִי שֶׁבִּטֵּל רְשׁוּתוֹ וְהוֹצִיא. בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין מֵזִיד חֲרֵי זֶה אוֹסֵר – כִּינִי מַתְנִיתָא אֵינוֹ אוֹסֵר.

תָּנֵי, שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ שׁוֹתְפִין בֶּחָצֵר וּמֵת אֶחָד מֵהֶן, וְנָפַל הַבַּיִת יְרוּשָׁה לְאֶחָד מִן הַשּׁוּק, עַד שֶׁלֹּא חָשְׁכָה – חֲרֵי זֶה אוֹסֵר,

מִשֶּׁחָשְׁכָה – אֵינוֹ אוֹסֵר.

ר׳ אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי חִינָּנָא: דְּבֵית שַׁמַּאי הוּא, דְּבֵית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין מְבַטְּלִין רְשׁוּת מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מְבַטְּלִין רְשׁוּת מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה בֵּי ר׳ בוֹן: מִכַּיְוָן שֶׁמֵּת – אֵין בְּטוּל רְשׁוּת גָּדוֹל מִזֶּה.

חֲרֵי שָׁהָיָה לְאֶחָד מִן הַשּׁוּק בַּיִת עִמָּהֶן בֶּחָצֵר, וּמֵת, וְנָפַל הַבַּיִת יְרוּשָׁה לְאֶחָד מֵהֶן, עַד שֶׁלֹּא חָשְׁכָה – חֲרֵי זֶה אוֹסֵר. מִשֶּׁחָשְׁכָה – אֵינוֹ אוֹסֵר, עוֹד הִיא דְּבֵית שַׁמַּאי. דְּבֵית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין מְבַטְּלִין רְשׁוּת מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מְבַטְּלִין רְשׁוּת מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ.

מַהוּ לְבַטֵּל רְשׁוּת מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ?

ר׳ חִיָּה ר׳ יָסָא רַבִּי אֵימָא פָּלְקוּן לַחֲמָתָה דְּגָדֵר, שָׁאֲלוֹן לְרַבִּי חֲמָא בַּר יוֹסֵף וּשְׁרָא. שָׁמְעוֹן ר׳ יוֹחָנָן וּמַר: יָפֶה עֲשִׂיתֶם! שְׁמַע רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לְקִישׁ וַמַר: לֹא עֲשִׂיתֶם יָפֶה!

מַה, פְּלִיגִין? ר׳ זְעִירָא אָמַר: לֹא פְּלִיגִין! מַאן דְּמַר: ׳יָפֶה עֲשִׂיתֶם׳ – שֶׁשְּׁכַרְתֶּם. וּמָאן דְּמַר: ׳לֹא עֲשִׂיתֶם יָפֶה׳ – שֶׁטִּלְטַלְתֶּם.

[דף מ׳ ע״ב]

רַבִּי בָּא אָמַר: פְּלִיגִין! מַאן דְּמַר: ׳יָפֶה עֲשִׂיתֶם׳ – שֶׁשְּׁכַרְתֶּם וְשֶׁטִּלְטַלְתֶּם. מַאן דְּמַר: ׳לֹא עֲשִׂיתֶם יָפֶה׳ – לֹא שֶׁשְּׁכַרְתֶּם וְלֹא שֶׁטִּלְטַלְתֶּם.

ר׳ בָּא בָּעֵי: אַף לְעָנְיַן מְחִיצוֹת בֵּן?

הֵיךְ עֲבִידָא? הָיוּ שְׁנַיִם וְעֵרְבוּ, עֵרְבוּ אֶחָד וּבָא הָעַכּוּ״ם וְהוֹסִיף, כְּבָר נִכְנְסָה שַׁבָּת בְּאִסּוּר.

הָיוּ שְׁלֹשָׁה וְעֵרְבוּ שְׁנֵי עֵרוּבִין, וּבָא הָעַכּוּ״ם וּפָחַת, כְּבָר נִכְנְסָה שַׁבָּת בְּהֶתֵּר.

חֵילֵיהּ דְּרַבִּי בָּא מִן הֶחָדָא: כָּל שַׁבָּת שֶׁנִּכְנְסָה בְּהֶתֵּר – מֻתָּר, בְּאִסּוּר – אָסוּר, חוּץ מִן הַמְּבַטֵּל רְשׁוּת.

וּמַאן דְּאָמַר: חוּץ מִן הַמְּבַטֵּל וּמִן הַמַּשְׁכִּיר.

מַהוּ לְשָׁכֹר רְשׁוּת מִן הַפַּנְדִּיק?

ר׳ חִינָּא וְר׳ יוֹנָתָן סָלְקִין חֲמָתָה דְּגַדֵּר, אָמְרִין: נַמְתִּין עַד שֶׁיָּבוֹאוּ זְקֵנֵי הַדָּרוֹם לְכָאן. אָתָא רַבִּי נָתָן דְּרוֹמָה, וְשָׁאֲלוֹן לֵיהּ, וּשְׁרָא.

שְׁמַע רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ וְאָמַר: מֵאַחַר שֶׁהָעַכּוּ״ם בָּא וּמוֹצִיאֵנוּ – לֹא עָשׂינוּ כְּלוּם.

שִׁמְעוֹן בַּר בָּא אָמַר, רַבִּי יוֹחָנָן בָּעֵי: מֵעַתָּה אֵין בָּתֵּינוּ שֶׁלָּנוּ? רַבִּי יוֹסְטֵי בֵּי ר׳ סִימוֹן בְּשֵׁם ר׳ בַּיְתוֹם: אֵין בָּתֵּינוּ שֶׁלָּנוּ לְדוּר עִמָּנוּ, הָא לָצֵאת – אֵין מוֹצִיאִין אוֹתָנוּ, וּבַפּוּנְדָּק מוֹצִיאִין אוֹתָנוּ.

הֲלָכָה ה׳ מַתְנִי׳ – בַּעַל הַבַּיִת שֶׁהָיָה שַׁתָּף לִשְׁכֵנָיו, לָזֶה בַּיַּיִן וְלָזֶה בַּיַּיִן, אֵינָם צְרִיכִים לְעָרֵב.

לָזֶה בַּיַּיִן וְלָזֶה בַּשֶּׁמֶן, צְרִיכִים לְעָרֵב.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה, אֵינָם צְרִיכִים לְעָרֵב:

גְּמָרָא – ר׳ בָּא בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה: בְּדֶרֶךְ הָאָרֶץ שָׁנוּ. לָזֶה בַּיַּיִן וְלָזֶה בַּיַּיִן, הוֹאִיל וְאֵינוֹ מַקְפִּיד עַל תַּעֲרוּבְתּוֹ – אֵין צָרִיךְ לְעָרֵב, לָזֶה בַּיַּיִן וְלָזֶה בְּשֶׁמֶן, הוֹאִיל וְהוּא מַקְפִּיד עַל תַּעֲרוּבְתּוֹ צָרִיךְ לְעָרֵב. ר׳ בָּא בַּר כַּהֲנָא, רַב חִיָּה בַּר אַשִׁי בְּשֵׁם רַב: בִּנְתוּנִין בִּכְלִי אֶחָד הִיא מַתְנִיתָא.

אָמַר רַבִּי זְרִיקָן: טַעֲמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁכֵּן דַּרְכָּן לִשְׁתּוֹתָן אֲנִיגְרוֹן.

תָּנֵי, ר׳ אֶלְעָזָר בֶּן תַּדַּאי אוֹמֵר: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ אֲסוּרִין עַד שֶׁיְּעָרְבוּ. ר׳ אַחָא בְּשֵׁם רַב: הֲלָכָה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן תַּדַּאי ר׳ יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם ר׳ זְעֵירָא: אָתְיָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן תַּדַּאי כְּרַבִּי מֵאִיר.

[דף מ״א ע״א]

הֵיידָן ר׳ מֵאִיר?

אָמַר רַבִּי מָנָא רַבִּי מֵאִיר הוּא אָמַר עַל יְדֵי עֵרוּב עַל יְדֵי שִׁתּוּף

אָמַר רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בּוֹן רַבִּי מֵאִיר הוּא אָמַר שֶׁאֵין מְעָרְבִין לְאָדָם אֶלָּא לְדַעְתּוֹ.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי מָנָא דְּרַבִּי זְעֵירָא עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַב דְּרַבִּי מֵאִיר.

ר' זְעֵירָא בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן בְּעֵרוּבִין וּבְתַעֲנִית צִבּוּר נָהֲגוּ הַכֹּל כְּרַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן אַף בִּמְגִלַּת אֶסְתֵּר נָהֲגוּ הַכֹּל כְּרַבִּי מֵאִיר.

הֲלָכָה ו' מַתְנִי' – חָמֵשׁ חֲבוּרוֹת שֶׁשָּׁבְתוּ בְּטַרְקְלִין אֶחָד, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, עֵרוּב לְכָל חֲבוּרָה וַחֲבוּרָה. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, עֵרוּב אֶחָד לְכֻלָּן. וּמוֹדִים, בִּזְמַן שֶׁמִּקְצָתָן שְׁרוּיִין בַּחֲדָרִים אוֹ בָּעֲלִיּוֹת, שֶׁהֵן צְרִיכִין עֵרוּב לְכָל חֲבוּרָה וַחֲבוּרָה:

גְּמָרָא – טריקלין לִפְנֵיהֶם כֻּחֲצֵר שֶׁל בָּתִּים הָיוּ שָׁם פַּפִּילְיוֹנוֹת, כְּמִי שֶׁהֵן בָּתִּים.

מַה נָן קַיָּמִין? אִם בְּשֶׁהָיוּ פַּפִּילְיוֹנוֹת מַגִּיעוֹת עַד הַקּוֹרוֹת כָּל עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁהֵן מְעָרְבִין עֵרוּב לְכָל חֲבוּרָה וַחֲבוּרָה. אֵין שָׁם פַּפִּילְיוֹנוֹת מַגִּיעוֹת עַד הַקּוֹרוֹת – כָּל עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁמְּעָרְבִין עֵרוּב אֶחָד לְכֻלָּן, אֶלָּא כֵּן אֲנַן קַיְימִין, כְּשֶׁהָיוּ פַּפִּילְיוֹנוֹת גְּבוֹהוֹת עֲשָׂרָה.

שָׁוִין שֶׁאִם הָיוּ שָׁתְפִין בָּעֲפָה וּבַתַּבְשִׁיל שֶׁהֵן מְעָרְבִין עֵרוּב אֶחָד לְכֻלָּן. רַבִּי שַׁיָּן בָּעֵי: מֵעַתָּה אֲפִילּוּ מִקְצָתָן שְׁרוּיִין בַּחֲדָרִים אוֹ בָּעֲלִיּוֹת.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה: שְׁתֵּי בָתִּים זֶה לִפְנִים מִזֶּה, עֵרֶב הַפְּנִימִי – אֵין הַחִיצוֹן צָרִיךְ לְעָרֵב. עֵרֶב הַחִיצוֹן – הַפְּנִימִי צָרִיךְ לְעָרֵב. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס: אַף בְּמִצְרַיִם

[דף מ"א ע"ב]

חֲלִיפִין, נָתַן עַל הַפְּנִימִי צָרִיךְ לִתֵּן עַל הַחִיצוֹן, נָתַן עַל הַחִיצוֹן אֵינוֹ צָרִיךְ לִתֵּן עַל הַפְּנִימִי.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא ר' אַבָּהוּ בְּשֵׁם ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: אֲפִילּוּ לֹא עֵרַב הַפְּנִימִי אֵין הַחִיצוֹן צָרִיךְ לְעָרֵב, לָמָּה? נַעֲשָׂה בַּיִת שַׁעַר.

מִלְּתֵיהּ אָמְרָה: אֵין בַּיִת שַׁעַר לְיָחִיד. מִלְּתֵיהּ דְּרַב אָמְרָה: יֵשׁ בַּיִת שַׁעַר לְיָחִיד, דְּמַר רַבִּי בָּא בַּר יְהוּדָה בְּשֵׁם רַב: חֲדָא דְּתֵימַר בְּבֵית שַׁעַר יָחִיד, אֲבָל בְּבֵית שַׁעַר שֶׁל רַבִּים – חֲרֵי זֶה עֵרוּב, וְהַדָּר שָׁם חֲרֵי זֶה אוֹסֵר עָלָיו.

ר' בָּא בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה: בְּשֶׁנֵּי בְּנֵי אָדָם, אֶחָד שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת וְאֶחָד שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת, עֵרֶב זֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת – חֲבַר זֶה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת, עֵרֶב זֶה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת – לֹא חֲבַר זֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת:

הֲלָכָה ז׳ מַתְנִי׳ – הָאַחִין הַשֻּׁתָּפִין שֶׁהָיוּ אוֹכְלִין עַל שֻׁלְחַן אֲבִיהֶם וְיֹשְׁנִים בְּבָתֵּיהֶם, צְרִיכִין עֵרוּב לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. לְפִיכָךְ אִם שָׁכַח אֶחָד מֵהֶם וְלֹא עֵרֵב, מְבַטֵּל אֶת רְשׁוּתוֹ. אֵימָתַי, בִּזְמַן שֶׁמּוֹלִיכִין עֵרוּבָן בְּמָקוֹם אַחֵר, אֲבָל אִם הָיָה עֵרוּב בָּא אֶצְלָן, אוֹ שֶׁאֵין עִמָּהֶן דִּיּוּרִין בֶּחָצֵר, אֵינָן צְרִיכִין לְעָרֵב׃

גְּמָרָא – עַקֵּר דִּירָה אֵיכָן הִיא? ר׳ יוֹנָה אָמַר׃ אִתְפַּלְגוּן רַב וּשְׁמוּאֵל, חַד אָמַר׃ בְּמָקוֹם פִּיתָּן, וְחַד אָמַר׃ בְּמָקוֹם שֵׁינָה. וְלֹא יָדְעִין מַאן אָמַר דָּא וּמַאן אָמַר דָּא, מִן מַה דְּתָנֵי שְׁמוּאֵל לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה שְׁבוּת, הֲוֵי דּוּ אָמַר׃ בְּמָקוֹם פִּיתָּן.

[דף מ״ב ע״א]

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל שְׁמוּאֵל, הָאַחִים שֶׁהָיוּ אוֹכְלִין וְכוּ׳.

רַב חִיָּה בַּר אַשִׁי בְּשֵׁם רַב׃ בְּמִקְבְּלֵי פְּרָס מֵאֲבִיהֶן הִיא מַתְנִיתָא,

מִכָּל מָקוֹם אֵינָן שֻׁתָּפִין בַּמֶּה שֶׁהֵן אוֹכְלִין. אָמַר רַבִּי בָּא׃ אַסְבְּרִי רַבִּי שְׁמוּאֵל׃ שֶׁאֵין אֲבִיהֶן זָכָה לָהֶן אֶלָּא בַּמֶּה שֶׁהֵן אוֹכְלִין בִּלְבַד.

מֵעַתָּה, אֲפִילּוּ אֵין עֵרוּב בָּא אֶצְלָן! עָשׂוּ אוֹתוֹ כְּבַיִת שֶׁמַּנִּיחִין בּוֹ אֶת הָעֵרוּב.

שְׁמוּאֵל אָמַר׃ הוּא וּבָנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ מְעָרְבִין בְּכִכָּר אֶחָד. מַה וּפְלִיג? תַּמָּן הוּא אָמַר בְּמָקוֹם פִּיתָּן, וְהָכָא אָמַר הָכִין?!

פְּתַר לָהּ, כְּשֶׁהָיוּ שְׁנַיִם שֻׁתָּפִין בּוֹ, וּתְנֵיָא כַּיי דְּמַר ר׳ אַחָיָא בֶּן רַבִּי זְעִירָא׃ מְעָרְבִין בַּחֲצִי כִּכָּר. וּתְנִינַן, אֲפִילּוּ מַאֲפֵה סְאָה וְהִיא פְּרוּסָה אֵין מְעָרְבִין בָּהּ, וְתֵימַר הָכִין? פְּתַר לָהּ׃ כְּשֶׁהָיוּ שְׁנַיִם שֻׁתָּפִין בּוֹ.

בַּיִת שֶׁמַּנִּיחִין בּוֹ אֶת הָעֵרוּב. ר׳ יַעֲקֹב בַּר אַחָא דְּמַכַּת אֵימִית, אָמַר רַבִּי יָסָא לְר׳ אַבָּהוּ׃ תְּנֵי לָהּ וְתָנָא לָהּ, בַּיִת שַׁמַּאי אוֹסְרִין וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין.

רַבִּי חַמְנוּנָא אָמַר׃ בַּיִת שֶׁמַּנִּיחִין בּוֹ אֶת הָעֵרוּב אֵינוֹ צָרִיךְ כְּלוּם. ר׳ חִסְדָּאי אָמַר׃ נַעֲשׂוּ כְּשֻׁתָּפִין.

אָמַר לֵיהּ׃ אָמַר רַבִּי חַמְנוּנָא, מִלֵּיהוֹן דְּרַבָּנִין לָא שָׁבְקִין לְךָ, דְּאִיתְפַּלְגוּן׃ מָבוֹי שֶׁצִּדּוֹ אֶחָד עַכּוּ״ם וְצִדּוֹ אֶחָד יִשְׂרָאֵל, רַב חוֹנָה בְּשֵׁם רַב אָמַר׃ עֵרְבוּ דֶּרֶךְ פְּתָחִים הָעַכּוּ״ם אוֹסֵר עֲלֵיהֶן. אַבָּא בַּר חוֹנָה בְּשֵׁם ר׳ יוֹחָנָן׃ אֲפִלּוּ עֵרְבוּ דֶּרֶךְ הַחַלּוֹנוֹת

[דף מ"ב ע"ב]

אֵין הָעַכּוּ"ם אוֹסֵר עֲלֵיהֶן. אֵין תֵּימַר בְּשַׁתָּף הוּא יֵיפַר.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא רַבִּי יֵסָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בְּנֵי חַמְבוֹי שָׁנְּתָנוּ עֵרוּבָן בִּשְׁנֵי מְקוֹמוֹת, אִם מִבְּלִי מָקוֹם – הֲרֵי זֶה מַתָּר, אִם בִּשְׁבִיל לַחֲלֹק עֵרוּבָן – אָסוּר.

ר' יוֹסָה מֵקֵל לָהּ, הוּא דְאָמְרָה עַגּוּל הוּא דְּרַב.

ר' יוֹסֵי בֵּי ר' בּוֹן מְבָרֵךְ עֲלוֹי בְּלֵילֵי שׁוֹבְתָא, לוֹמַר שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ מִצְוָה. תַּמָּן תְּנִינַן, מְעָרְבִין בְּבֵית יָשָׁן מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם. אָמַר רַבִּי אָבוֹן: בְּדַיָּיר יָשָׁן הוּא מַתְנִיתָא:

הֲלָכָה ח' מַתְנִי' – חָמֵשׁ חֲצֵרוֹת פְּתוּחוֹת זוֹ לָזוֹ וּפְתוּחוֹת לַחַמְבוֹי, עֵרְבוּ בַחֲצֵרוֹת וְלֹא נִשְׁתַּתְּפוּ בַחַמְבוֹי, מֵתָּרִין בַּחֲצֵרוֹת וַאֲסוּרִין בַּחַמְבוֹי.

וְאִם נִשְׁתַּתְּפוּ בַחַמְבוֹי, מֵתָּרִין כָּאן וְכָאן.

עֵרְבוּ בַחֲצֵרוֹת וְנִשְׁתַּתְּפוּ בַחַמְבוֹי, וְשָׁכַח אֶחָד מִבְּנֵי חָצֵר וְלֹא עֵרֵב, מֵתָּרִין כָּאן וְכָאן.

מִבְּנֵי חַמְבוֹי וְלֹא נִשְׁתַּתֵּף, מֵתָּרִין בַּחֲצֵרוֹת וַאֲסוּרִין בַּחַמְבוֹי, שֶׁהַחַמְבוֹי לַחֲצֵרוֹת פָּחָצֵר לַבָּתִּים:

גְּמָרָא – וַאֲסוּרִין בְּחַמְבוֹי, שֶׁהַחַמְבוֹי לַחֲצֵרוֹת כָּחָצֵר לַבָּתִּים, מִפְּנֵי שֶׁהֵן פְּתוּחוֹת זוֹ לָזוֹ וּפְתוּחוֹת לַחַמְבוֹי, אֲבָל אִם הָיוּ פְּתוּחוֹת זוֹ לָזוֹ וְאֵינָן פְּתוּחוֹת לַחַמְבוֹי – אֲפִילוּ עֵרְבוּ אֲסוּרוֹת. אָמַר רַבִּי יֵסָא: דְּרַבִּי עֲקִיבָה הִיא, דְּרַבִּי עֲקִיבָה אָמַר:

[דף מ"ג ע"א]

דְּרִיסַת הָרֶגֶל אוֹסֶרֶת.

עֵרְבוּ בַחֲצֵרוֹת וְלֹא נִשְׁתַּתְּפוּ בַחַמְבוֹי, מַתְנִיתָא דְרַבִּי מֵאִיר דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: עַל יְדֵי עֵרוּב וְעַל יְדֵי שִׁתּוּף, נָהֲגוּ הַכֹּל כְּרַבִּי מֵאִיר.

ר' זְעֵירָא בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן: אַף בְּמִגְלַּת אֶסְתֵּר נָהֲגוּ הַכֹּל כְּרַבִּי מֵאִיר, בְּעֵרוּבִין וּבְתַעֲנִית צִבּוּר נָהֲגוּ הַכֹּל כְּרַבִּי מֵאִיר.

ר׳ יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן וּבְשֵׁם ר׳ אֶלְעָזָר: אַף עַל גַּב דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: יֵשׁ לוֹ בְּטוּל רְשׁוּת – מוֹדֶה שֶׁאִם שָׁכַח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עֵרֵב – שֶׁהוּא יִסְמֹךְ עַל שִׁתּוּפוֹ. מַאן אִית לֵיהּ עַל יְדֵי עֵרוּב וְעַל יְדֵי שִׁתּוּף, לֹא רַבִּי מֵאִיר? דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: עַל יְדֵי עֵרוּב וְעַל יְדֵי שִׁתּוּף.

אָמַר לֵיהּ: מַה אַתְּ מְשַׁבֵּחַ עֲלַיְיהוּ הִלְכוֹת עֵרוּבִין.

ר׳ אַחָא ר׳ אֵילָא: וְיֵבָא כְּחַד מִינְּהוֹן, דְּחַד מִינְּהוֹן אָמַר: שֶׁמָּא יֵלֵךְ לְחָצֵר שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה שִׁתּוּף. אִי זוֹ הִיא חָצֵר שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה שִׁתּוּף? זוֹ חָצֵר רוֹגֶלֶת, וְהוּא רוֹאֶה אוֹתָן מְעָרְבִין וְלֹא מִשְׁתַּתְּפִין, אַף הוּא סָבוּר לוֹמַר שֶׁמָּא עֵרוּב מוֹעִיל בְּלֹא שִׁתּוּף, וְאֵין עֵרוּב מוֹעִיל בְּלֹא שִׁתּוּף.

וְחוֹרָנָה אָמַר: שֶׁמָּא יֵלֵךְ לְחָצֵר שֶׁפְּבָר שִׁתּוּף, וְהוּא רוֹאֶה אוֹתָן מְעָרְבִין וְלֹא מִשְׁתַּתְּפִין, אַף הוּא לֹא מְעָרֵב וְלֹא מִשְׁתַּתֵּף.

פְּשִׁיטָא מְעָרְבִין בַּחֲצֵרוֹת וּמִשְׁתַּתְּפִין בְּמָבוֹי, מְעָרְבִין בַּחֲצֵרוֹת אִם רָצוּ לְהִשְׁתַּתֵּף בְּמָבוֹי – אֵינָן מִשְׁתַּתְּפִין, וְאִם נִשְׁתַּתְּפוּ בְּמָבוֹי, אִם רָצוּ לֶעָרֵב – מְעָרְבִין.

וְתָנֵי, מְעָרְבִין וּמִשְׁתַּתְּפִין כְּאַחַת דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְעָרְבִין בַּחֲצֵרוֹת אוֹ מִשְׁתַּתְּפִין בְּמָבוֹי, אִם מְעָרְבִין בַּחֲצֵרוֹת מַתָּרִין בַּחֲצֵרוֹת וְאוֹסְרִין בְּמָבוֹי, וְאִם נִשְׁתַּתְּפוּ בְּמָבוֹי – מַתָּרִין כָּאן וְכָאן. אָמַר לָהֶן: אַף אַתֶּם מְשַׁבְּחִין עָלֵינוּ הִלְכוֹת עֵרוּבִין,

שֶׁהַמָּבוֹי לַחֲצֵרוֹת פֶּתַח לַבָּתִּים. כַּמָּה חֲצֵרוֹת יִהְיוּ בַּמָּבוֹי? רַב וּשְׁמוּאֵל, תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: אֵין פָּחוֹת מִשְׁתַּיִם. ר׳ יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם ר׳ יוֹחָנָן: אֲפִילוּ חָצֵר מִיכַּן וּבַיִת מִיכַּן וַחֲנוּת מִיכַּן. רַב נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב בָּעֵי, מָבוֹי אֵין פָּחוֹת מִשְׁנֵי חֲצֵרוֹת, חָצֵר אֵין פָּחוֹת מִשְׁנֵי בָּתִּים, מָבוֹי שֶׁאָרְכּוֹ וְרָחְבּוֹ שָׁוֶה – אֵינוֹ נִתָּר בְּלֶחִי וְקוֹרָה אֶלָּא בִּפְסִים בֶּחָצֵר. שְׁמוּאֵל שָׁאַל לְרַב: כַּמָּה יְהֵא אָרְכּוֹ יוֹתֵר עַל רָחְבּוֹ? וְהוּא אָמַר לֵיהּ: כָּל שֶׁהוּא, הָכֵן דְּרַיְיא דְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל מְרַבְּעָן.

אָמַר רַבִּי יָסָה:

[דף מ״ג ע״ב]

עַד דַּאֲנָא תַּמָּן, שְׁמַעִית קָל רַב יְהוּדָה שָׁאַל לִשְׁמוּאֵל: הִפְרִישׁ שִׁקְלוֹ וָמֵת, אָמַר לֵיהּ: יִפְּלוּ לִנְדָבָה.

מוֹתָר עֲשִׂירִית הָאֵיפָה שֶׁלּוֹ, ר׳ יוֹחָנָן אָמַר: יוֹלִיכֵם לְיָם הַמֶּלַח. ר׳ לְעָזָר אוֹמֵר: יִפְּלוּ לִנְדָבָה.

בָּעוֹן קוֹמֵי: מַהוּ לְבַטֵּל רְשׁוּת מֵחָצֵר לְחָצֵר? אָמַר לוֹן: מְבַטְּלִין רְשׁוּת מֵחָצֵר לְחָצֵר.

בָּעוֹן קוֹמוֹי ר׳ יָסָא: הֵיךְ מַה דְּאַתְּ מַר תַּמָּן בְּכֵלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בְּחָצֵר – מְטַלְטְלִין אוֹתָן בְּחָצֵר, וּדְכַוָּתָהּ כֵּלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בְּמָבוֹי מְטַלְטְלִין אוֹתָן בְּמָבוֹי! וּבְשַׁבָּת שׁוֹאֲלִין לָהּ! וְלֹא אַגִיבוֹן, דִּלְמָא רַבִּי יָסָא אָמַר, אֲפִלּוּ כָּל מִלָּא וּמִלָּא בְּאַתָּרָהּ כָּךְ, דְּאַתּוּן לְעֵרוּבִין אָמַר לוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כֵּלִים שֶׁשָּׁבְתוּ בְּמָבוֹי מְטַלְטְלִים אוֹתָן בְּמָבוֹי, רַב אָמַר: אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בּוֹן: רַב בְּדַעְתֵּיהּ וְרַבִּי יוֹחָנָן כְּדַעְתֵּיהּ, ר׳ יוֹחָנָן דּוּ אָמַר: קוֹרָה מַתֶּרֶת בְּלֹא שִׁתּוּף וְחָיְיו דּוּ אָמַר מְטַלְטְלִין בְּכָל הַמָּבוֹי. רַב דּוּ אָמַר: אֵין קוֹרָה מַתֶּרֶת בְּלֹא שִׁתּוּף, וְחָיְיו דּוּ אָמַר אֵין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, לְאֵי זֶה דָּבָר מִשְׁתַּתֵּף בְּכָל הַמָּבוֹי? אָמַר רַבִּי יוֹסָה בֵּי ר׳ בּוֹן: כְּדֵי לַעֲשׂוֹת כָּל הָרָשַׁיּוֹת כְּאַחַת.

פְּשִׁיטָא נִסְמָכִין עַל שִׁתּוּפֵי הַמָּבוֹי, מַהוּ לִסְמוֹךְ עַל שִׁתּוּפֵי חֲצֵרוֹת? רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא וְרַבִּי זְעֵירָה, תְּרֵיהוֹן, חַד בְּשֵׁם מַר עוּקְבָן וְחַד בְּשֵׁם רַב נַחְמָן בַּר יְהוּדָה: נִסְמָכִין עַל שִׁתּוּפֵי חֲצֵרוֹת בַּשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹנָה

[דף מ״ד ע״א]

מְהַחַק.

ר׳ יוֹסָה בֵּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה: כְּדֵין אַנְשֵׁי בַּר דְּלָיָה שָׁאֲיָנָן מַקְפִּידִין עַל פְּרוּטָתָן. רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה: וַאֲפִילוּ לֹא, כְּגוֹן אַנְשֵׁי בַּר דְּלָיָה שֶׁאֵין מַקְפִּידִין עַל פְּרוּטָתָן.

תָּנֵי, מַעֲשֶׂה שֶׁהָיוּ מְסַבְּבִין בַּאֲוִיר חָצֵר וְקִדְּשָׁה עֲלֵיהֶן הַשַּׁבָּת, אָתָא עוֹבָדָא קוֹמֵי שְׁמוּאֵל, וְאָמַר: מִבֵּיוָן שֶׁהִתְחִילוּ בַּתַּבְשִׁיל מִבְּעוֹד יוֹם – מֻתָּר;

הֲדָא אָמְרָה, וַאֲפִילוּ מְסַבְּבִין בַּאֲוִיר חָצֵר, הֲדָא אָמְרָה אֲפִלּוּ לֹא עֵרְבוּ, הֲדָא אָמְרָה וַאֲפִילוּ לֹא כִּוְּנוּ, הֲדָא אָמְרָה שֶׁאֵין שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת מִשְׁתַּמְּשׁוֹת בִּרְשׁוּת אַחַת, הֲדָא אָמְרָה נִסְמָכִין עַל שִׁתּוּפֵי חֲצֵרוֹת בַּשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹנָה מִהַחַק.

פְּשִׁיטָא עֵרוּב צָרִיךְ בַּיִת, שִׁתּוּף, מַהוּ שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ בַּיִת? מִלְּתֵיהּ דְּרַב אָמְרָה: עֵרוּב צָרִיךְ בַּיִת. מִלְּתֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל אָמַר: שִׁתּוּף צָרִיךְ בַּיִת. מַתְנִיתָא דִּשְׁמוּאֵל פְּלִיגָא עָלוֹי, שִׁתּוּף נוֹתְנוֹ בְּבֵית שַׁעַר. ר׳ בּוֹן בַּר חִיָּה ר׳ אַבָּהוּ בְּשֵׁם ר׳ יוֹחָנָן: נוֹתְנוֹ בֵּין בָּאֲוִיר חָצֵר בֵּין בַּאֲוִיר מָבוֹי:

הֲלָכָה ט' מַתְנִי' – שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת זוֹ לִפְנִים מִזּוֹ, עֵרְבָה הַפְּנִימִית וְלֹא עֵרְבָה הַחִיצוֹנָה, הַפְּנִימִית מַתֶּרֶת וְהַחִיצוֹנָה אֲסוּרָה.

הַחִיצוֹנָה וְלֹא הַפְּנִימִית, שְׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת.

עֵרְבָה זוֹ לְעַצְמָהּ וְזוֹ לְעַצְמָהּ, זוֹ מַתֶּרֶת בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וְזוֹ מַתֶּרֶת בִּפְנֵי עַצְמָהּ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹסֵר הַחִיצוֹנָה, שֶׁדְּרִיסַת הָרֶגֶל אוֹסַרְתָּהּ, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵין דְּרִיסַת הָרֶגֶל אוֹסַרְתָּהּ׃

גְּמָרָא – אָמַר רַבִּי יוֹסָה דְּרַבִּי עֲקִיבָה הִיא דְּרַבִּי עֲקִיבָא אָמַר דְּרִיסַת הָרֶגֶל אוֹסֶרֶת

אָמַר רַבִּי לָא בְּשֵׁם ר' יַנַּאי דְּרִיסַת הָרֶגֶל אֲסוּרָה וְאוֹסֶרֶת.

[דף מ"ד ע"ב]

הֲלָכָה י' מַתְנִי' – שָׁכַח אֶחָד מִן הַחִיצוֹנָה וְלֹא עֵרֵב, הַפְּנִימִית מַתֶּרֶת וְהַחִיצוֹנָה אֲסוּרָה. מִן הַפְּנִימִית וְלֹא עֵרֵב, שְׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת.

נָתְנוּ עֵרוּבָן בְּמָקוֹם אֶחָד, וְשָׁכַח אֶחָד, בֵּין מִן הַפְּנִימִית בֵּין מִן הַחִיצוֹנָה, וְלֹא עֵרֵב, שְׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת.

וְאִם הָיוּ שֶׁל יְחִידִים, אֵינָן צְרִיכִין לְעָרֵב.

גְּמָרָא – שָׁכַח אֶחָד מִן הַחִיצוֹנָה וְלֹא עֵרֵב, הַחִיצוֹנָה אֲסוּרָה – שֶׁלֹּא עֵרְבָה, וְהַפְּנִימִית אֲסוּרָה – שֶׁנָּתְנוּ עֵרוּבָן בְּמָקוֹם אָסוּר.

שָׁכַח אֶחָד מִן הַפְּנִימִית וְלֹא עֵרֵב – הַפְּנִימִית אֲסוּרָה שֶׁלֹּא עֵרְבָה, וְהַחִיצוֹנָה אֲסוּרָה שֶׁנָּתְנוּ עֵרוּבָן בְּמָקוֹם אָסוּר, שֶׁדְּרִיסַת הָרֶגֶל אוֹסֶרֶת.

שָׁכַח אֶחָד מִן הַחִיצוֹנָה וְלֹא עֵרֵב, נִיחָא הַחִיצוֹנָה אֲסוּרָה שֶׁלֹּא עֵרְבָה, הַפְּנִימִית לָמָּה? מִפְּנֵי שֶׁנָּתְנוּ עֵרוּבָן בְּמָקוֹם אָסוּר. הֲרֵי לֹא נָתְנוּ עֵרוּבָן בְּמָקוֹם אָסוּר! אֶלָּא שֶׁדְּרִיסַת הָרֶגֶל אוֹסֶרֶת, הֲרֵי אֵין כָּאן דְּרִיסַת הָרֶגֶל אוֹסֶרֶת?!

אָמַר רַבִּי יֵיסָא: מְבֻיָּן שֶׁנָּתְנוּ בְּמָקוֹם אֶחָד, נַעֲשׂוּ כֻּלָּן רְשׁוּת אַחַת.

רַב חוֹנָה בְּשֵׁם רַב: אֵין תּוֹרַת חָצֵר לָעַכּוּ"ם, אֵין תּוֹרַת דַּקָּה לָעַכּוּ"ם,

אֵין תּוֹרַת חָצֵר לָעַכּוּ"ם, שֶׁאִם הָיָה שָׁרוּי בָּעֲלִיּוֹנָה אַתְּ מוֹרִידוֹ לְסוּר,

אֵין תּוֹרַת חֲבֵרוּת לָעֲבוּ״ם שֶׁאִם הָיָה שָׁרוּי בִּפְנִימִית אַתְּ מוֹצִיאוֹ לָסוּר.

רַבִּי לָא בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר: יֵשׁ תּוֹרַת חֲצֵר לָעֲבוּ״ם, שֶׁאִם הָיוּ יִשְׂרָאֵל וְעַבוּ״ם דָּרִים בַּפְּנִימִית, לְעוֹלָם אֵינוֹ אוֹסֵר

[דף מ״ה ע״א]

עַד שֶׁיִּהוּ שְׁנֵיהֶן יִשְׂרָאֵל.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה: מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ דֶּקֶר לִפְנֵי בֵיתוֹ גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, בִּישְׂרָאֵל אֵינוֹ אוֹסֵר, וּבְעַבוּ״ם אוֹסֵר.

מְחַלְּפָא שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי בָּא, תַּמָּן אָמַר רַבִּי בָּא רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: כֹּתֶל שֶׁהַקִּיפּוּהוּ סוּלָּמוֹת מִיכַּן וּמִיכַּן – מְעָרְבִין שְׁנַיִם וְאֵין מְעָרְבִין אֶחָד.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן: תַּמָּן עַל יְדֵי סוּלָּמוֹת הֵן נִדּוֹנִין כִּפְתָחִים, כְּרֶם הָכָא, דֶּרֶךְ הָעֲלִיּוֹנִים לֵירֵד לְמַטָּן אֵין דֶּרֶךְ הַתַּחְתּוֹנִים לַעֲלוֹת לְמַעְלָן.

הדרן עלך הדר עם הנכרי

פֶּרֶק שְׁבִיעִי

הֲלָכָה א׳ מַתְנִי׳ – חֵלּוֹן שֶׁבֵּין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת, אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה, מְעָרְבִין שְׁנַיִם, וְאִם רָצוּ, מְעָרְבִין אֶחָד.

פְּחוּת מֵאַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, אוֹ לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה, מְעָרְבִין שְׁנַיִם וְאֵין מְעָרְבִין אֶחָד.

גְּמָרָא – הַסְּרִיגִים מְמַעֲטִין בָּהּ לְעִנְיַן שַׁבָּת, אֲבָל לְעִנְיַן חֲזָקוֹת אֵין מְמַעֲטִין בָּהּ.

קַשׁ וְתֶבֶן – אֵין מְמַעֲטִין בָּהּ. עָפָר וּצְרוֹר מְמַעֲטִין בָּהּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה, ר׳ בּוֹן: עָלוּ בָהּ עֲשָׂבִים אֵין מְמַעֲטִין בָּהּ.

בָּעוֹן קוֹמֵי רַבִּי אַבָּא: הֵיךְ מַה דְּאַתְּ אָמַר בְּחַלּוֹן שֶׁבֵּין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת, וּדְכָוָתָהּ, בְּחַלּוֹן שֶׁבֵּין שְׁנֵי בָתִּים? אָמַר לוֹן: אִין! וּדְכָוָתָהּ, בְּחַלּוֹן שֶׁבֵּין שְׁנֵי גַּנִּים? אָמַר לוֹן: אִין!

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת בָּבָא מְצִיעָא פֶּרֶק שְׁמִינִי

ח,א הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לִשְׁמוֹר לוֹ אֶת הַפָּרָה, לִשְׁמֹר לוֹ אֶת הַתִּינוֹק - אֵין נוֹתֵן לוֹ שְׂכָרוֹ שֶׁל שַׁבָּת. לְפִיכָךְ - אֵין אַחֲרָיוּתָן עָלָיו בְּשַׁבָּת. וְאִם הָיָה שׂוֹכִיר שַׁבָּת, שׂוֹכִיר חֹדֶשׁ, שׂוֹכִיר שָׁנָה, שׂוֹכִיר שְׁבוּעַ - נוֹתֵן לוֹ שְׂכָרוֹ שֶׁל שַׁבָּת, לְפִיכָךְ אַחֲרָיוּתָן עָלָיו בְּשַׁבָּת. וְאִם הָיָה שׂוֹכִיר שַׁבָּת - לֹא יֹאמַר לוֹ: תֵּן לִי שְׂכָרִי שֶׁל שַׁבָּת, אֶלָּא אוֹמֵר לוֹ: תֵּן לִי שְׂכָרִי שֶׁל עֲשָׂרָה יָמִים.

ח,ב אֵין הַפּוֹעֵל רַשַּׁאי לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ בַּלַּיְלָה וּלְהַשְׁכִּיר אֶת עַצְמוֹ בַּיּוֹם, לַחֲרֹשׁ בְּפָרְתּוֹ עַרְבִית וּלְהַשְׁכִּירָהּ שַׁחֲרִית, לֹא יְהֵא מַרְעִיב וּמְסַגֵּף אֶת עַצְמוֹ וּמַאֲכִיל מְזוֹנוֹתָיו מִפְּנֵי גֶּזֶל מְלַאכְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. רַשָּׁאִין פּוֹעֲלִין לֶאֱכֹל פִּתָּן בְּצִיר כְּדֵי שֶׁיֹּאכְלוּ עֲנָבִים הַרְבֵּה. וְרַשַּׁאי בַּעַל הַבַּיִת לְהַשְׁקוֹתָן יַיִן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאכְלוּ עֲנָבִים הַרְבֵּה, רַשַּׁאי בַּעַל הַבַּיִת לְהַרְעִיב וּלְסַגֵּף אֶת פָּרָתוֹ, כְּדֵי שֶׁתֹּאכַל הַרְבֵּה בְּשָׁעָה שֶׁדָּשָׁה. וְרַשַּׁאי הַשּׂוֹכֵר לְהַאֲכִילָהּ פְּקִיעִין עָמִיר כְּדֵי שֶׁלֹּא תֹּאכַל הַרְבֵּה בְּשָׁעָה שֶׁדָּשָׁה.

ח,ג חֲמוֹר וְגָמָל אוֹכְלִין מִמַּשָּׂאוֹי שֶׁעַל גַּבָּן בְּדֶרֶךְ הֲלִיכָתָן, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִטּוֹל בְּיָדוֹ וְיַאֲכִילֵם. הָיָה מְשַׁמֵּר אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה מִקְּשָׁאוֹת - לֹא יְהֵא מְמַלֵּא כְּרֵסוֹ מֵאַחַת מֵהֶן, אֶלָּא אוֹכֵל מִכָּל אַחַת וְאַחַת לְפִי חֶשְׁבּוֹן. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מַה "דַּיִּשׁ" מְיֻחָד, דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה בְּיָדָיו וּבְרַגְלָיו וּבְגוּפוֹ, יָצָא עוֹשֶׂה בְּיָדָיו אֲבָל לֹא בְּרַגְלָיו, בְּרַגְלָיו אֲבָל לֹא בְּגוּפוֹ. מַה "דַּיִּשׁ" מְיֻחָד, דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ, יָצָא הַלָּשׁ וְהַמְקַטֵּף וְהָאוֹפֶה שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ. מַה "דַּיִּשׁ" מְיֻחָד, דָּבָר שֶׁגִּדּוּלָיו מִן הָאָרֶץ, יָצָא הַחוֹלֵב וְהַמְחַבֵּץ וְהַמְגַבֵּן, דָּבָר שֶׁאֵין גִּדּוּלָיו מִן הָאָרֶץ. מַה "דַּיִּשׁ" מְיֻחָד דָּבָר הַתָּלוּשׁ מִן הַקַּרְקַע, יָצָא הַמְנַכֵּשׁ בַּשּׂוּם וּבַכַּצָּלִים - דָּבָר הַמְחֻבָּר בַּקַּרְקַע. מַה "דַּיִּשׁ" מְיֻחָד, דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ לְמַעֲשְׂרוֹת, יָצָא הַבּוֹדֵל בַּתְּמָרִים וּבַגְּרוֹגְרוֹת, דָּבָר שֶׁנִּגְמְרָה

הַשָּׁלֵם

מְלַאכְתּוֹ לְמַעֲשְׂרוֹת, כָּל שֶׁאֵינוֹ כַּיּוֹצֵא בּוֹ בָּא לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת, אִסּוּר אַחֵר גָּרַם לוֹ. שְׂכָרוֹ סְתָם - פּוֹדֶה וּמַאֲכִיל, מְעַשֵּׂר וּמַאֲכִיל, וְאִם קָצַץ עִמּוֹ - הֲרֵי זֶה אֵינוֹ אוֹכֵל. כָּל שֶׁהוּא כַּיּוֹצֵא בּוֹ אֵינוֹ בָּא לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת - הֻתַּר אַחֵר גָּרַם לוֹ. שְׂכָרוֹ סְתָם - הֲרֵי זֶה אֵינוֹ אוֹכֵל, וְאִם קָצַץ עִמּוֹ - הֲרֵי זֶה אוֹכֵל.

ח,ד אוֹכֵל פּוֹעֵל עַד שֶׁלֹּא יַתְחִיל בַּמְּלַאכָה אֶשְׁכּוֹל אֲפִלּוּ בְּדִינָר, וְקִשּׁוּת אֲפִלּוּ בְּדִינָר, וְכוֹתֶבֶת אֲפִלּוּ בִּטְרִיסִית, מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר חִסְמָא אָמְרוּ: לֹא יֹאכַל פּוֹעֵל עַד שֶׁיְּהֵא עַל שְׂכָרוֹ, וַחֲכָמִים מַתִּירִין.

ח,ה הָאוֹכֵל מִן הַתּוֹרָה - לֹא יְקַלֵּף בַּתְּאֵנִים וְלֹא יִמְצֹץ בַּעֲנָבִים. הָעוֹשֶׂה בְּכָל גּוּפוֹ - אוֹכֵל בְּכָל שָׁעָה שֶׁיִּרְצֶה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינוֹ אוֹכֵל אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁפּוֹרֵק, וּבְשָׁעָה שֶׁטּוֹעֵן, מִפְּנֵי גֶּזֶל מְלַאכְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת.

ח,ו הַמְרַכֵּס[1] בַּתְּבוּאָה אֵינוֹ מִשּׁוּם "בַּל תַּחְסֹם", אֲבָל מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן מֵבִיא קְרָצְטָלִין[2] וְתוֹלֶה בְּפִיהָ. יִשְׂרָאֵל הַדָּשׁ בְּפָרָתוֹ שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים - עוֹבֵר מִשּׁוּם "בַּל תַּחְסֹם". וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים הַדָּשׁ בְּפָרָתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל - אֵינוֹ עוֹבֵר[3] מִשּׁוּם "בַּל תַּחְסֹם". דָּשׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר - עוֹבֵר מִשּׁוּם "בַּל תַּחְסֹם". כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? מֵבִיא קְפִיפוֹת וְתוֹלֶה בְּצַוְּארֵי בְּהֵמָה וְנוֹתֵן לוֹ לְתוֹכָהּ חִלִּין מֵאוֹתוֹ הַמִּין. הַחוֹסֵם אֶת הַפָּרָה - לֹא יִפְחוֹת לָהּ מִשֵּׁשֶׁת קַבִּין. הַחוֹסֵם אֶת הַפָּרָה, וְהַמְזַוֵּג אֶת הַפָּרָה - פָּטוּר, אֵין לְךָ שֶׁהוּא חַיָּב, אֶלָּא הַנַּהוּג וְהַמַּנְהִיג בִּלְבַד. אֵימַת אָמְרוּ שׁוֹמֵר חִנָּם נִשְׁבַּע וְיוֹצֵא? בִּזְמַן שֶׁשָּׁמַר כְּדֶרֶךְ הַשּׁוֹמְרִין, נָעַל כָּרְאוּי נִתְּנוּ בַּמַּקְטוֹרִין לַאֲוִרָיו בְּפָנְדָּתוֹ וּפִיהָ לְמַעְלָה,

---

[1] שורים שעורים במים ומייבשים אותן בתנור והפרשות דשות עליו כדי להסיר קליפתן.

[2] סל

[3] היינו הישראל אינו עובר...

תּוֹסֶפְתָּא

בְּשִׁדָּה וּבְמִגְדָּל וְנָעַל בְּפָנָיו וְאָבַד - חֲרֵי זֶה נִשְׁבַּע וְיוֹצֵא. אִם יֵשׁ עֵדִים שֶׁעָשָׂה כֵּן - פָּטוּר מִן הַשְּׁבוּעָה. נָעַל שֶׁלֹּא כָּרָאוּי, קָשַׁר שֶׁלֹּא כָּרָאוּי, נָתְנוּ בַּמְּקָטוֹרִין וְהִפְשִׁילוּ לְפָנָיו בְּפַנְדָּתוֹ וּפִיהָ לְמַטָּה, נָתְנוּ בְּפַרְפּוּנְדָּתוֹ, אוֹ שֶׁנָּתְנוּ בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ וְנִגְנַב אוֹ שֶׁאָבַד - חַיָּב. נָתְנוּ בְּמָקוֹם שֶׁנָּתַן אֶת שֶׁלּוֹ, אִם רָאוּי לִשְׁמִירָה - פָּטוּר. וְאִם לָאו - חַיָּב. אֵיזֶהוּ שׁוֹכֵר? שָׂכַר מִמֶּנּוּ בְּהֵמָה, שָׂכַר מִמֶּנּוּ כֵּלִים, אֵיזֶה הוּא נוֹשֵׂא שָׂכָר? שָׂכְרוֹ לִשְׁמוֹר לוֹ אֶת הַבְּהֵמָה, שְׂכָרוֹ לִשְׁמוֹר לוֹ אֶת הַכֵּלִים, וְהָלְכָה לִמְקוֹם גְּדוּדֵי חַיָּה וְלִיסְטִים, טָרְפָתָהּ חַיָּה אוֹ שֶׁנְּטָלוּהָ לִסְטִים - חֲרֵי זֶה אֹנֶס. הוֹלִיכָהּ לִמְקוֹם גְּדוּדֵי חַיָּה וְלִיסְטִים, טָרְפָתָהּ חַיָּה אוֹ שֶׁנְּטָלוּהָ לִסְטִים - אֵין זֶה אֹנֶס. מֵתָה כִּדַּרְכָּהּ - חֲרֵי זֶה אֹנֶס. סְגָפָהּ וָמֵתָה - אֵין זֶה אֹנֶס. עָלְתָה לָרֶאשֵׁי הַצּוּקִין וְנָפְלָה - חֲרֵי זֶה אֹנֶס. הֶעֱלָה לָרֶאשֵׁי הַצּוּקִין וְנָפְלָה - אֵינוֹ אֹנֶס. אֵלּוּ הֵן אוֹנְסִין שֶׁשּׁוֹמֵר שָׂכָר פָּטוּר בָּהֶן: כְּגוֹן שֶׁהוּא אוֹמֵר (איוב א, טו): "וַתִּפֹּל שְׁבָא וַתִּקָּחֵם" וְגוֹ'. זְאֵב אֶחָד - אֵינוֹ אֹנֶס. שְׁנֵי זְאֵבִים - אֹנֶס. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּשִׁעַת מִשְׁלַחַת זְאֵבִים - אַף זְאֵב אֶחָד אֹנֶס. גַּנָּב אֶחָד - אֵין אֹנֶס. שְׁנֵי גַּנָּבִים - אֹנֶס. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה מְזַיֵּן - אַף גַּנָּב אֶחָד אֹנֶס. רוֹעֶה שֶׁהָיָה סוּמָא וּבָא זְאֵב וְטָרַף, אֲרִי וְדָרַס - פָּטוּר. הֵנִיחַ מַקֵּלוֹ וְתַרְמִילוֹ עָלָיו - חַיָּב. רָעָה שֶׁהֵנִיחַ צֹאנוֹ וְנִכְנַס לָעִיר, וּבָאוּ לִסְטִים וּנְטָלוּם, רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הוּא שָׁם, אִם יָכוֹל לְהַצִּיל - חַיָּב. וְאִם לָאו - פָּטוּר.

ח,ז מַתְנֶה שׁוֹמֵר חִנָּם לִהְיוֹת כְּשׁוֹאֵל, וְהַשּׁוֹאֵל לִהְיוֹת כְּשׁוֹמֵר חִנָּם, וְהַשּׁוֹאֵל לִהְיוֹת כְּנוֹשֵׂא שָׂכָר, וְהַשּׁוֹכֵר כְּנוֹשֵׂא שָׂכָר, וּבָא וְהֶעֱמִידָהּ עַל אֲבוּס בְּעָלֶיהָ, וְנִגְנְבָה אוֹ אָבְדָה, אִם הוֹדִיעַ בָּהּ לַבְּעָלִים - פָּטוּר. וְאִם לָאו - חַיָּב.

ח,ח הַשּׁוֹאֵל אֶת הַפָּרָה, וְשָׁאַל בַּעֲלָהּ עִמָּהּ. הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפָּרָה וְשָׂכַר בַּעֲלָהּ עִמָּהּ, שְׂאֵלָהּ וְשָׁאַל בַּעֲלָהּ, שְׂכָרָהּ וְשָׂכַר בַּעֲלָהּ, שְׂאֵלָהּ

הַשָּׁלֵם

וְשָׂכַר בַּעֲלָהּ, שְׂכָרָהּ וְשָׁאַל בַּעֲלָהּ וָמֵתָה אוֹ נִשְׁבְּרָה, אַף עַל פִּי שֶׁהַבְּעָלִים עוֹמְדִין וְחוֹרְשִׁין בְּמָקוֹם אַחֵר, נָפְלָה וָמֵתָה - פָּטוּר, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב, יג): "אִם בְּעָלָיו עִמּוֹ לֹא יִשַּׁלֵּם". שְׂאֵלָהּ וְאַחֵר כָּךְ שָׁאַל בְּעָלֶיהָ, שְׂכָרָהּ וְאַחַר כָּךְ שָׂכַר בְּעָלֶיהָ, שְׂאֵלָהּ וְאַחַר כָּךְ שָׂכַר בְּעָלֶיהָ, שְׂכָרָהּ וְאַחַר כָּךְ שָׁאַל בְּעָלֶיהָ וָמֵתָה אוֹ נִשְׁבְּרָה, אַף עַל פִּי שֶׁהַבְּעָלִים עוֹמְדִין וְחוֹרְשִׁים עַל גַּבָּהּ, וְנָפְלָה וָמֵתָה - חַיָּב, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב, יג): "בְּעָלָיו אֵין עִמּוֹ שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם". חֲרֵי הִיא מִשְּׁאֵלָת לְךָ הַיּוֹם שְׁתִּשְׁמֹר לִי חֲבֵרָתִי לְמָחָר, חֲרֵי חֲבֵרָתִי מִשְּׁאֵלָת לְךָ הַיּוֹם שְׁתִּשְׁמְרֶנָּה לִי לְמָחָר, מֻשְׁאֶלֶת לְךָ עַד חֲצוֹת שְׁתִּשְׁמְרֶנָּה לִי מֵחֲצוֹת וּלְמַעְלָה, חֲרֵי הִיא מֻשְׁאֶלֶת לְךָ עַד חֲצוֹת שְׁתִּשְׁמֹר לִי חֲבֵרָתִי מֵחֲצוֹת וּלְמַעְלָה, חֲרֵי חֲבֵרָתִי מֻשְׁאֶלֶת לְךָ עַד חֲצוֹת שְׁתִּשְׁמְרֶנָּה לִי מֵחֲצוֹת, חֲרֵי הִיא מֻשְׁאֶלֶת לְךָ מֵחֲצוֹת וּלְמַעְלָה שְׁתִּשְׁמֹר לִי חֲבֵרָתִי עַד חֲצוֹת - חֲרֵי הֵן כְּשׁוֹמְרֵי חִנָּם, וְאֵינוֹ אֶלָּא כְּנוֹשֵׂא שָׂכָר, בֵּין שֶׁשְּׁאֵלָה הַיּוֹם וְשָׂכְרָהּ לְמָחָר, בֵּין שֶׁשְּׂכָרָהּ הַיּוֹם וְשְׁאֵלָה לְמָחָר, אוֹ שֶׁהָיוּ שְׁתַּיִם, אַחַת שְׁאוּלָה וְאַחַת שְׂכוּרָה, זֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ, וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ - יַחְלְקוּ. זֶה אוֹמֵר שְׁאוּלָה, וְזֶה אוֹמֵר שְׂכוּרָה - חֲרֵי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל, וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם, שֶׁכָּל הַנִּשְׁבָּעִים שֶׁבַּתּוֹרָה נִשְׁבָּעִים וְאֵין מְשַׁלְּמִין; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. הַמּוֹכֵר פָּרָה לַחֲבֵרוֹ, וְנִמְצֵאת מְעֻבֶּרֶת וְיָלְדָה, זֶה אוֹמֵר בִּרְשׁוּתִי יָלְדָה, וְהַלָּה שׁוֹתֵק - זָכָה. זֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ, וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ - יַחְלְקוּ. זֶה אוֹמֵר בִּרְשׁוּתִי, וְזֶה אוֹמֵר בִּרְשׁוּתִי - חֲרֵי זֶה נִשְׁבַּע וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם, שֶׁכָּל הַנִּשְׁבָּעִין שֶׁבַּתּוֹרָה נִשְׁבָּעִין וְלֹא מְשַׁלְּמִין; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לְעוֹלָם הַוָּלָד בְּחֶזְקַת הַמּוֹכֵר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. וְכֵן הַמּוֹכֵר שִׁפְחָה לַחֲבֵרוֹ וְנִמְצֵאת מְעֻבֶּרֶת וְיָלְדָה, זֶה אוֹמֵר בִּרְשׁוּתִי יָלְדָה וְהַלָּה שׁוֹתֵק - זָכָה. זֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ, וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ - יַחְלְקוּ. זֶה אוֹמֵר בִּרְשׁוּתִי

תּוֹסֶפְתָּא

וְזֶה אוֹמֵר בִּרְשׁוּתִי - הֲרֵי זֶה נִשְׁבָּע וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם, שֶׁכָּל הַנִּשְׁבָּעִין שֶׁבַּתּוֹרָה נִשְׁבָּעִין וְלֹא מְשַׁלְּמִין; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין נִשְׁבָּעִין לֹא עַל הָעֲבָדִים וְלֹא עַל הַשְּׁטָרוֹת וְלֹא עַל הַקַּרְקָעוֹת.

ח,ט שַׂיָּרָא שֶׁהָיְתָה בָּאָה בַּמִּדְבָּר, וְנָפַל עָלֶיהָ גֵּיס, וְעָמַד אֶחָד מֵהֶן וְהִצִּיל - מַה שֶּׁהִצִּיל, הִצִּיל לָאֶמְצַע. וְאִם הִתְנָה עִמָּהֶן בְּבֵית דִּין - מַה שֶּׁהִצִּיל, הִצִּיל לְעַצְמוֹ. חֲמָרִין שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין בַּדֶּרֶךְ, וְנָפְלוּ עֲלֵיהֶם לִסְטִים, וְעָמַד אֶחָד מֵהֶן וְהִצִּיל, מַה שֶּׁהִצִּיל, הִצִּיל לָאֶמְצַע. וְאִם נָתְנוּ לוֹ רְשׁוּת - מַה שֶּׁהִצִּיל, הִצִּיל לְעַצְמוֹ. הַשְׁתָּפִין שֶׁמָּחֲלוּ לָהֶם הַמּוֹכְסִים - מַה שֶּׁמָּחֲלוּ, מָחֲלוּ לָאֶמְצַע. וְאִם אָמְרוּ: 'בִּשְׁבִיל פְּלוֹנִי מָחַלְנוּ' - מַה שֶּׁמָּחֲלוּ, מָחֲלוּ לוֹ. הַגַּבָּאִין וְהַמּוֹכְסִין - תְּשׁוּבָתָן קָשָׁה, וּמַחְזִירִין לַמַּכִּירִין, וְהַשְּׁאָר - עוֹשִׁין בָּהֶן צָרְכֵי רַבִּים.

ח,י הַשּׁוֹכֵר חֲנוּת מֵחֲבֵרוֹ - אֵין פָּחוֹת מִשְּׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? שֶׁחָל שְׁנֵים עָשָׂר שֶׁלּוֹ לִהְיוֹת לְמוֹצָאֵי הֶחָג, אֲבָל אִם חָל שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ לִהְיוֹת לְמוֹצָאֵי הַפֶּסַח - נוֹתְנִין לוֹ שֶׁלֹּשׁ רְגָלִים עַד שֶׁיִּגְבֶּה כָּל הֶקְפּוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שֶׁל נַחְתּוֹמִין וְשֶׁל צַבָּעִים שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים, מִפְּנֵי שֶׁעִסְקָן מְרֻבֶּה, כְּשֶׁאָמְרוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם וּכְשֶׁאָמְרוּ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, לֹא שָׁיְּדוּר בּוֹ שְׁלֹשִׁים יוֹם וְלֹא שָׁיְּדוּר בּוֹ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, אֶלָּא שֶׁיּוֹדִיעֻנּוּ קֹדֶם שְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁיּוֹדִיעֻנּוּ קֹדֶם שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ. וּכְשֵׁם שֶׁאֵין הַשּׁוֹכֵר רַשַּׁאי לְפַנּוֹת עַד שָׁעָה שֶׁיּוֹדִיעֻנּוּ, כָּךְ אֵין הַמַּשְׁכִּיר רַשַּׁאי לְפַנּוֹת עַד שָׁעָה שֶׁיּוֹדִיעַ. גַּת - כָּל שְׁעַת הַגַּת. בַּד - כָּל שְׁעַת הַבַּד. וְצִירָה[4] - אֵין פָּחוֹת מִשְּׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ. אָמַר רַבִּי נְחֶמְיָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּאִלּוּ הָעוֹשִׂין בֶּעָפָר שָׁחוֹר, אֲבָל בְּאִלּוּ הָעוֹשִׂין בֶּעָפָר לָבָן - כּוֹנֵס אֶת גָּרְנוֹ וּמִסְתַּלֵּק.

הַשָּׁלֵם

ח,יא הַשּׁוֹאֵל פָּנָדָק מֵחֲבֵרוֹ לְלֵינָה - אֵין פָּחוֹת מִיּוֹם אֶחָד. לְשָׁבִיתָה - אֵין פָּחוֹת מִשְּׁנֵי יָמִים. לְנָשׁוּאִין - אֵין פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם. הַשּׁוֹאֵל מֵחֲבֵרוֹ חָלוּק לֵילֵךְ בּוֹ לְבֵית הָאָבֶל - כְּדֵי שֶׁיֵּלֵךְ וְיַחְזֹר. לְבֵית הַמִּשְׁתֶּה - כָּל הַיּוֹם. לְבֵית הָאָבֶל וּלְבֵית הַמִּשְׁתֶּה שֶׁלּוֹ - אֵין פָּחוֹת מִשִּׁבְעָה יָמִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵין פָּחוֹת מִן שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, מִפְּנֵי שֶׁבֵּית חָמִיו בָּאִין אֶצְלוֹ שַׁבָּת שְׁנִיָּה. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ הַשְׁאִילֵנִי חֲלוּקְךָ, וְאֵלֵךְ וַאֲבַקֵּר אֶת אַבָּא שֶׁהוּא חוֹלֶה, וְהָלַךְ וּמְצָאוֹ שֶׁמֵּת - קוֹרֵעַ וּמְשַׁלֵּם אֶת נִזְקָהּ. שְׁאָלוֹ הֵימֶנּוּ סְתָם - אֵין רַשַּׁאי לִגַּע בּוֹ.

ח,יב הַשּׁוֹכֵר בַּיִת מֵחֲבֵרוֹ - מַמְחֶה בְּיָדוֹ עַל מְקוֹם הַתָּנוּר, וְאֵין מַמְחֶה בְּיָדוֹ עַל מְקוֹם הַכִּירָה. שָׂכַר הֵימֶנּוּ חָצֵר - אֵין מַמְחֶה בְּיָדוֹ, לֹא עַל מְקוֹם הַתָּנוּר וְלֹא עַל מְקוֹם הַכִּירָה, אֶלָּא מַעֲמִיד אֶת הַתָּנוּר בַּמָּקוֹם הָרָאוּי לוֹ, וְאֶת הַכִּירָה בְּמָקוֹם הָרָאוּי לָהּ. הַזֶּבֶל הַיּוֹצֵא מִן הֶחָצֵר, מַה שֶּׁהוּא קוֹלֵט בָּאֲוִיר - הֲרֵי הוּא שֶׁלּוֹ, שֶׁבִּרְפֶת וְשֶׁבֶּחָצֵר - הֲרֵי הֵן שֶׁל בַּעַל חָצֵר.

ח,יג הַמַּשְׁכִּיר בַּיִת לַחֲבֵרוֹ וְנִתְנַגֵּעַ, אוֹמֵר לוֹ: הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ, הִקְדִּישׁוֹ - הַדָּר בּוֹ מַעֲלָה שָׂכָר לַהֶקְדֵּשׁ. הַשּׁוֹכֵר בַּיִת מֵחֲבֵרוֹ, מַעֲמִיד בּוֹ רַחַיִם שֶׁל חָמוֹר, אֲבָל לֹא רַחַיִם שֶׁל יָד, וְלֹא מַרְתֵּף מִפְּנֵי שֶׁמַּכְחִישִׁים אֶת הַכְּתָלִים. וְלֹא יְגַדֵּל בּוֹ אֶת הַתַּרְנְגוֹלִים מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְחַטְּטִין אֶת הַכְּתָלִים. וְלֹא יַעֲשֶׂה בְּתוֹכוֹ מַכְתֶּשֶׁת קְבוּעָה מִפְּנֵי שֶׁמַּזִּיעַ אֶת הַכְּתָלִים. וְלֹא יַעֲשֶׂה רֶפֶת בָּקָר וְלֹא אוֹצַר שֶׁל תְּבוּאָה.

ח,יד הַמַּשְׁכִּיר בַּיִת לַחֲבֵרוֹ בִּשְׁנֵים עָשָׂר זְהוּבִין לַשָּׁנָה - הֲרֵי זֶה מְחֻלָּק כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה עַד אָדָר. נִתְעַבְּרָה שָׁנָה, זֶה אוֹמֵר עַד אָדָר רִאשׁוֹן, וְזֶה אוֹמֵר עַד אָדָר שֵׁנִי - חוֹלְקִין בֵּינֵיהֶן. עַד סוֹף אָדָר, זֶה אוֹמֵר עַד סוֹף אָדָר רִאשׁוֹן וְזֶה אוֹמֵר עַד סוֹף אָדָר שֵׁנִי - חוֹלְקִין בֵּינֵיהֶן. הַמַּשְׁכִּיר בַּיִת לַחֲבֵרוֹ,

[4] בית היוצר, מקום שעושים שם כלי חרס.

תּוֹסֶפְתָּא

וְנָפַל - חַיָּב לְהַעֲמִיד לוֹ בַּיִת. הָיָה מְקֹרֶה בָּאֲרָזִים - לֹא יְקָרֵנּוּ בְּשִׁקְמִים. בְּשִׁקְמִים - לֹא יְקָרֵנּוּ בָּאֲרָזִים. הָיוּ בוֹ חֲלוֹנוֹת - אֵינוֹ רַשַּׁאי שֶׁלֹּא לְפִתְחַ בּוֹ חֲלוֹנוֹת. לֹא הָיוּ בוֹ חֲלוֹנוֹת - אֵינוֹ רַשַּׁאי לְפִתְחַ בּוֹ חֲלוֹנוֹת. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁשְּׁכָרוֹ לִזְמַן מְרֻבֶּה, אֲבָל שְׂכָרוֹ מִמְּנוּ לִזְמַן מָעָט - אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ.

מַסֶּכֶת בָּבָא מְצִיעָא פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

ט,א הַשּׁוֹכֵר אֶת הַשָּׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ, וְהָיָה בָּהּ תְּבוּאָה לְקֹצֵר, עֳנָבִים לְבָצֵר, זֵיתִים לִמְסוֹק - הֲרֵי אֵלּוּ שָׁמִין אוֹתָהּ. וְשָׁמִין לוֹ תְּבוּאָה קְצוּרָה, עֳנָבִים בְּצוּרוֹת, זֵיתִים מְסוּקִין - אֵין שָׁמִין לוֹ. הִנִּיחָהּ וְיָצָא, וְהָיָה בָּהּ תְּבוּאָה לִקָּצֵר, עֳנָבִים לְבָצֵר, זֵיתִים לִמְסוֹק - הֲרֵי אֵלּוּ שָׁמִין לוֹ. כֵּיצַד שָׁמִין לוֹ? אִם הָיָה שָׂכִיר - נוֹתְנִין לוֹ לְפִי שְׂכִירוּתוֹ, קַבְּלָן לְפִי קַבְּלָנוּתוֹ.

ט,ב הַשּׁוֹכֵר שָׂדֶה בֵּית הַשְּׁלָחִין מֵחֲבֵרוֹ - אֵין פָּחוֹת מִשָּׁנִים עָשָׂר חֹדֶשׁ, שָׂדֶה בֵּית הַבַּעַל - כּוֹנֵס אֶת גָּרְנוֹ וּמִסְתַּלֵּק, שָׂדֶה בֵּית הַשְּׁלָחִין אֲנִי שׁוֹכֵר מִמְּךָ, שָׂדֶה בֵּית הָאִילָן אֲנִי שׁוֹכֵר מִמְּךָ, יָבֵשׁ הַמַּעְיָן נִקְצַץ הָאִילָן - חַיָּב לְהַעֲמִיד לוֹ מַעְיָן אַחֵר, וְחַיָּב לְהַעֲמִיד לוֹ אִילָן אַחֵר, שָׂדֶה בֵּית הַשְּׁלָחִין זֶה אֲנִי שׁוֹכֵר מִמְּךָ, שָׂדֶה בֵּית הָאִילָן זֶה אֲנִי שׁוֹכֵר מִמְּךָ, יָבֵשׁ הַמַּעְיָן נִקְצַץ הָאִילָן - מְנַכֶּה לוֹ מִן חִכּוּרוֹ. הַשּׁוֹכֵר שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ וְהָיוּ בוֹ אִילָנוֹת, מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהַשְׁכִּיר אִילָנוֹת עִם הַשָּׂדוֹת - הֲרֵי הֵן שֶׁל שׁוֹכֵר. בְּפָנֵי עַצְמָן - הֲרֵי הֵן שֶׁל מַשְׁכִּיר.

ט,ג הַלּוֹקֵחַ שָׂדֶה קִיצָּה[5] מֵחֲבֵרוֹ, וְהָיוּ בָּהּ תַּפּוּחִין וְרִמּוֹנִים. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל שֶׁלֹּא הָיָה בִּכְלָל הַקַּיִץ - הֲרֵי הוּא שֶׁל מוֹכֵר. עָשָׂה בְּדֶרֶךְ אַחֵר עַד שֶׁלֹּא כָּלָה הַקַּיִץ - הֲרֵי הוּא שֶׁל לוֹקֵחַ. מִשֶּׁכִּלָּה הַקַּיִץ - הֲרֵי הוּא שֶׁל מוֹכֵר. הַשּׁוֹכֵר שָׂדֶה יָרָק

[5] מכר לו את השדה לפירות קיץ שבה.

הַשָּׁלֵם

מֵחֲבֵרוֹ, וְהָיָה בּוֹ שׁוּרָה שֶׁל יָרָק אַחַר - הֲרֵי הוּא שֶׁל לוֹקֵחַ, וְאִם הָיָה מָקֹצֶה בִּפְנֵי עַצְמוֹ - הֲרֵי הוּא שֶׁל מוֹכֵר. הַחוֹכֵר שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ - לֹא יְהֵא נָרָה שָׁנָה וְזוֹרֵעָה שָׁנָה, אֶלָּא נָר חֶצְיָהּ וְזוֹרֵעַ חֶצְיָהּ, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא לוֹ מֵאַיִן לְגַבּוֹת. הַשּׁוֹכֵר שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ, וְהָיָה נָרָה שָׁנָה וְזוֹרֵעָה שָׁנָה אַחַת - לֹא יֹאמַר לוֹ לַגֹּרֶן, תֵּן לִי חֲכִירִי שֶׁל שְׁתֵּי שָׁנִים, אֶלָּא נוֹתֵן לוֹ שֶׁל שָׁנָה שָׁנָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ. הַשָּׁם קָמָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ בַּעֲשָׂרֶת כּוֹרִין חִטִּין, וְעָשְׂתָה בְּפָחוֹת אוֹ בְּיוֹתֵר - נוֹתֵן לוֹ שׁוּמוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עָשְׂתָה בְּפָחוֹת - נוֹתֵן לוֹ שׁוּמוֹ. בְּיֶתֶר - נוֹתֵן לוֹ כָּל מַה שֶּׁהַשָּׂדֶה עוֹשֶׂה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: עוֹלֶה וְיוֹרֵד עִמּוֹ, וּכְשֵׁם שֶׁהַלְקִיחָה בְּכֶסֶף בְּשֶׁטַר וּבְחֶזְקָה, כָּךְ שְׂכִירָה בְּכֶסֶף בְּשֶׁטַר וּבַחֶזְקָה.

ט,ד הַמְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ, מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְתֵת פּוֹל בַּשָּׁעוֹרִין - נוֹתֵן פּוֹל בַּשָּׁעוֹרִין שָׁעוֹרִים כְּפָלַיִם בְּחִטִּים - נוֹתֵן כְּפָלַיִם בַּחִטִּים, וְכָל דָּבָר שֶׁמִּתְקַבֵּל לָאוֹצָר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עֲדָשִׁים וְכַרְשִׁינִין - הֲרֵי הֵן כְּחִטִּין. וְכָל דָּבָר שֶׁמִּתְקַבֵּל לָאוֹצָר. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהוֹשִׁיב שׁוֹמֵר לְמֶחֱצָה לִשְׁלִישׁ וּלִרְבִיעַ - יוֹשִׁיבוּ. וְאֵין מְשַׁנִּין מִמִּנְהַג הַמְּדִינָה.

ט,ה הַמְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ מִשָּׁזְכָה בָּהּ הוֹבִירָהּ - שָׁמִין אוֹתָהּ כַּמָּה רְאוּיָה הִיא לַעֲשׂוֹת וְנוֹתֵן לוֹ, וְאֵין שָׁמִין אוֹתָהּ כְּנֶגֶד שָׁדוֹת שֶׁבְּצִדָּהּ, שְׁמָא זוֹ נִירָה וְזוֹ אֵינָהּ נִירָה זוֹ, מְזֻבֶּלֶת וְזוֹ אֵינָהּ מְזֻבֶּלֶת, זוֹ מְטִיבָה וְזוֹ אֵינָהּ מְטִיבָה, אֶלָּא שָׁמִין אוֹתָהּ כַּמָּה הִיא רְאוּיָה לַעֲשׂוֹת, וְנוֹתֵן לוֹ, שֶׁכּוֹתֵב לוֹ: "אִם אוֹבִיר וְלֹא אַעֲבִיד אֲשַׁלֵּם בְּמֵיטְבָא". הַמְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ וְלֹא עָשְׂתָה, אִם יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי לְהַעֲמִיד כְּרִי - חַיָּב לְטַפֵּל בָּהּ, שֶׁכָּךְ הוּא כּוֹתֵב לוֹ: "אֲנָא אָנִיר וְאֶזְרַע וְאֲדוֹשׁ וְאֶקְצֹר וְאוֹקִים כַּרְיָא וְאַתְּ תֵּיתֵי וְתֵיסַב פַּלְגָּא בְּעִבּוּרָא וּבְתַבְנָא וַאֲנָא בַּעֲמָלִי וּבְנָפְקַת יָדִי פַּלְגָּא". וּכְשֵׁם שֶׁשָּׂדֶה הַזֹּרַע אִם יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי לְהַעֲמִיד כְּרִי - מְטַפֵּל בָּהּ, כָּךְ שָׂדֶה בֵּית הָאִילָן, אִם יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי לְהַעֲמִיד

תּוֹסֶפְתָּא

יְצִיאוֹתָיו - מְטַפֵּל בָּהּ. וְאִם לָאו - אֵין מְטַפֵּל בָּהּ. הַמְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ - קוֹצֵר וּמְעַמֵּר וְדָשׁ וְזוֹרֶה. הַכֵּלִים[6], וְהַחֲפוּרוֹת[7], הַסַּנְטֵר[8], וְהָאֲנַקּוֹלְמוֹס[9] - בָּאִים וְנוֹטְלִים מִן הָאֶמְצַע. הַבַּיִת[10], וְהַבּוֹלֶן[11], הַסֵּפֶר, וְהַהֶפְקֵן[12], בְּזְמַן שֶׁבָּאִין מִכֹּחַ בַּעַל הַבַּיִת - נוֹטְלִין מִכֹּחַ בַּעַל הַבַּיִת. מִכֹּחַ אָרִיס - נוֹטְלִים מִכֹּחַ אָרִיס. וְאֵין מְשַׁנִּין מִמִּנְהַג הַמְּדִינָה.

ט,ו הַמְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ, וּמֵת, לֹא יֹאמַר לְבָנָיו: "תְּנוּ לִי מַה שֶּׁאָכַל אֲבִיכֶם". וְכֵן הַזָּן לֹא יֹאמְרוּ לוֹ: "תֵּן לָנוּ מַה שֶּׁעָשָׂה אָבִינוּ", אֶלָּא שָׁמִין לוֹ. הַמְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ, זָרְעָה שָׁנָה רִאשׁוֹנָה וְלֹא צָמְחָה, כּוֹפִין אוֹתוֹ לְזָרְעָהּ שְׁנִיָּה, שְׁנִיָּה וְלֹא צָמְחָה - אֵין כּוֹפִין אוֹתוֹ לִזְרָעָהּ שְׁלִישִׁית.

ט,ז הַמּוֹכֵר זֵרְעוֹנֵי גִּנָּה לַחֲבֵרוֹ זְרָעִים שֶׁאֵינָן נֶאֱכָלִין, זָרָע וְלֹא צָמְחוּ - חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן. זְרָעִים הַנֶּאֱכָלִים, זָרָע וְלֹא צָמְחוּ - אֵין חַיָּבִין בְּאַחֲרָיוּתָן. וְאִם הִתְנָה עָלָיו מִתְּחִלָּה לְזָרַע - חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן. מַה נוֹתֵן לוֹ? דְּמֵי הַזֶּרַע. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: כָּל יְצִיאוֹתָיו. הַמְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ לִטַּע - הֲרֵי זֶה מְקַבֵּל עָלָיו עֲשָׂר בִּירָאוֹת לְבֵית סְאָה. יֶתֶר עַל כֵּן, מְגַלְגְּלִין עָלָיו אֶת הַכֹּל.

---

[6] המודדים את השדות.

[7] חפירת בורות.

[8] הממונה מן העיר להגיד ולהראות תחומי השדות של מי זה ושל מי זה.

[9] סופר ממונה לכתוב מספר הבתים והשדות וכמה מם יש לגבות מהם.

[10] ממונה על בארות מים לרחיצה.

[11] מחמם מרחצאות.

[12] או זה שממונה לשטוף זרם מים אחרי העבודה כדי לשטוף את הזיעה. ויש גורסים והספן, שמעביר את המגיעים לשדה בספינה על גבי נהר.

הַשָּׁלֵם

ט,ח הַמְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ לִטַּע, מָקוֹם שֶׁנֶּהֱגוּ לְהָיוֹת נוֹטֵעַ עַל אַרְבַּע אַרְבַּע, וְעַל חָמֵשׁ חָמֵשׁ, וְעַל שֵׁשׁ שֵׁשׁ, וְעַל שֶׁבַע שֶׁבַע, וְאֵין מְשַׁנֶּה מִמִּנְהַג הַמְּדִינָה. הַמְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ לִטַּע. עַד מָתַי חַיָּב לְטַפֵּל בִּנְטִיעוֹת? עַד כְּדֵי שֶׁיָּחוּלוּ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בַּתְּאֵנִים מִשֶּׁיַּעְכִּבוּ הַמַּחֲרֵשָׁה. הַמְקַבֵּל כֶּרֶם מֵחֲבֵרוֹ - חַיָּב לְטַפֵּל בּוֹ, עַד שֶׁיַּעֲשֶׂנָּה יַיִן זֵיתִים, עַד שֶׁיַּעֲשֶׂם צִבּוּר פִּשְׁתָּן, עַד שֶׁיַּעֲשֶׂנּוּ קוֹרְצִין - חוֹלֵק וְנוֹתֵן לוֹ. זֶה מַכְנִיס חֶלְקוֹ לָעִיר, וְזֶה מַכְנִיס חֶלְקוֹ לָעִיר. הַמְקַבֵּל שָׂדֶה תְּאֵנִים מֵחֲבֵרוֹ, מָקוֹם שֶׁנֶּהֱגוּ לַעֲשׂוֹתָן קְצִיעוֹת - עוֹשֶׂה אוֹתָן קְצִיעוֹת, גְּרוֹגָרוֹת - עוֹשֶׂה אוֹתָן גְּרוֹגָרוֹת. דְּבֵלָה - עוֹשֶׂה אוֹתָן דְּבֵלָה. וְאֵין מְשַׁנִּין מִמִּנְהַג הַמְּדִינָה. הַמְקַבֵּל שָׂדֶה יֶרֶק מֵחֲבֵרוֹ, מָקוֹם שֶׁנֶּהֱגוּ לִמְכּוֹר בַּשּׁוּק - מוֹכֵר בַּשּׁוּק. בַּשָּׂדֶה - מוֹכֵר בַּשָּׂדֶה, וְאֵין מְשַׁנִּין מִמִּנְהַג הַמְּדִינָה. הַחוֹכֵר שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ, אֲפִלּוּ לֹא חָכְרוֹ הֵימֶנּוּ אֶלָּא לְזֵיתִים, לֹא יֹאמַר לוֹ אֵין לְךָ בָּהּ אֶלָּא זֵיתִים בִּלְבַד, אֶלָּא כָּל הַפֵּרוֹת שֶׁעוֹשֶׂה - הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ.

ט,ט הַחוֹכֵר שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ לְזָרַע - אֵין לוֹ בְּאֵילָן, בֵּין שֶׁיֹּאמַר לוֹ: אֶחְכֹּר שָׂדֶה זוּ, אֶזְרַע שָׂדֶה זוּ, אֶעֱשֶׂה שָׂדֶה זוּ, אֲבָל אִם אָמַר לוֹ: חֹכֶר שָׂדֶה זוּ, זְרַע שָׂדֶה זוּ, עֲשֵׂה שָׂדֶה זוּ - כָּל הַפֵּרוֹת שֶׁעוֹשֶׂה, הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ. הַחוֹכֵר שְׂדֵה נִיר מֵחֲבֵרוֹ, וְהָיָה נָרֶה שָׁנָה אַחַת וְזוֹרְעָהּ שָׁנָה אַחַת, עָמַד עָלָיו בִּשְׁעַת הַנִּיר, וְאָמַר לוֹ: תֵּן לִי חֲכִירוּת שֶׁל שְׁתֵּי שָׁנִים - אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, אֶלָּא יַמְתִּין עַד שֶׁתַּגִּיעַ גֹּרֶן. הַחוֹכֵר שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ - לֹא יְהֵא נָרֶה שָׁנָה אַחַר שָׁנָה, חָכְרָהּ הֵימֶנּוּ לִזְמַן מְרֻבֶּה, נָרֶה שָׁנָה אַחַר שָׁנָה, וְזוֹרְעָהּ שָׁנָה אַחַר שָׁנָה. הַחוֹכֵר שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ - לֹא יְהֵא נָר חֲצִיָּהּ וְזוֹרְעָהּ חֲצִיָּהּ, וְלֹא זוֹרְעָהּ שְׁנֵי מִינִין. הַחוֹכֵר מִמֶּנּוּ שְׁתֵּי שָׂדוֹת, נָר אַחַת וְזוֹרֵעַ שְׁנֵי מִינִין. הַחוֹכֵר נִיר מֵחֲבֵרוֹ, נָר חֲצִיָּהּ וְזוֹרֵעַ חֲצִיָּהּ, וְזוֹרְעָהּ מִינִין הַרְבֵּה. הַחוֹכֵר שָׂדֶה תְּבוּאָה מֵחֲבֵרוֹ, לֹא יֹאמַר לוֹ אֵינִי בָּא עַד שֶׁתִּכְלֶה, וְאֵינוֹ רַשַּׁאי לְזוֹרְעָהּ

תּוֹסֶפְתָּא

פְּעָמִים. הַחוֹכֵר שְׂדֵה אִילָן מֵחֲבֵרוֹ, לֹא יֹאמַר לוֹ: ׳אֵינִי בָּא עַד שֶׁיִּכְלוּ פֵּרוֹת מִתּוֹכָהּ׳, וְאֵינוֹ רַשַּׁאי לְאָכְלָהּ פְּעָמִים.

ט,י הַמְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ, נָרָה וְלֹא זָרָעָה - נוֹתֵן לוֹ חִפּוּרוֹ, אַף עַל פִּי כֵן שָׁמִין לוֹ, שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה מַנִּיחָהּ נָרָה לְמַנִּיחָהּ שָׂלָף[13]. הַחוֹכֵר שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ לְשַׁחַת וּגְזָזָהּ, כָּל הַפֵּרוֹת שֶׁעוֹשֶׂה - הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ. חָכְרָהּ לְזֶרַע וּגְזָזָהּ לְשַׁחַת, לֹא יֹאמַר: ׳הֲרֵינִי מַמְתִּין עַד שֶׁיִּכְלֶה אוֹתוֹ הַמִּין מִתּוֹכָהּ׳, אֶלָּא כָּל הַפֵּרוֹת שֶׁעוֹשֶׂה - הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁלּוֹ.

ט,יא הַמְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ שָׁנִים מוּעָטוֹת - אֵין לוֹ בְּקוֹרוֹת שִׁקְמָה. לְפִיכָךְ הַזְּמוֹרוֹת וְהַקָּנִים שֶׁלּוֹ. קִבְּלָהּ מִמֶּנּוּ שֶׁבַע שָׁנִים, מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְזָרְעָהּ פִּשְׁתָּן, אֲפִלּוּ חָמֵשׁ שָׁנִים - זוֹרְעָהּ שָׁנָה שְׁנִיָּה פִּשְׁתָּן, וְיֵשׁ לוֹ בְּקוֹרוֹת שִׁקְמָה. הַמְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ לְזָרְעָהּ שְׁעוֹרִין - לֹא יִזְרָעֶנָּה תִּלְתָּן, תִּלְתָּן - לֹא יַעֲשֶׂנָּה מִקְשֶׁה, מִקְשֶׁה - יִזְרָעֶנָּה תִּלְתָּן. תִּלְתָּן - יִזְרָעֶנָּה שְׁעוֹרִין. חִטִּים - לֹא יִזְרָעֶנָּה פִּשְׁתָּן. פִּשְׁתָּן - יִזְרָעֶנָּה חִטִּים. הַמְקַבֵּל שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ לְזָרְעָהּ חִטִּין - לֹא יִזְרָעֶנָּה שְׁעוֹרִין. שְׁעוֹרִין - לֹא יִזְרָעֶנָּה פִּשְׁתָּן. פִּשְׁתָּן - יִזְרָעֶנָּה שְׁעוֹרִין. שְׁעוֹרִין - יִזְרָעֶנָּה חִטִּין.

ט,יב הַשּׂוֹכֵר שָׂדֶה מֵחֲבֵרוֹ, וְעָמַד הַשּׂוֹכֵר וְהִשְׁכִּירָהּ לְאַחֵר - רַשַּׁאי בַּעַל הַבַּיִת שֶׁיֹּאמַר לוֹ: אֵין לִי חֶשְׁבּוֹן עִם כָּל אָדָם אֶלָּא עִמָּךְ. עָמַד בַּעַל הַבַּיִת וְהִשְׁכִּירָהּ לְאַחֵר - רַשַּׁאי הַשּׂוֹכֵר שֶׁיֹּאמַר לוֹ: אֵין לִי חֶשְׁבּוֹן עִם כָּל אָדָם אֶלָּא עִמָּךְ. עָמַד בַּעַל הַבַּיִת וּמְכָרָהּ - מְחַשְּׁבִין עִם בַּעַל הַבַּיִת, וּכְדֶרֶךְ שֶׁהָעֲרִים הַשֵּׁנִי וְנֶהֱנָה מְשֻׁלָּם לָרִאשׁוֹן. עָמַד בַּעַל הַבַּיִת וְהִקְדִּישָׁהּ - אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת עַד שֶׁתַּחְזֹר לִרְשׁוּתוֹ. וְכָל מַה שֶּׁנֶּהֱנָה הֵימֶנָּה - הֲרֵי הוּא הֶקְדֵּשׁ. עָמַד הַשּׂוֹכֵר וְהִקְדִּישָׁהּ - הֲרֵי זוֹ מְקֻדֶּשֶׁת עַד שֶׁתֵּצֵא מֵרְשׁוּתוֹ, וּמַעֲלֶה שָׂכָר לַבְּעָלִים, וּמַעֲלָה שָׂכָר לַהֶקְדֵּשׁ.

הַשָּׁלֵם

מַסֶּכֶת בָּבָא מְצִיעָא פֶּרֶק עֲשִׂירִי

י,א הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵרוֹ סְתָם - אֵין פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם. וּבַמְּדִינָה שֶׁהִיא נוֹהֶגֶת פָּחוֹת מִכֵּן אוֹ יֶתֶר עַל כֵּן - אֵין מְשַׁנִּין מִמִּנְהַג הַמְּדִינָה. שְׂכִיר שָׁעוֹת בַּיּוֹם - גּוֹבֶה כָּל הַיּוֹם. שְׂכִיר שָׁעוֹת בַּלַּיְלָה - גּוֹבֶה כָּל הַלַּיְלָה וְכָל הַיּוֹם. שְׂכִיר שַׁבָּת, שְׂכִיר חֹדֶשׁ, שְׂכִיר שָׁנָה, שְׂכִיר שָׁבוּעַ, יָצָא בַּיּוֹם - גּוֹבֶה כָּל הַיּוֹם. יָצָא בַּלַּיְלָה - גּוֹבֶה כָּל הַלַּיְלָה. וְעַל כֻּלָּן, אֵינוֹ עוֹבֵר עֲלֵיהֶן אֶלָּא לַיְלָה הָרִאשׁוֹן בִּלְבַד. הַכּוֹבֵשׁ שְׂכַר שָׂכִיר - עוֹבֵר מִשּׁוּם חֲמִשָּׁה לָאוִין, מִשּׁוּם ״בַּל תַּעֲשֹׁק״, וּ״בַל תִּגְזֹל״, וּ״בַל תָּלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד בֹּקֶר״, ״בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תָבֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי עָנִי הוּא״. אֶחָד שְׂכַר אָדָם וְאֶחָד שְׂכַר בְּהֵמָה וְאֶחָד שְׂכַר כֵּלִים - עוֹבֵר מִשּׁוּם שְׁמוֹת הַלָּלוּ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: שְׂכַר אָדָם - עוֹבֵר מִשּׁוּם שְׁמוֹת הַלָּלוּ, שְׂכַר בְּהֵמָה וּשְׂכַר כֵּלִים - עוֹבֵר מִשּׁוּם בַּל תַּעֲשֹׁק. גֵּר תּוֹשָׁב - עוֹבֵר מִשּׁוּם בַּל תַּעֲשֹׁק וּמִשּׁוּם בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ. הַמְחָהוּ אֵצֶל חֲנֻנְיָנִי וְאֵצֶל שַׁלְחָנִי - הֵן עוֹבְרִין עָלָיו וְהוּא אֵין עוֹבֵר עֲלֵיהֶן. וְאִם הִתְנָה עִמּוֹ מִתְּחִלָּה עַל מְנָת כֵּן, אַף הֵם אֵין עוֹבְרִין עָלָיו וְהוּא אֵין עוֹבֵר עֲלֵיהֶן. וְאִם אָמַר לְאַחֵר לְשַׁכֵּר לוֹ - זֶה אֵינוֹ עוֹבֵר עָלָיו.

י,ב הַשָּׂכִיר - נִשְׁבַּע בִּזְמַנּוֹ וְנוֹטֵל. עָבַר זְמַנּוֹ - אֵין נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל. אִם יֵשׁ עֵדִים שֶׁתָּבְעוֹ בְּתוֹךְ זְמַנּוֹ, וַאֲפִלּוּ לְאַחַר זְמַנּוֹ - הֲרֵי זֶה נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁאָמַר לוֹ ׳עָתְתִי לְךָ שְׂכָרְךָ׳, וְהוּא אוֹמֵר: ׳לֹא נָתַתָּ לִי׳. אֲבָל אִם אָמַר: ׳לֹא נִשְׂכַּרְתִּי׳, וְהוּא אוֹמֵר: ׳לֹא! שְׂכַרְתִּיךָ׳. סָלַע אָמַרְתִּי לְךָ, וְהוּא אוֹמֵר שְׁתַּיִם אָמַרְתָּ לִי - הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. הַנּוֹתֵן כֵּלָיו לְאֻמָּן לַעֲשׂוֹת, וְגָמְרָה מְלַאכְתּוֹ, אֲפִלּוּ הוּא אָצְלוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים - אֵינוֹ עוֹבֵר עָלָיו. הֶחֱזִירוֹ לוֹ בַּחֲצוֹת הַיּוֹם, כֵּיוָן שֶׁשָּׁקְעָה הַחַמָּה - עוֹבֵר עָלָיו.

---

[13] אחר קצירת התבואה ממנה.

תוֹסֶפְתָּא

י,ג הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵרוֹ - אֵינוֹ רַשַּׁאי לְמַשְׁכְּנוֹ. וְאִם מִשְׁכְּנוֹ - צָרִיךְ לַחֲזֹר לוֹ, וְעוֹבֵר עַל כָּל שֵׁם וְשֵׁם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ. שְׁלִיחַ בֵּית דִּין הַבָּא לְמַשְׁכֵּן, הוּא עוֹמֵד מִבַּחוּץ וְהַלָּה מוֹצִיא לוֹ אֶת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כד): "בַּחוּץ תַּעֲמֹד" וְגוֹ'. מִשְׁכְּנוֹ בִּשְׁנֵי כֵלִים, אֶחָד שֶׁצָּרִיךְ לוֹ וְאֶחָד שֶׁאֵין צָרִיךְ לוֹ, זֶה שֶׁצָּרִיךְ לוֹ - נוֹטְלוֹ וּמַחֲזִירוֹ. וְזֶה שֶׁאֵין צָרִיךְ לוֹ - נוֹטְלוֹ וְאֵין מַחֲזִירוֹ. וְאִם מַחֲזִירוֹ עַד עוֹלָם, לָמָּה הוּא נוֹטְלוֹ? רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, שֶׁמָּא תָּבוֹא שְׁמִיטָה וְתִשְׁמְטֶנּוּ, אוֹ שֶׁמָּא יָמוּת הַלָּה וְנִמְצְאוּ מְטַלְטְלִין בְּיַד הַיּוֹרְשִׁין. אַלְמָנָה, בֵּין שֶׁהִיא עֲנִיָּה בֵּין שֶׁהִיא עֲשִׁירָה - אֵין רַשַּׁאי לְמַשְׁכֵּן, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כד): "לֹא תַחְבֹּל בֶּגֶד אַלְמָנָה"; אַחַת עֲנִיָּה וְאַחַת עֲשִׁירָה; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: עֲנִיָּה - אֵין רַשַּׁאי לְמַשְׁכֵּן. עֲשִׁירָה - נוֹטֵל וְאֵין מַחֲזִיר, שֶׁלֹּא יֵהֵא הוֹלֵךְ וּבָא אֶצְלָהּ שֶׁלֹּא לְהַשִּׂיאָהּ שָׁם רַע. חָבַל בּוֹ זוֹג שֶׁל מִסְפָּרַיִם צֶמֶד שֶׁל פָּרוֹת חַיָּב עַל זֶה בְּעַצְמוֹ וְעַל זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כד): "לֹא יַחְבֹּל רֵחַיִם וָרֶכֶב"; מַה רֵחַיִם וָרֶכֶב מִיָּחָדִים שְׁנֵי כֵלִים הַמְשַׁמְּשִׁין מְלָאכָה אַחַת וְחַיָּב, עַל זֶה בְּעַצְמוֹ וְעַל זֶה בְּעַצְמוֹ, אַף כָּל שֶׁהֵן שְׁנֵי כֵלִים הַמְשַׁמְּשִׁין מְלָאכָה אַחַת - חַיָּב עַל זֶה בְּעַצְמוֹ וְעַל זֶה בְּעַצְמוֹ. הָיוּ לוֹ חֲמִשָּׁה רֵיחַיִם - אֵין רַשַּׁאי לְמַשְׁכֵּן אֲפִלּוּ אַחַת מֵהֶן, אִם אֵין עוֹשֶׂה מְלָאכָה אֶלָּא בְּאַחַת מֵהֶן - אֵין חַיָּב אֶלָּא עַל אוֹתָהּ בִּלְבַד.

מַסֶּכֶת בָּבָא מְצִיעָא פֶּרֶק אַחַד-עָשָׂר

יא, א הַבַּיִת וְהָעֲלִיָּה שֶׁל שְׁנַיִם שֶׁנָּפְלוּ - שְׁנֵיהֶן חוֹלְקִין בָּעֵצִים וּבָאֲבָנִים וּבֶעָפָר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁהָיוּ שָׁווִין, אֲבָל אִם אֶחָד מֵהֶם גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן - זֶה נוֹטֵל לְפִי שֶׁלּוֹ וְזֶה נוֹטֵל לְפִי שֶׁלּוֹ, וְרוֹאִין אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת כְּאִלּוּ הֵן רְאוּיוֹת לְהִשָּׁבֵר:

יא, ב הַבַּיִת וְהָעֲלִיָּה שֶׁל שְׁנַיִם, וְרָצוּ שְׁנֵיהֶם שֶׁלֹּא לִבְנוֹת - הַתַּחְתּוֹן נוֹטֵל שְׁנֵי חֲלָקִין וְהָעֶלְיוֹן שְׁלִישׁ. הַבַּיִת וְהָעֲלִיָּה שֶׁל שְׁנַיִם, וְהָרֵי בַּעַל הָעֲלִיָּה מְבַקֵּשׁ לַעֲשׂוֹת דִּיּוֹטָא אַחֶרֶת, וְאֵין בַּעַל הַבַּיִת מַנִּיחוֹ - מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לַעֲשׂוֹת שְׁנֵי דִּיּוֹטוֹת - עוֹשֶׂה. שָׁלֹשׁ - עוֹשֶׂה. וְאֵין מְשַׁנִּין מִמִּנְהַג הַמְּדִינָה. הַבַּיִת וְהָעֲלִיָּה שֶׁל שְׁנַיִם, נִפְחֲתָה מַעֲזִיבָה; רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מְנַחֵם בְּנֵי אוֹמֵר, הַתַּחְתּוֹן נוֹתֵן אֶת הַתִּקְרָה וְהָעֶלְיוֹן נוֹתֵן אֶת הַמַּעֲזִיבָה, כְּגוֹן חֲנֻיּוֹת הַפְּתוּחוֹת לְסִטְיו, שֶׁהַתַּחְתּוֹן נוֹתֵן אֶת הַתִּקְרָה וְהָעֶלְיוֹן נוֹתֵן אֶת הַמַּעֲזִיבָה:

יא, ג הָיְתָה חֲרָבָתוֹ בְּצַד גִּנָּתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְעָמַד וְגָדְרָהּ - מְגַלְגְּלִין עָלָיו יְצִיאוֹתָיו שֶׁל כֹּתֶל כְּדַרְכּוֹ שֶׁהוּא בּוֹנֶה, הָיְתָה סְמוּכָה לַחֲצֵרוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָתַן אֶת הַקּוֹרָה לְאוֹתוֹ הָרוּחַ - נוֹתְנִין לוֹ יְצִיאוֹתָיו שֶׁל כֹּתֶל בְּשָׁעָה שֶׁהוּא בּוֹנֶה:

יא, ד הָיְתָה לְמַעְלָה מֵחֲצֵרוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, לֹא יֹאמַר לוֹ 'הֲרֵינִי מְיַסֵּד עִמְּךָ מִכְּנֶגֶד חֲצֵרִי לְמַעְלָה, אֶלָּא מְיַסֵּד עִמּוֹ מִלְמַטָּה וְעוֹלֶה'. הָיְתָה לְמַעְלָה מִגַּגּוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ - אֵין זָקוּק לוֹ מֵבִיא אָדָם אֲבָנָיו וּמְפָרְקָן עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים לְהַעֲלוֹתָן לְרֹאשׁ הַדִּימוֹס, וְאִם לְשַׁהוֹתָן -הֲרֵי זֶה אָסוּר. וְאִם בָּא אַחֵר וְהִזִּיק בָּהֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב:

יא, ה מְסָרָן הַחָצָב לַגַּמָּל - הַגַּמָּל חַיָּב. גַּמָּל לַסַּפְתָּת - הַסַּפְתָּת חַיָּב. סַפְתָּת לַסַּבָּל - הַסַּבָּל חַיָּב. הֶעֱלָן לְרֹאשׁ הַדִּימוֹס וְנָפְלוּ - כֻּלָּן חַיָּבִין. מְסָרָן גַּמָּל לַסַּפְתָּת וְהִזִּיק בָּהֶן בֵּין בָּאֶבֶן וּבֵין בַּסַּפְתָּת - הַסַּפְתָּת חַיָּב. סַפְתָּת לַסַּבָּל וְהִזִּיק בַּסַּפְתָּת - הַסַּפְתָּת חַיָּב. בָּאֶבֶן - הַסַּבָּל חַיָּב. יָשְׁבָה עַל גַּבֵּי דִּימוֹס אוֹ שֶׁהָיָה מְפַקְפֵּק בָּהּ, וְנָפְלָה - אַדְרִיכָל חַיָּב. מֵבִיא אָדָם עָפָר וְצוֹבְרוֹ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים - לְשָׁרוֹתוֹ לְטִיט, וְאִם לְשַׁהוֹתוֹ - הֲרֵי זֶה אָסוּר. וְאִם בָּא אַחֵר וְהִזִּיק בּוֹ - הֲרֵי זֶה חַיָּב. וְלֹא יְהֵא מַגְבִּיל בְּצַד זֶה וּבוֹנֶה בְּצַד זֶה, אֶלָּא מַגְבִּיל בְּמָקוֹם שֶׁהוּא בוֹנֶה. נָפַל הַכֹּתֶל מֵחֲמַת הַזְּוָעוֹת, וּמֵחֲמַת הָרוּחַ, וּמֵחֲמַת הַגְּשָׁמִים, אִם בְּנָאוֹ כְּדַרְכּוֹ - פָּטוּר. אִם לָאו - חַיָּב. נָתְנוּ לוֹ זְמַן, נָפַל בְּתוֹךְ זְמַן - פָּטוּר. לְאַחַר זְמַן - חַיָּב. וְכַמָּה הוּא זְמַן?

תּוֹסֶפְתָּא

אֵין פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם. מוֹצִיא אָדָם זְבָלוֹ וְצוֹבְרוֹ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים לְהוֹצִיאוֹ לִזְבָלִים. וְאִם לְשַׁהוֹתוֹ - הֲרֵי זֶה אָסוּר. וְאִם בָּא אֶחָד וְהַזַּק בּוֹ - הֲרֵי זֶה חַיָּב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בִּשְׁעַת הוֹצָאַת זְבָלִים - מוֹצִיא זְבָלוֹ וְצוֹבְרוֹ עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, כְּדֵי שֶׁיְּשׁוּף בְּרַגְלֵי אָדָם וּבְרַגְלֵי בְּהֵמָה שְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁעַל מְנָת כֵּן הִנְחִיל יְהוֹשֻׁעַ לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ:

יא, ו לָזֶה חָצֵר סְמוּכָה לְכָאן וְלָזֶה חָצֵר סְמוּכָה לְכָאן - זֶה סוֹמֵךְ לַחֲצֵרוֹ וְזֶה סוֹמֵךְ לַחֲצֵרוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הוּרְשׁוּ אֶלָּא שְׁלֹשִׁים יוֹם, הַזַּק בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם - פָּטוּר. לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם - חַיָּב. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לֹא הוּרְשׁוּ אֶלָּא שִׁלְשָׁה יָמִים, הַזַּק בְּתוֹךְ שִׁלְשָׁה יָמִים - חַיָּב. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּבֵית תִּשְׁעָה חֲצָאֵי קַבִּין לָזֶה וּכְבֵית תִּשְׁעָה חֲצָאֵי קַבִּין לָזֶה, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא אִכָּר אֶמֶן חוֹרֵשׁ וְשׁוֹנֶה. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: כָּל שֶׁשָּׁם הָרִאשׁוֹן קָרוּי עָלָיו - אֵין רַשַּׁאי לְחַלְקוֹ:

יא, ז אֵין חוֹלְקִין אֶת הָאֲבוּלִים עַד שֶׁיְּהֵא בָּהּ כְּדֵי שְׁעוּר לָזֶה וּכְדֵי שְׁעוּר לָזֶה. אָמַר אֶחָד מֵהֶן לַחֲבֵרוֹ: טוֹל אֶת הַפָּחוּת וְתֵן לִי שְׁעוּר - שׁוֹמְעִין לוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, מִפְּנֵי כְּבוֹד אֲבוֹתָיו. וּשְׁאָר כָּל הַדְּבָרִים שֶׁשָּׁם הָרִאשׁוֹן קָרוּי עֲלֵיהֶן - הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ. פְּתָחִים שֶׁבְּחָצֵר גְּדוֹלִים שֶׁל אֶחָד, וּקְטַנִּים שֶׁל אֶחָד. גְּדוֹלִים - אֵין לָהֶם אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת. וּקְטַנִּים - נוֹתְנִין לָהֶן אַרְבַּע אַמּוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. אֶחָד נוֹטֵל פֶּתַח הַגָּדוֹל, וְאֶחָד נוֹטֵל שְׁנֵי פְּתָחִים קְטַנִּים, זֶה שֶׁנּוֹטֵל פֶּתַח גָּדוֹל - אֵין לוֹ אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת. וְזֶה שֶׁנּוֹטֵל שְׁנֵי פְּתָחִים קְטַנִּים - נוֹתְנִין לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת לְכָל אֶחָד. הָיָה שָׁם אֶחָד רָחָב מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת - נוֹטֵל אַרְבַּע אַמּוֹת בֶּחָצֵר, פָּחוֹת מִכֵּן - מַשְׁלִימִין לוֹ אֶת הַמִּדָּה, כְּנֶגְדּוֹ נוֹתְנִין לוֹ. מַכְנִיס וּמוֹצִיא אַרְבַּע אַמּוֹת בֶּחָצֵר.

הַשָּׁלֵם

יא, ח זֶבֶל שֶׁבֶּחָצֵר - מִתְחַלֵּק לְפִי פְּתָחִים, וְאַכְסַנְיָא - לְכָל אָדָם, הַפֶּתַח פָּתוּחַ לְמַרְפֶּסֶת - אֵין לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת, מַרְפֶּסֶת עַצְמוֹ - יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת. חֲמִשָּׁה פְּתָחִים פְּתוּחִין לְמַרְפֶּסֶת - אֵין לַמַּרְפֶּסֶת בֶּחָצֵר אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת בִּלְבַד. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אַכְסַדְרָה לִפְנִים מִבֵּיתוֹ, בִּזְמַן שֶׁמְּגֻפֶּפֶת - נוֹתְנִין לוֹ, מַכְנִיס וּמוֹצִיא אַרְבַּע אַמּוֹת בֶּחָצֵר. אֵינָהּ מְגֻפֶּפֶת - הֲרֵי הִיא כִּשְׁאָר כָּל הֶחָצֵר. סֶלַע הַצּוֹרִי - יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת. וְלַמִּצְרִי - אֵין לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת. אִם הָיָה קָבוּעַ בְּמַסְמֵר - יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת. הַיְצִיעַ, וְהַדּוּת, וְהָעֲלִיָּה - אֵין לָהֶן אַרְבַּע אַמּוֹת. חֲלִית הַבְּאֵר - יֵשׁ לָהּ אַרְבַּע אַמּוֹת. בְּאֵר הַקָּרוֹב לָאֵמָּה -מִתְמַלֵּא רִאשׁוֹן. וְאִם קָדַם הַשֵּׁנִי וּמִלֵּא - הֲרֵי זֶה זָרִיז וְנִשְׂכָּר. בָּנָה בַּיִת לִפְנִים מִגִּנָּתוֹ - אֵין לוֹ בֶּחָצֵר אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת בִּלְבַד. חָלַק בֵּיתוֹ לִפְנִים מִבֵּיתוֹ, וְגִנָּה לִפְנִים מִבֵּיתוֹ, וְגִנָּה לִפְנִים מִגִּנָּתוֹ - אֵין לוֹ בֶּחָצֵר אֶלָּא אַרְבַּע אַמּוֹת בִּלְבַד. וְלֹא יִפְתַּח לַחֲצַר הַשֻּׁתָּפִין, אֲבָל פּוֹתְחָן לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ:

יא, ט מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּתַח בַּמְּבוֹי - אֵין בְּנֵי מְבוֹי כּוֹפִין אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת הֵימֶנּוּ דֶּלֶת לְמְבוֹי, שֶׁיְּכוֹל לוֹמַר רְצוֹנִי שֶׁאֶכְנֹס בַּחֲבֵילְתִּי עַל פִּתְחִי. כּוֹפִין בְּנֵי מְבוֹי זֶה אֶת זֶה שֶׁלֹּא לְהוֹשִׁיב בֵּיניֵהֶן לֹא חַיָּט וְלֹא בּוֹרְסִי וְלֹא אֶחָד מִן כָּל בַּעֲלֵי אֻמָּנִיּוֹת. לִשְׁכֶנוֹ - אֵין יְכוֹלִין לְכוֹפוֹ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף לִשְׁכֶנוֹ יְכוֹלִין לְכוֹפוֹ. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּיִת בֶּחָצֵר אַחֶרֶת - בְּנֵי חָצֵר אַחֶרֶת מְשַׁעְבְּדִין אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶן דֶּלֶת נֶגֶר וּמַנְעוּל לֶחָצֵר. שְׁאָר כָּל הַדְּבָרִים - אֵין מְשַׁעְבְּדִין אוֹתוֹ. אִם הָיָה שָׁרוּי עִמָּהֶן בְּאוֹתָהּ חָצֵר - מְשַׁעְבְּדִין אוֹתוֹ לַחְפֹּר עִמָּהֶן בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת, וּלְתַקֵּן אֶת הַמְּקֻוָּאוֹת וְאַמַּת הַמַּיִם, וּשְׁאָר כָּל הַדְּבָרִים - אֵין מְשַׁעְבְּדִין אוֹתוֹ. וְאִם הָיָה שָׁרוּי עִמָּהֶן בְּאוֹתָהּ הָעִיר - מְשַׁעְבְּדִין אוֹתוֹ עַל הַכֹּל. כּוֹפִין בְּנֵי חָצֵר זֶה אֶת זֶה לַעֲשׂוֹת לָחִי וְקוֹרָה לַמְּבוֹי:

תּוֹסֶפְתָּא

יא, י כּוֹפִין בְּנֵי בִקְעָה זֶה אֶת זֶה לַעֲשׂוֹת בֵּינֵיהֶן חָרִיץ וּבֶן חָרִיץ. חָמֵשׁ חֲצֵרוֹת הַפְּתוּחוֹת לְמָבוֹי אֶחָד, וְנִתְקַלְקֵל - כֻּלָּן מְשַׁמְּשׁוֹת עִם הַחִיצוֹנָה, וְהַחִיצוֹנָה מְשַׁמֶּשֶׁת לְעַצְמָהּ, וְהַשְּׁאָר מְשַׁמְּשׁוֹת עִם הַשְּׁנִיָּה, וְהַשְּׁנִיָּה מְשַׁמֶּשֶׁת לְעַצְמָהּ, הַפְּנִימִית שֶׁבְּכֻלָּן - מְשַׁמֶּשֶׁת לְעַצְמָהּ וּמְשַׁמֶּשֶׁת עִם כֻּלָּן. רָצוּ בְּנֵי הַפְּנִימִית לִפְתֹּחַ לָהֶן פֶּתַח מִמָּקוֹם אַחֵר - יְכוֹלִין לְעַכֵּב עַל יָדָן. הָיָה סָתוּם וְנִמְלַךְ לִפְתֹּחַ - מְעַכֵּב עַל יְדוֹ; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר. חָמֵשׁ חֲצֵרוֹת הַפְּתוּחוֹת לַחֲנוּת - כֻּלָּן מְשַׁמְּשׁוֹת בְּמָבוֹי. חָמֵשׁ דִּיוֹטָאוֹת מְשֻׁתָּמְּשׁוֹת בְּבֵת אַחַת, וְנִתְקַלְקֵל -כֻּלָּן מְשֻׁתָּמְּשׁוֹת עִם הָרִאשׁוֹנָה, וְהָרִאשׁוֹנָה מְשַׁמֶּשֶׁת לְעַצְמָהּ, וְהַשְּׁאָר מְשַׁמְּשׁוֹת עִם הַשְּׁנִיָּה, וְהַשְּׁנִיָּה - מְשַׁמֶּשֶׁת לְעַצְמָהּ, שְׁלִישִׁית שֶׁבְּכֻלָּן - מְשַׁמֶּשֶׁת לְעַצְמָהּ וּמְשֻׁתָּמֶּשֶׁת בְּכֻלָּן. הֶעָשׁוּי לְכְבִיסָה - אֵין מְמַחִין בְּיָדוֹ לִגְשָׁמִים, לִגְשָׁמִים - אֵין מְמַחִין בְּיָדוֹ לִכְבִיסָה:

יא, יא חָמֵשׁ גַּנּוֹת מְשֻׁתָּמְּשׁוֹת בְּאַמָּה אַחַת, וְנִתְקַלְקְלָה - כֻּלָּן מְתַקְּנוֹת עִם הָעֶלְיוֹנָה, וְהָעֶלְיוֹנָה מְתַקֶּנֶת לְעַצְמָהּ, וְהַשְּׁאָר מְתַקְּנוֹת עִם הַשְּׁנִיָּה, וְהַשְּׁנִיָּה מְתַקֶּנֶת לְעַצְמָהּ. הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁבְּכֻלָּן מְתַקֶּנֶת לְעַצְמָהּ וּמְתַקֶּנֶת עִם כֻּלָּן. כּוֹפִין בְּנֵי חָצֵר זֶה אֶת זֶה לַעֲשׂוֹת לְחָצֵר גַּג גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים. בְּחֻזְקַת שְׁנָתַן. שׁוֹמְעִין לוֹ שֶׁלֹּא לִסְמֹךְ אֶת הַקּוֹרָה, לְפִיכָךְ בְּחֻזְקַת שֶׁלֹּא נָתַן. אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ לִסְמֹךְ אֶת הַקּוֹרָה: רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הָיָה שָׁם אֶחָד מְעַכֵּב - הוֹפְךְ אֶת הֶחָזִית אֲצָלוֹ, לְפִיכָךְ אִם נָפַל הַכֹּתֶל - הָעֵצִים וְהָאֲבָנִים שֶׁלּוֹ:

יא, יב כּוֹפִין בְּנֵי הָעִיר זֶה אֶת זֶה לִבְנוֹת לָהֶן בֵּית הַכְּנֶסֶת, לִקְנוֹת לָהֶן סֵפֶר תּוֹרָה וּנְבִיאִים, וְרִשְׁאִין בְּנֵי הָעִיר לְהַתְנוֹת עַל הַשְּׁעָרִים וְעַל הַמִּדּוֹת וְעַל שְׂכַר הַפּוֹעֲלִים. רַשְׁאִין לַעֲשׂוֹת קִיצָתָן. רַשָּׁאִין לוֹמַר: כָּל מִי שֶׁיִּרְאֶה אֵצֶל פְּלוֹנִי - יְהֵא נוֹתֵן כָּךְ וְכָךְ. כָּל מִי שֶׁיִּרְאֶה אֵצֶל מַלְכוּת - יְהֵא

הַשָּׁלֵם

נוֹתֵן כָּךְ וְכָךְ. כָּל מִי שֶׁרָצָה אוֹ שֶׁתִּרְעֶה פָּרָתוֹ בֵּין הַזְּרָעִים - יְהֵא נוֹתֵן כָּךְ וְכָךְ. וְכָל מִי שֶׁתִּרְעֶה בְּהֵמָה פְּלוֹנִית - יְהֵא נוֹתֵן כָּךְ וְכָךְ. רַשָּׁאִין לַעֲשׂוֹת קִיצָתָן. וְרַשָּׁאִין הַצַּמָּרִין וְהַצַּבָּעִין לוֹמַר: כָּל מָקוֹם שֶׁיָּבֹא לָעִיר נְהֵא כֻּלָּנוּ שׁוֹתְפִין בּוֹ. רַשָּׁאִין הַנַּחְתּוֹמִין לַעֲשׂוֹת רִגּוּעָה בֵּינֵיהֶן. רַשָּׁאִין הַחַמָּרִין לוֹמַר: כָּל מִי שֶׁיָּמוּת לוֹ חֲמוֹר לַעֲמֹד לוֹ חֲמוֹר אַחֵר מֵתָה בְּכוּסְיָא אֵין צְרִיכִין לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר דִּלְא בְּכוּסְיָא - צְרִיכִין לְהַעֲמִיד לוֹ חֲמוֹר. וְאִם אָמַר: תְּנוּ לִי וַאֲנִי לוֹקֵחַ לְעַצְמִי - אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ אֶלָּא לוֹקְחִין וְנוֹתְנִין לוֹ. רַשָּׁאִין הַסַּפָּנִין לוֹמַר: כָּל מִי שֶׁתְּאַבֵּד סְפִינָתוֹ - נַעֲמִיד לוֹ סְפִינָה אַחֶרֶת. אָבְדָה בְּכוּסְיָא - אֵין צְרִיכִין לְהַעֲמִיד לוֹ. דִּלְא בְּכוּסְיָא - צְרִיכִין לְהַעֲמִיד לוֹ. וְאִם פֵּרֵשׁ לְמָקוֹם שֶׁאֵין בְּנֵי אָדָם פּוֹרְשִׁין - אֵין צְרִיכִין לְהַעֲמִיד לוֹ:

יא, יג מִי שֶׁהָיָה בַּלָּן לָרַבִּים, סַפָּר לָרַבִּים, נַחְתּוֹם לָרַבִּים, שַׁלְחָן לָרַבִּים, וְאֵין שָׁם אַחֵר אֶלָּא הוּא, וְהִגִּיעַ שְׁעַת הָרֶגֶל וּמְבַקֵּשׁ לֵילֵךְ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ - יְכוֹלִין לְעַכֵּב עַל יָדָיו עַד שֶׁיַּעֲמִיד אַחֵר תַּחְתָּיו. וְאִם הִתְנָה עִמָּהֶם בְּבֵית דִּין, אוֹ שֶׁעִבְּרוּ עָלָיו אֶת הַדֶּרֶךְ - הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ. הַנּוֹטֵעַ אִילָן לָרַבִּים - מְלַקֵּט וְאוֹכֵל, מְלַקֵּט וּמַכְנִיס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְלֹא יְהֵא מְלַקֵּט וְעוֹשֶׂה גְּרוֹגָרוֹת, מְלַקֵּט וְעוֹשֶׂה דְּבֵלָה, שֶׁמִּתְחִלָּה לֹא נְטָעוֹ אֶלָּא עַל מְנָת כֵּן, וּלְעוֹבְרֵי דְּרָכִים מְלַקֵּט וְאוֹכֵל, וְאָסוּר לְהַכְנִיס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ.

הַחוֹפֵר בּוֹר לָרַבִּים - מְמַלֵּא וְשׁוֹתֶה, מְמַלֵּא וּמַכְנִיס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְלֹא יְהֵא מְמַלֵּא וּמַשְׁקֶה וּמוֹכֵר בַּשּׁוּק. הַצַּמָּרִין וְהַצַּבָּעִין - מְמַלְּאִין לִשְׁתּוֹת וְאֵין מְמַלְּאִין לִסְחוֹרָה. הַבַּיִר וְהַבֶּלָּן וְהַסַּפָּר - מְמַלְּאִין לִשְׁתּוֹת וְאֵין מְמַלְּאִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ, אֲבָל מְכַבְּשִׁין בָּהֶן אֶת הַכְּבָשִׁים, מַדִּיחִין בָּהֶן אֶת הַיָּרָק לְעוֹבְרֵי דְּרָכִים מְמַלֵּא וְשׁוֹתֶה, וְאָסוּר לְהַכְנִיס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ. הָיוּ פּוֹעֲלִים עוֹשִׂין בְּצִדּוֹ - לֹא יְהֵא מְמַלֵּא וּמַשְׁקֶה אוֹתָן אֶלָּא הוֹלֵךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְשׁוֹתֶה וְעוֹשֶׂה:

תּוֹסֶפְתָּא

יא, יד הָעוֹשֶׂה מְעָרוֹת לָרַבִּים - מַרְחִיץ פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו בָּהֶן. הָיוּ יָדָיו וְרַגְלָיו מְלֻכְלָכוֹת בְּטִיט וּבְצוֹאָה - אָסוּר. וּבָבוֹר וּבְשִׁיחַ - בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ אָסוּר. הַנִּכְנָס לַמֶּרְחָץ - מְחַמִּין לוֹ אֶת הַצּוֹנֵן, וּמְצַנֵּן לוֹ אֶת הַחַמִּין. חוֹפֵף אֶת רֹאשׁוֹ בְּנַתֵּר וּבְמֵימֵי רַגְלַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁעָשָׂה תַּקָּלָה לַבָּאִים אַחֲרָיו, שֶׁעַל מְנָת כֵּן הִתְחִיל יְהוֹשֻׁעַ לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ.

מַעְיַן שֶׁל בְּנֵי הָעִיר, הֵן וְהֵן וַאֲחֵרִים - הֵם קוֹדְמִים לַאֲחֵרִים. אֲחֵרִים וּבְהֶמְתָּן - חַיֵּי אֲחֵרִים קוֹדְמִים לִבְהֶמְתָּן. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בְּהֶמְתָּן קוֹדֶמֶת לְחַיֵּי אֲחֵרִים. בְּהֶמְתָּן וּבֶהֱמַת אֲחֵרִים - בְּהֶמְתָּן קוֹדֶמֶת לִבְהֶמּוֹת אֲחֵרִים. אֲחֵרִים וּכְבִיסָתָן - חַיֵּי אֲחֵרִים קוֹדְמִין לִכְבִיסָתָן. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כְּבִיסָתָן קוֹדֶמֶת לְחַיֵּי אֲחֵרִים. כְּבִיסָתָן וּכְבִיסַת אֲחֵרִים - כְּבִיסָתָן קוֹדֶמֶת לִכְבִיסַת אֲחֵרִים. בֶּהֱמַת אֲחֵרִים וּכְבִיסָתָן - בְּהֶמֶת אֲחֵרִים קוֹדֶמֶת לִכְבִיסָתָן. בֵּית הַשְּׁלָחִין שֶׁלָּהֶם וּבֶהֱמַת אֲחֵרִים - בֵּית הַשְּׁלָחִין שֶׁלָּהֶם קוֹדֶמֶת לִבְהֶמַת אֲחֵרִים. וְכֻלָּן עוֹלִין לְחֹשְׁבוֹן בָּאַחֲרוֹנָה:

מַסֶּכֶת בָּבָא בַּתְרָא פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א,א לֹא יַחְפֹּר אָדָם בּוֹר סָמוּךְ לְבוֹרוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן הִרְחִיק מִכָּתְלוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ שִׁלְשָׁה טְפָחִים וְסָד בַּסִּיד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּסֶּלַע הַבָּא בְיָדוֹ - זֶה חוֹפֵר בְּאֵרוֹ מִכָּאן, וְזֶה חוֹפֵר בְּאֵרוֹ מִכָּאן. זֶה מַרְחִיק שִׁלְשָׁה טְפָחִים וְסָד בַּסִּיד, וְזֶה מַרְחִיק שִׁלְשָׁה טְפָחִים וְסָד בַּסִּיד. מַרְחִיקִין אֶת הַנִּבְרֶכֶת וְאֶת הַבָּקִיעַ וְאֶת יַרְקוֹת מִכָּתְלוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ שִׁלְשָׁה טְפָחִים וְסָד בַּסִּיד. מַרְחִיקִין אֶת הַגֶּפֶת וְאֶת הַזֶּבֶל וְאֶת הַמֶּלַח וְאֶת הַסִּיד וְאֶת הַסֶּלָעִים וְאֶת הַחוֹל מִכָּתְלוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ שִׁלְשָׁה טְפָחִים וְסָד בַּסִּיד.

א,ב מַרְחִיקִין אֶת הַזְּרָעִים וְאֶת הַמַּחֲרָשָׁה וְאֶת מֵי רַגְלַיִם מִן הַכֹּתֶל שִׁלְשָׁה טְפָחִים. מַרְחִיקִין אֶת הָרְחָיִם שֶׁל יָד שָׁלֹשׁ מִן הַשָּׁכֵב, שֶׁהֵן אַרְבַּע מִן הָרֶכֶב. וְשֶׁל חָמוֹר שִׁלְשָׁה מִן הָאִסְטְרוֹבִיל, שֶׁהוּא אַרְבָּעָה מִן

הַשָּׁלֵם

הַקַּלְת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: תּוֹקֵעַ יָתֵד בָּאָרֶץ וְסוֹמֵךְ עָלָיו אֶת הַקּוֹרָה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְקַע לְתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ. מַרְחִיקִין אֶת הַתַּנּוּר שְׁלֹשָׁה טְפָחִים מִן הַכְּלִיא, שֶׁהֵן אַרְבָּעָה מִן הַכִּפָּה. וּבִכִּירָה - טֶפַח. לֹא יַטִּיל אָדָם מֵי רַגְלַיִם בְּכָתְלוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן הִרְחִיק שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, וּמֵאֲבָנִים - טֶפַח, וּבְצוֹנְמָא - מַתְּר:

א,ג בֶּאֱמֶת בַּיַּיִן הִתִּירוּ, אֲבָל לֹא בְּרֶפֶת בָּקָר. וְאַף עַל פִּי שֶׁמַּמְעִיטוֹ אֵינוֹ אֶלָּא מַשְׁבִּיחוֹ. וְאִם קִדְּמוּ חֲנוּת וְרֶפֶת אֶת הָאוֹצָר - אֵין יָכוֹל לְמַחוֹת בְּיָדוֹ וְלוֹמַר לוֹ: אֵינִי יָכוֹל לִישֵׁן לֹא מִקּוֹל הַפַּטִּישׁ, וְלֹא מִקּוֹל הָרֵחַיִם, וְלֹא מִפְּנֵי רֵיחַ רַע, וְלֹא מִקּוֹל תִּינוֹקוֹת.

א,ד לִשְׁכָּנוֹ - אֵין יְכוֹלִין לְכוֹפוֹ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לִשְׁכָּנוֹ יְכוֹלִין לְכוֹפוֹ. יֵשׁ לוֹ חֲנוּת בְּרֹאשׁ הָרְבִּים וּמְבַקֵּשׁ לִפְתֹּחָה לַחֲצַר הַשֻּׁתָּפִין - יְכוֹלִין לַעֲכֹב עַל יָדָיו מִפְּנֵי שֶׁמְּרַבֶּה עֲלֵיהֶן אֶת הַדֶּרֶךְ. יֵשׁ לוֹ בַּיִת בַּחֲצַר הַשֻּׁתָּפִין, וּמְבַקֵּשׁ לְחַלְּקוֹ וּלְהַקְרוֹת בּוֹ אֶת הַתִּינוֹקוֹת - יְכוֹלִין לְעַכֵּב עַל יָדָיו מִפְּנֵי שֶׁמְּרַבֶּה עֲלֵיהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ. יֵשׁ לוֹ גַּג בְּרֹאשׁ הָרְבִּים, וּמְבַקֵּשׁ לִבְנוֹת עַל גַּבּוֹ עֲלִיָּה לִפְתֹּחָה לַחֲצַר הַשֻּׁתָּפִין - יְכוֹלִין לְעַכֵּב עַל יָדָיו מִפְּנֵי שֶׁמְּרַבֶּה עֲלֵיהֶן אֶת הַדֶּרֶךְ. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? עוֹשֶׂה לוֹ לוּלִיו וּפוֹתְחָהּ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ.

א,ה מַרְחִיקִין אֶת הַכֹּתֶל מִן הַחַלּוֹנוֹת אַרְבַּע אַמּוֹת לְמַעְלָה, מִן הַצְּדָדִין - כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא רוֹאֶה, מִלְמַטָּה - כְּדֵי שֶׁלֹּא יָצִיף, מִכְּנֶגְדָּן - כְּדֵי שֶׁלֹּא יַאֲפִיל. מַרְחִיקִין אֶת הַסֶּלָם מִן הַשּׁוֹבָךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא זוֹקֵף אֶת הַסֶּלָם. וְאֶת הַכֹּתֶל מִן הַמִּזְחֶלָה אַרְבַּע אַמּוֹת, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא לוֹ מָקוֹם לָסוּד:

א,ו מַרְחִיקִין אֶת הַשּׁוֹבָךְ מִן הָעִיר חֲמִשִּׁים אַמָּה. הַלּוֹקֵחַ שׁוֹבָךְ מֵחֲבֵרוֹ וְנָפַל, אֲפִלּוּ הוּא בֵּית רֹבַע - הֲרֵי זֶה בּוֹנֶה אֶת מְקוֹמוֹ. נִפּוֹל הַנִּמְצָא מִן שְׁתֵּי שׁוֹבָכוֹת רָחוֹק מֵחֲמִשִּׁים אַמָּה לְכָאן וּמֵחֲמִשִּׁים אַמָּה לְכָאן - הֲרֵי הוּא שֶׁל מוֹצְאוֹ. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר:

תּוֹסֶפְתָּא

לְכָל רוּחַ הוּא עוֹשֶׂה וּמַרְחִיק חֲמִשִּׁים אַמָּה, חוּץ מִמַּעֲרָבָהּ מִפְּנֵי שֶׁאֵינָהּ תְּדִירָה.

א,ז מַרְחִיקִין אֶת הַמִּשְׁרָה מִן הַיָּרָק, וְאֶת הַיָּרָק מִן הַבְּצָלִים, וְאֶת הַחַרְדָּל מִן הַדְּבוּרִים. רַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר בַּחַרְדָּל, שֶׁאוֹמֵר לוֹ: כְּדֶרֶךְ שֶׁעָשִׂיתָ בְּתוֹךְ שֶׁלְּךָ, אַף אֲנִי עוֹשֶׂה בְּתוֹךְ שֶׁלִּי. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מַרְחִיקִין אֶת הַדְּבוּרִים מִן הָעִיר חֲמִשִּׁים אַמָּה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִנְטְשׁוּ אֶת בְּנֵי אָדָם. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: מְגַדֵּל דְּבוּרִים כִּמְגַדֵּל כְּלָבִים. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: מַרְחִיקִין אֶת הַכִּבְשׁוֹנוֹת מִן הָעִיר חֲמִשִּׁים אַמָּה, וְאֶת הָאֵילָן מִן הָעִיר עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אַמָּה. וּכְשֵׁם שֶׁמַּרְחִיקִין מִן הָעִיר - כָּךְ מַרְחִיקִין מִבּוֹרוֹת וְשִׁיחִין וּמְעָרוֹת. וּכְשֵׁם שֶׁמַּרְחִיקִין מִכָּלָן - כָּךְ מַרְחִיקִין מִן הַקְּבָרוֹת. קֶבֶר שֶׁהִקִּיפוּהוּ הָעִיר, בֵּין מֵאַרְבַּע רוּחוֹת, בֵּין מִשָּׁלֹשׁ רוּחוֹת, בֵּין מִשְּׁתֵּי רוּחוֹת זוֹ כְּנֶגֶד זוֹ רָחוֹק יֶתֶר מֵחֲמִשִּׁים אַמָּה לְכָאן וּמֵחֲמִשִּׁים אַמָּה לְכָאן - אֵין מְפַנִּין אוֹתוֹ. פָּחוֹת מִכֵּן - מְפַנִּין אוֹתוֹ. כָּל הַקְּבָרוֹת מִתְפַּנִּין חוּץ מִקֶּבֶר הַמֶּלֶךְ וּמִקֶּבֶר הַנָּבִיא. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אַף קֶבֶר הַמֶּלֶךְ וְקֶבֶר הַנָּבִיא מִתְפַּנִּין. אָמְרוּ לוֹ: וַהֲלֹא קֶבֶר בֵּית דָּוִד וְקֶבֶר חֻלְדָּה הַנְּבִיאָה הָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם וְלֹא נָגַע בָּהֶן אָדָם מֵעוֹלָם. אָמַר לָהֶם: מִשָּׁם רְאָיָה, מְחִילָה הָיְתָה לָהֶן וְהָיְתָה מוֹצִיאָה טֻמְאָה לְנַחַל קִדְרוֹן:

א,ח מַרְחִיקִין אֶת הָאִילָן מִן הַבּוֹר עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אַמָּה. וּבְחָרוּב וּבְשִׁקְמָה - חֲמִשִּׁים אַמָּה, בֵּין מִלְמַעְלָה בֵּין מִן הַצַּד. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁמַּרְחִיקִין מִלְמַעְלָה, כָּךְ מַרְחִיקִין מִלְמַטָּה. רַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר, שֶׁלֹּא נִתְּנוּ שָׁדוֹת אֶלָּא לִנְטִיעָה. לֹא יִטַּע אָדָם אִילָן סָמוּךְ לְשָׂדֵה חֲבֵרוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן הִרְחִיק הֵימֶנּוּ אַרְבַּע אַמּוֹת. וְאִם רוֹצֶה, עוֹשֶׂה מְחִיצָה גְּבוֹהָה אוֹ גָּדֵר. אֶחָד גְּפָנִים, וְאֶחָד כָּל הָאִילָן - מַרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת וְנוֹטֵעַ, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא בָּקָר עוֹבֵר בֵּכְלָיו. הָיוּ שָׂרָשָׁיו יוֹצְאִים לְתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ - מַעֲמִיק שִׁלְשָׁה טְפָחִים כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּעָכֵּב הַמַּחֲרֵשָׁה. אִילָן הָעוֹלֶה בֵּין מִן הַגֶּזַע וּבֵין מִן הַשָּׂרָשִׁין

הַשָּׁלֵם

- הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. בֵּית הַשְּׁלָחִין וּבֵית הָאִילָן - כְּנֶגֶד הַמִּשְׁקֶלֶת. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: כָּל אִילָן סָרָק - כְּנֶגֶד הַמִּשְׁקֶלֶת מִפְּנֵי שֶׁהַצֵּל רַע לְבֵית הַשְּׁלָחִין:

מַסֶּכֶת בָּבָא בַּתְרָא פֶּרֶק שֵׁנִי

ב,א כָּל שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה פֵּרוֹת תָּדִיר, כְּגוֹן שְׂדֵה בֵּית הַשְּׁלָחִין, בֵּית הַבַּעַל - חֶזְקָתָהּ שָׁלֹשׁ שָׁנִים, וְאֵינָהּ מְיוּם לְיוֹם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא אָמְרוּ שָׁלֹשׁ שָׁנִים אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּהֵא בָּא בְּאַסְפָּמְיָא. אֲבָל אִם הָיָה עִמּוֹ בַּמְּדִינָה, כֵּיוָן שֶׁאָכְלָה שָׁנָה אַחַת - הֲרֵי זוֹ חֶזְקָה.

הַלּוֹקֵחַ מֵחֲמַת הַלּוֹקֵחַ, אַף עַל פִּי שֶׁהַלּוֹקֵחַ הָרִאשׁוֹן אוֹמֵר: "גְּזוּלָה הִיא בְּיָדִי" - לֹא כָל הֵימֶנּוּ לְאַבֵּד זְכוּתוֹ שֶׁל זֶה. הָאוֹכֵל שָׂדֶה מֵחֲמַת אוֹנוֹ, וְנִמְצֵאת אוֹנוֹ שֶׁהִיא פְּסוּלָה - הֲרֵי זֶה אֵינָהּ חֶזְקָה. הָאוֹכֵל שָׂדֶה בְּחֶזְקַת שֶׁהִיא שֶׁלּוֹ וְהוֹצִיא עָלֶיהָ שְׁטַר שֶׁמְּכָרָהּ לוֹ וְשֶׁנִּתָּנָהּ לוֹ בְּמַתָּנָה - יִתְקַיֵּם שְׁטַר בְּחוֹתָמָיו. וְאִם אָמַר: כָּתַבְתִּי שְׁטַר וְנִטַּלְתִּי מָעוֹת, שְׁטַר פִּסְפִּיס הוּא בְּיָדְךָ - הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר חֶזְקָה. הָאוֹכֵל שָׂדֶה שֵׁשׁ שָׁנִים, וְעֵרְעֵר עָלָיו שָׁלֹשׁ שָׁנִים הָרִאשׁוֹנוֹת, וּבָאַחֲרוֹנָה אָמַר לוֹ: אַתָּה מָכַרְתָּ לִי וְאַתָּה נָתַתָּ לִי בְּמַתָּנָה, אִם מֵחֲמַת טַעֲנָה הָרִאשׁוֹנָה - אֵינָהּ חֶזְקָה, שֶׁכָּל טַעֲנָה שֶׁמְּקַצָּתָהּ בְּטֵלָה - בְּטֵלָה כֻּלָּהּ.

ב,ב אֵימָתַי אָמְרוּ: 'אָרִיס יִשְׁבַּע שֶׁלֹּא בְּטַעֲנָה'? כָּל זְמַן שֶׁאָרִיס יָצָא מֵאֲרִיסוּתּוֹ - הֲרֵי הוּא כְּכָל אָדָם. שָׁתָף, כָּל זְמַן שֶׁשּׁוּתָּפוּתָן יָצָא מֵשּׁוּתָּפוּתוֹ - הֲרֵי הוּא כְּאֶחָד מִכָּל אָדָם. אַפּוֹטְרוֹפּוֹס, כָּל זְמַן שֶׁאַפּוֹטְרוֹפּוֹס יָצָא מֵאַפּוֹטְרוֹפְּסוּתּוֹ - הֲרֵי הוּא כְּאֶחָד מִכָּל אָדָם. הַבֵּן שֶׁחָלַק, וְהָאִשָּׁה שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה - הֲרֵי הֵן כְּאַחַד מִכָּל אָדָם. מְקַבְּלֵי פְּקָדוֹנוֹת וְהָרוֹעִים וְהַשַּׁכִּיר - אֵין לָהֶם חֶזְקָה. הָאוּמָּנִין - אֵין לָהֶן חֶזְקָה. כֵּיצַד? רוֹאֶה כֵּלָיו אֵצֶל כּוֹבֵס, וְעַבְדּוֹ אֵצֶל אֻמָּן, אָמַר לוֹ: תֵּן לִי אֶת שֶׁלִּי, אָמַר לוֹ: אַתָּה מְכַרְתָּם לִי וְאַתָּה נְתָתָם לִי בְּמַתָּנָה - אֵינָהּ חֶזְקָה. אַתָּה אָמַרְתָּ לִי לְמוֹכְרָם, אַתָּה אָמַרְתָּ לִתְּנֵם בְּמַתָּנָה - הֲרֵי זוֹ חֶזְקָה.

תּוֹסֶפְתָּא

ב,ג חֲזָקָה - שָׁלֹשׁ שָׁנִים. הֶחֱזִיק הָאָב שָׁנָה אַחַת, וְהַבֵּן שְׁתֵּי שָׁנִים. הָאָב שְׁתֵּי שָׁנִים, וְהַבֵּן שָׁנָה אַחַת - הֲרֵי זוֹ חֲזָקָה. הָאָב שָׁנָה, וְהַבֵּן שָׁנָה, וְהַלּוֹקֵחַ שָׁנָה - הֲרֵי זוֹ חֲזָקָה. הֶחֱזִיק בִּפְנֵי הָאָב שָׁנָה אַחַת, וּבִפְנֵי הַבֵּן שְׁתֵּי שָׁנִים - הֲרֵי זוֹ חֲזָקָה. בִּפְנֵי הָאָב שְׁתֵּי שָׁנִים, וּבִפְנֵי הַבֵּן שָׁנָה אַחַת - הֲרֵי זוֹ חֲזָקָה. בִּפְנֵי הָאָב שָׁנָה, וּבִפְנֵי הַבֵּן שָׁנָה, וּבִפְנֵי הַלּוֹקֵחַ שָׁנָה - הֲרֵי זוֹ חֲזָקָה:

ב,ד הֶחֱזִיק הָאָדָם בִּפְנֵי שְׁנַיִם שָׁנָה הָרִאשׁוֹנָה, בִּפְנֵי שְׁנַיִם שָׁנָה הַשְּׁנִיָּה, בִּפְנֵי שְׁנַיִם שָׁנָה הַשְּׁלִישִׁית - הֲרֵי אֵלּוּ שָׁלֹשׁ עֵדֵיוֹת, וְהֵן עֵדוּת אַחַת. נִמְצֵאת כַּת הָרִאשׁוֹנָה זוֹמֶמֶת - הֲרֵי בְיָדוֹ שְׁתֵּי שָׁנִים. שְׁנִיָּה - הֲרֵי בְיָדוֹ שָׁנָה אַחַת. שְׁלִישִׁית - אֵין בְּיָדוֹ כְּלוּם. הָיוּ הֵן הָרִאשׁוֹנִים וְהֵן הָאַחֲרוֹנִים, נִמְצְאוּ זוֹמְמִין בָּרִאשׁוֹנָה - אֵין בְּיָדוֹ כְּלוּם. שְׁנִיָּה - הֲרֵי בְיָדוֹ שָׁנָה אַחַת. שְׁלִישִׁית - הֲרֵי בְיָדוֹ שְׁתֵּי שָׁנִים. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בָּא רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אֵצֶל רַבִּי חֲלַפְתָּא, אָמַר לוֹ: הֲרֵי שֶׁהֶחֱזִיק בִּפְנֵי שְׁנַיִם שָׁנָה רִאשׁוֹנָה, וּבִפְנֵי שְׁנַיִם שָׁנָה שְׁנִיָּה, וּבִפְנֵי שְׁנַיִם שָׁנָה שְׁלִישִׁית, מַהוּ? אָמַר לוֹ: הֲרֵי זוֹ חֲזָקָה. אָמַר לוֹ: אַף אֲנִי אוֹמֵר כֵּן, אֶלָּא שֶׁעֲקִיבָה אוֹמֵר: אֵין חֲזָקָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים א ד): "וְלִשְׁלֹמֹה שְׁנַיִם עָשָׂר נְצִיבִים עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְכִלְכְּלוּ" וְגוֹ'. וְאוֹמֵר (שָׁם) "וּנְצִיב אֶחָד אֲשֶׁר בָּאָרֶץ". הֲוֵי אוֹמֵר: זֶה חֹדֶשׁ הָעִבּוּר. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: זֶה אַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁמְּמֻנֶּה עַל יְדֵי כֻלָּן, שֶׁאֵין שִׁבְחוֹ שֶׁל מֶלֶךְ לִהְיוֹת שְׁנַיִם עָשָׂר מְשַׁמְּשִׁין אוֹתוֹ, אֶלָּא שְׁנַיִם עָשָׂר מְשַׁמְּשִׁין אֶת הָאֶחָד, וְהָאֶחָד מְשַׁמֵּשׁ אֶת הַמֶּלֶךְ:

ב,ה הַמַּחֲזִיק בִּנְכְסֵי הַגֵּר, נָעַל וְגָדַר וּפָרַץ כָּל שֶׁהוּא - הֲרֵי זוֹ חֲזָקָה. נָעַל אֶחָד וְגָדַר אֶחָד - הֲרֵי זוֹ חֲזָקָה. נָעֲלוּ שְׁנַיִם וְגָדְרוּ שְׁנַיִם - הֲרֵי זוֹ חֲזָקָה. הָיוּ לוֹ עֲשָׂר שָׂדוֹת, כֵּיוָן שֶׁהֶחֱזִיק בְּאַחַת - הֶחֱזִיק בְּכֻלָּן. עֲשָׂרָה עֲבָדִים, אַף עַל פִּי שֶׁהֶחֱזִיק בְּאֶחָד - לֹא הֶחֱזִיק בְּכֻלָּן. כֵּלִים וַעֲבָדִים, זָכָה בַּכֵּלִים - לֹא זָכָה בַּעֲבָדִים. בַּעֲבָדִים - לֹא זָכָה בַּכֵּלִים. כֵּלִים וְקַרְקָעוֹת, זָכָה בַּקַּרְקָעוֹת - לֹא זָכָה בַּכֵּלִים. בַּכֵּלִים - לֹא זָכָה בַּקַּרְקָעוֹת. עֲבָדִים וְקַרְקָעוֹת, זָכָה בַּעֲבָדִים - לֹא זָכָה בַּקַּרְקָעוֹת. בַּקַּרְקָעוֹת - לֹא זָכָה בַּעֲבָדִים. הָלַךְ בָּהּ, בֵּין לְאָרְכָּהּ וּבֵין לְרָחְבָּהּ - הֲרֵי זֶה קָנָה. הִלְכוּ בוֹ שְׁנַיִם - זֶה קָנָה מָקוֹם הִלּוּכוֹ, וְזֶה קָנָה מָקוֹם הִלּוּכוֹ; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: שְׁנֵיהֶם לֹא קָנוּ עַד שָׁעָה שֶׁיַּחֲזִיקוּ. לָקַח מִמֶּנּוּ עֶשֶׂר שָׂדוֹת, כֵּיוָן שֶׁהֶחֱזִיק בְּאַחַת מֵהֶן - הֶחֱזִיק בְּכֻלָּן. שָׁכַר מִמֶּנּוּ עֶשֶׂר שָׂדוֹת, כֵּיוָן שֶׁהֶחֱזִיק בְּאַחַת מֵהֶן - הֶחֱזִיק בְּכֻלָּן. לָקַח מִקְצָתָן וְשָׂכַר מִקְצָתָן, וְהֶחֱזִיק בֵּין בִּלְקִיחָה בֵּין בִּשְׂכִירָה - הֲרֵי זוֹ חֲזָקָה.

נְכָסִים שֶׁאֵין לָהֶן אַחֲרָיוּת - נִקְנִין עִם נְכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אַחֲרָיוּת בְּכֶסֶף וּבִשְׁטָר וּבְחֲזָקָה. כֵּיצַד? אָמַר לוֹ: "חְצַר וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ אֲנִי מוֹכֵר לְךָ". כֵּיוָן שֶׁכָּתַב שְׁטָר, וְקִבֵּל מָעוֹת, וְהֶחֱזִיק בְּאַחַת מֵהֶן - הֶחֱזִיק בְּכֻלָּן. מָקוֹם עֲמִידַת תַּנּוּר וְכִירַיִם בֶּחָצֵר - אֵין לָהֶם חֲזָקָה. קוֹרָה עַל גַּבֵּיהֶן כָּל שֶׁהוּא - הֲרֵי זוֹ חֲזָקָה. תַּרְנְגוֹלִין בֶּחָצֵר - אֵין לָהֶן חֲזָקָה. עָשָׂה לָהֶן גַּג גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים - הֲרֵי זוֹ חֲזָקָה. צָנוֹר -אֵין לוֹ חֲזָקָה. מָקוֹם קִילּוּחוֹ - יֵשׁ לוֹ חֲזָקָה. פֶּתַח בֶּחָצֵר, אַף עַל פִּי שֶׁסְּתָמוֹ - אֵין לוֹ חֲזָקָה. פָּרַץ פְּצִימָיו - יֵשׁ לוֹ חֲזָקָה. אֵיזוֹ הִיא חֲלוֹן הַצְּווּרִי? כָּל שֶׁרֹּאשׁוֹ שֶׁל אָדָם יָכוֹל לְכָנֵס לְתוֹכָהּ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וּבִלְבַד שֶׁיְּהֵא לָהּ מַלְבֵּן אוֹ צוּרַת פֶּתַח. וְכֵן הָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: לֹא יִפְתַּח אָדָם פֶּתַח עַל גַּבֵּי פִּתְחוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְחַלּוֹן עַל גַּבֵּי חַלּוֹן שֶׁל חֲבֵרוֹ, פֶּתַח עַל גַּבֵּי חַלּוֹנוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְחַלּוֹן עַל גַּבֵּי פִּתְחוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וַחֲכָמִים מַתִּירִין, וּבִלְבַד שֶׁיַּרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: לֹא יִפְתַּח אָדָם חֲנוּת כְּנֶגֶד חֲצֵרוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא יוֹשֵׁב בַּחֲנוּתוֹ וְרוֹאֶה מַה בַּחֲצֵרוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, אֶלָּא זֶה פּוֹתֵחַ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְזֶה פּוֹתֵחַ לִרְשׁוּת הָרַבִּים.

ב,ו כֵּיצַד שְׁנֵי חֲצֵר יְכוֹלִין לְמָחוֹת זֶה עַל יְדֵי זֶה בֶּחָצֵר שֶׁל שֻׁתָּפִין - כָּךְ בְּנֵי מְבוֹי

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

יְכוֹלִין לִמְחוֹת זֶה אֶת זֶה בְּמָבוֹי הַשָּׁתְפִין. כֵּיצַד? בָּנָה מֶרְחָץ בְּצַד מֶרְחָצוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, חֲנוּת בְּתוֹךְ חֲנוּתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ - אֵין יְכוֹל לִמְחוֹת בְּיָדוֹ וְלוֹמַר לוֹ: אַתָּה הֵבֵאתָ אֶת הַתַּקָּלָה, שֶׁאוֹמֵר לוֹ: כְּדֶרֶךְ שֶׁעָשִׂיתָ בְּתוֹךְ שֶׁלְּךָ, אַף אֲנִי עוֹשֶׂה בְּתוֹךְ שֶׁלִּי. הָיוּ מֵימְיו עוֹבְרִים דֶּרֶךְ גַּגּוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְעָמַד וְהִפְסִיקָן - יְכוֹל לְעַכֵּב עַל יָדוֹ, עַד שֶׁיּוֹדִיעַ בְּאֵיזֶה מָקוֹם הוּא מוֹלִיכָן. הָיְתָה דֶּרֶךְ הָרַבִּים אוֹ נָהָר עוֹבֶרֶת בְּתוֹךְ [שָׂדֵהוּ,] וְעָמַד וּגְדָרוֹ וְהֶעֱבִירוֹ בְּתוֹךְ שָׂדֶה חֲבֵרוֹ - אֵין יְכוֹל לִמְחוֹת בְּיָדוֹ וְלוֹמַר לוֹ: אַתָּה הֵבֵאתָ עָלַי אֶת הַתַּקָּלָה, שֶׁאוֹמֵר לוֹ: כְּדֶרֶךְ שֶׁעָשִׂיתִי בְּתוֹךְ שֶׁלִּי, כָּךְ עָשֹׂה בְּתוֹךְ שֶׁלְּךָ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָרַבִּים שֶׁבָּרוּ דֶּרֶךְ לְעַצְמָן - מַה שֶּׁבָּרוּ בֵּרֵרוּ.

יֵשׁ לוֹ בְּאֵר בַּחֲצַרוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וַהֲרֵי בַּעַל חָצֵר מְבַקֵּשׁ לַחְפֹּר לוֹ בְּאֵר אַחֶרֶת - יְכוֹל לְעַכֵּב עַל יָדָיו. וְלֹא יַעֲשֶׂנּוּ בֵּית הַגַּלְגַּל לָרַבִּים, בֵּית טְבִילָה לָרַבִּים. וְלֹא יְהֵא מְמַלֵּא וּמַשְׁקֶה, מְמַלֵּא וּמוֹכֵר, אֶלָּא מְמַלֵּא וּמַשְׁקֶה בַּשּׁוּק, מְמַלֵּא וּמוֹכֵר בַּשּׁוּק. לָקַח חָצֵר וּבָהּ זִיזִין וּגְזוּזְטְרָאוֹת וְנָפְלוּ - הֲרֵי זֶה בּוֹנֶה אֶת מְקוֹמָן. אֵין מְפַיְחִין, אֵין מְסַיְּדִין, אֵין מְכַיְּרִין. לָקַח בֵּית מוּפָּח מְסַיֵּד וּמְכַיֵּר - הֲרֵי הֵן בְּחֶזְקָתָן.

סָד אָדָם כָּל בֵּיתוֹ בַּסִּיד, וּמְשַׁיֵּר דָּבָר מוּעָט זֵכֶר לִירוּשָׁלַיִם. עוֹשֶׂה אָדָם כָּל עִסְקֵי סְעוּדָה, וּמְשַׁיֵּר דָּבָר מוּעָט זֵכֶר לִירוּשָׁלַיִם. עוֹשֶׂה אִשָּׁה כָּל תַּכְשִׁיטֶיהָ, וּמְשַׁיֶּרֶת דָּבָר מוּעָט זֵכֶר לִירוּשָׁלַיִם. שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קלז): ״אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלִַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי״ וְגוֹ׳. כָּל הַמִּתְאַבְּלִין עָלֶיהָ בָּעוֹלָם הַזֶּה - שְׂמֵחִים עִמָּהּ לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָהוּ סו): ״שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלִַם וְגִילוּ בָהּ כָּל אוֹהֲבֶיהָ, שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ״.

מַסֶּכֶת בָּבָא בַּתְרָא פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

ג,א הַמּוֹכֵר אֶת הַבַּיִת - מָכַר אֶת הַדֶּלֶת, וְאֶת הַנָּגָר, וְאֶת הַמַּנְעוּל, וְאֶת הַמַּכְתֶּשֶׁת

הַשָּׁלֵם

הַחֲקוֹקָה. אֲבָל לֹא מָכַר אֶת הַתַּנּוּר, וְלֹא אֶת הַכִּירַיִם, וְלֹא אֶת הָרֵחַיִם, וְלֹא אֶת הַמַּכְתֶּשֶׁת הַקְּבוּעָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כָּל הַמְחֻבָּר בַּקַּרְקַע - הֲרֵי זֶה מָכוּר. וְאִם אָמַר לוֹ: ״הוּא וּמַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ אֲנִי מוֹכֵר לְךָ״ - הֲרֵי כֻלָּן מְכוּרִין. וְאַף עַל פִּי שֶׁאוֹמֵר לוֹ: ״הוּא וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ אֲנִי מוֹכֵר לְךָ״ - לֹא מָכַר לוֹ אֶת הַבְּאֵר וְלֹא אֶת הַשְּׂדֵה וְלֹא אֶת הַדּוּתוֹת וְהַיְצִיעִים, וְלֹא אֶת הַמְּעָרוֹת שֶׁבְּתוֹכוֹ. אִם כֵּן לָמָּה כָּתַב עוּמְקָא וּרוּמְא? שֶׁאִם רָצָה לְהַגְבִּיהַּ - מַגְבִּיהַּ, לְהַשְׁפִּיל - מַשְׁפִּיל. כָּל שֶׁאֵינוֹ מָכוּר בַּבַּיִת - מָכוּר בֶּחָצֵר. הַמּוֹכֵר אֶת הֶחָצֵר - מָכַר אֶת הַבַּיִת. הַמּוֹכֵר אֶת הַבַּיִת - לֹא מָכַר אֶת הֶחָצֵר, אֶלָּא אֲוִירָהּ שֶׁל חָצֵר.

ג,ב הַמּוֹכֵר אֶת הֶחָצֵר - מָכַר בָּתִּים הַפְּנִימִים וּבָתִּים הַחִיצוֹנִים. אֲבָל לֹא מָכַר אֶת הַוֵּילָאוֹת, וְלֹא אֶת הַוֵּילְסָאוֹת, וְלֹא אֶת הַמַּרְחֲצָאוֹת שֶׁלְּפָנִים הֵימֶנּוּ, וְאִם הָיוּ עֲשׂוּיִין לְתַשְׁמִישׁ הֶחָצֵר - הֲרֵי כֻלָּן מְכוּרִין. אֲצָטַבְלָן הָעֲשׂוּי לְתַשְׁמִישׁ חָצֵר - מָכוּר. לָרַבִּים - אֵין מָכוּר. חֲנָיוֹת הַפְּתוּחוֹת לִפְנִים - מְכוּרוֹת עִמָּהּ. לַחוּץ - אֵין מְכוּרוֹת עִמָּהּ. לִפְנִים וְלַחוּץ - הֲרֵי אֵלּוּ מְכוּרוֹת עִמָּהּ:

ג,ג הַמּוֹכֵר אֶת בֵּית הַבַּד - מָכַר אֶת הַיְצִירִים, וְאֶת הַיְקָבִים, אֶת הַמְּפָרְכוֹת, וְאֶת הָרֵחַיִם הַתַּחְתּוֹנָה. אֲבָל לֹא מָכַר אֶת הַשַּׁקִּין, וְלֹא אֶת הַמִּרְצוּפִין, וְלֹא אֶת הָרֵחַיִם הָעֶלְיוֹנָה. וְאִם אָמַר לוֹ: ״הוּא וּמַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ אֲנִי מוֹכֵר לְךָ״ - הֲרֵי כֻלָּן מְכוּרִין. וְאַף עַל פִּי שֶׁאָמַר לוֹ: ״הוּא וּמַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ אֲנִי מוֹכֵר לְךָ״ - לֹא מָכַר לוֹ אֶת הַבּוֹר, וְלֹא אֶת הַשִּׁיחַ, וְלֹא אֶת הַיְצִיעִין, וְלֹא אֶת הַדּוּתוֹת, וְלֹא אֶת הַמְּעָרוֹת שֶׁבְּתוֹכוֹ. וְאִם אָמַר לוֹ: ״הוּא וּמַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ אֲנִי מוֹכֵר לְךָ״ - הֲרֵי כֻלָּן מְכוּרִין:

ג,ד הַמּוֹכֵר אֶת הַמֶּרְחָץ - מָכַר בָּתִּים הַפְּנִימִים וּבָתִּים הַחִיצוֹנִים, בֵּית הַיּוֹרוֹת בֵּית הַקְּמִין וּבֵית הָאוּלְיָיארִין. אֲבָל לֹא מָכַר לֹא אֶת הַיּוֹרוֹת, וְלֹא אֶת הַקְּמִין, וְלֹא אֶת

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

הַמְגַדְּלִים שֶׁבְּתוֹכוֹ. וְאִם אָמַר לוֹ: ״הוּא וּמַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ אֲנִי מוֹכֵר לְךָ״ - הֲרֵי כֻלָּן מְכוּרִין. וְאַף עַל פִּי שֶׁאָמַר לוֹ: ״הוּא וּמַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ אֲנִי מוֹכֵר לְךָ״ - לֹא מָכַר אֶת הַבְּרֵיכוֹת הַמִּסְתַּפְּקִין מֵהֶן מַיִם בֵּין בִּימוֹת הַחַמָּה בֵּין בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים, וְאַף לֹא בֵּית כְּנֶסֶת הָעֵצִים. וְאִם אָמַר לוֹ: ״מֶרְחָץ וְכָל מִשַּׁמְשֶׁיהָ אֲנִי מוֹכֵר לְךָ״ - הֲרֵי כֻלָּן מְכוּרִין:

ג,ה הַמּוֹכֵר אֶת הַשָּׂדֶה - לֹא מָכַר אֶת הַגַּת וְלֹא אֶת הַשּׁוֹמֵרָה אַף עַל פִּי שֶׁהֵן כֶּרֶם. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: אַף לֹא מְחִיצַת הַקָּנִים שֶׁהִיא בֵּית רֹבַע. מָכַר לוֹ כָּל הָאִילָנוֹת, חוּץ מֵחָרוּב הַמֶּרְכָּב וְסַדַּן שֶׁקָּמָה. וְכָל שֶׁאֵינוֹ מָכוּר בַּשָּׂדֶה - מָכוּר בָּעִיר. הַמּוֹכֵר הָעִיר, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: סַנְטֵר - מָכוּר. אִינְקוּלְמוֹס - אֵין מָכוּר. וְאִם אָמַר לוֹ: ״הִיא וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ אֲנִי מוֹכֵר לְךָ״ - הֲרֵי כֻלָּן מְכוּרִין. וְאַף עַל פִּי שֶׁאָמַר לוֹ: ״הִיא וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ אֲנִי מוֹכֵר לְךָ״ - לֹא מָכַר אֶת שְׁיָרֶיהָ, וְלֹא אֶת בְּנוֹתֶיהָ, וְלֹא אֶת הַחוֹרְשִׁין הַמּוּקָצִין בְּפְנֵי עַצְמָן, וְלֹא אֶת הַבִּיבָרִין שֶׁל חַיָּה וְשֶׁל עוֹפוֹת וְשֶׁל דָּגִים:

ג,ו הַמּוֹכֵר אֶת הַכֶּרֶם - מָכַר אֶת הַקָּנִים, וְאֶת הַדּוֹקָרָנִין, וְאֶת זְמוֹרוֹת שֶׁקָּמָה שֶׁבְּתוֹכוֹ. אֲבָל לֹא מָכַר לֹא אֶת הָעֵצִים וְלֹא אֶת הָאֲבָנִים סְוִירוֹת, בֵּין לְנִירוֹ וּבֵין לְגִדְרוֹ, וְלֹא אֶת זְבָלִים, וְלֹא אֶת קוֹרוֹת שֶׁקָּמָה שֶׁבְּתוֹכוֹ. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: כָּל הָעוֹשֶׂה לְתַשְׁמִישׁ הַכֶּרֶם - הֲרֵי זֶה מָכוּר. מָכַר לוֹ כָּל הָאִילָנוֹת, חוּץ מֵחֲצִי חָרוּב מֶרְכָּב שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, וּמֵחֲצִי סַדַּן שֶׁקָּמָה שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, וּשְׁאָר כָּל הֶחָרוּבִין אֵינָן מְכוּרִין, וּשְׁאָר כָּל הַסַּדָּנִין אֵינָן מְכוּרִין:

ג,ז הָאַחִין שֶׁחָלְקוּ אֶת שֶׁלָּהֶן בְּמָקוֹם אֶחָד, אֲפִלּוּ הוּא בִּיהוּדָה וְהֵן בַּגָּלִיל, הוּא בַּגָּלִיל וְהֵן בִּיהוּדָה, אוֹ שֶׁהָיוּ בְּמָקוֹם אֶחָד, כֵּיוָן שֶׁזָּכָה אֶת אֶחָד מֵהֶן - זָכָה בְּכֻלָּן. אִם הָיָה עִמּוֹ בַּמְּדִינָה, כֵּיוָן שֶׁקִּבֵּל עָלָיו - הֲרֵי זֶה זָכָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אִם עֲתִידִין לְהַטִּיל גּוֹרָלוֹת - עַד שֶׁיְּטִילוּ גּוֹרָלוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף הַמַּקְדִּישׁ אֶת הַשָּׂדֶה - לֹא הִקְדִּישׁ אֶלָּא חָרוּב מֶרְכָּב וְסַדַּן שֶׁקָּמָה, מִפְּנֵי שֶׁהֵן יוֹנְקִין מִשָּׂדֶה הֶקְדֵּשׁ:

משלי פרק טז

א לְאָדָם מַעַרְכֵי־לֵב וּמֵיְהוָה מַעֲנֵה לָשׁוֹן:
ב כָּל־דַּרְכֵי־אִישׁ זַךְ בְּעֵינָיו וְתֹכֵן רוּחוֹת יְהוָה:
ג גֹּל אֶל־יְהוָה מַעֲשֶׂיךָ וְיִכֹּנוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ:
ד כֹּל פָּעַל יְהוָה לַמַּעֲנֵהוּ וְגַם־רָשָׁע לְיוֹם רָעָה:
ה תּוֹעֲבַת יְהוָה כָּל־גְּבַהּ־לֵב יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה:
ו בְּחֶסֶד וֶאֱמֶת יְכֻפַּר עָוֹן וּבְיִרְאַת יְהוָה סוּר מֵרָע:
ז בִּרְצוֹת יְהוָה דַּרְכֵי־אִישׁ גַּם־אוֹיְבָיו יַשְׁלִם אִתּוֹ:
ח טוֹב־מְעַט בְּצֶדֶק מֵרֹב תְּבוּאוֹת בְּלֹא מִשְׁפָּט:
ט לֵב אָדָם יְחַשֵּׁב דַּרְכּוֹ וַיהוָה יָכִין צַעֲדוֹ:
י קֶסֶם | עַל־שִׂפְתֵי־מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט לֹא יִמְעַל־פִּיו:
יא פֶּלֶס | וּמֹאזְנֵי מִשְׁפָּט לַיהוָה מַעֲשֵׂהוּ כָּל־אַבְנֵי־כִיס:
יב תּוֹעֲבַת מְלָכִים עֲשׂוֹת רֶשַׁע כִּי בְצֶדֶק יִכּוֹן כִּסֵּא:
יג רְצוֹן מְלָכִים שִׂפְתֵי־צֶדֶק וְדֹבֵר יְשָׁרִים יֶאֱהָב:
יד חֲמַת־מֶלֶךְ מַלְאֲכֵי־מָוֶת וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה:
טו בְּאוֹר־פְּנֵי־מֶלֶךְ חַיִּים וּרְצוֹנוֹ כְּעַב מַלְקוֹשׁ:
טז קְנֵה־חָכְמָה מַה־טּוֹב מֵחָרוּץ וּקְנוֹת בִּינָה נִבְחָר מִכָּסֶף:
יז מְסִלַּת יְשָׁרִים סוּר מֵרָע שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ נֹצֵר דַּרְכּוֹ:
יח לִפְנֵי־שֶׁבֶר גָּאוֹן וְלִפְנֵי כִּשָּׁלוֹן גֹּבַהּ רוּחַ:
יט טוֹב שְׁפַל־רוּחַ אֶת־עֲנִיִּים מֵחַלֵּק שָׁלָל אֶת־גֵּאִים:
כ מַשְׂכִּיל עַל־דָּבָר יִמְצָא־טּוֹב וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה אַשְׁרָיו:
כא לַחֲכַם־לֵב יִקָּרֵא נָבוֹן וּמֶתֶק שְׂפָתַיִם יֹסִיף לֶקַח:
כב מְקוֹר חַיִּים שֵׂכֶל בְּעָלָיו וּמוּסַר אֱוִלִים אִוֶּלֶת:
כג לֵב חָכָם יַשְׂכִּיל פִּיהוּ וְעַל־שְׂפָתָיו יֹסִיף לֶקַח:
כד צוּף־דְּבַשׁ אִמְרֵי־נֹעַם מָתוֹק לַנֶּפֶשׁ וּמַרְפֵּא לָעָצֶם:
כה יֶשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי־אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי־מָוֶת:
כו נֶפֶשׁ עָמֵל עָמְלָה לּוֹ כִּי־אָכַף עָלָיו פִּיהוּ:
כז אִישׁ בְּלִיַּעַל כֹּרֶה רָעָה וְעַל־שִׂפְתָיו כְּאֵשׁ צָרֶבֶת:
כח אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת יְשַׁלַּח מָדוֹן וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף:
כט אִישׁ חָמָס יְפַתֶּה רֵעֵהוּ וְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ לֹא־טוֹב:
ל עֹצֵה עֵינָיו לַחְשֹׁב תַּהְפֻּכוֹת קֹרֵץ שְׂפָתָיו כִּלָּה רָעָה:
לא עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצֵא:
לב טוֹב אֶרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר וּמֹשֵׁל בְּרוּחוֹ מִלֹּכֵד עִיר:
לג בַּחֵיק יוּטַל אֶת־הַגּוֹרָל וּמֵיְהוָה כָּל־מִשְׁפָּטוֹ:

משלי פרק יז

א טֽוֹב פַּת חֲרֵבָה וְשַׁלְוָה־בָּהּ מִבַּיִת מָלֵא זִבְחֵי־רִיב:
ב עֶבֶד־מַשְׂכִּיל יִמְשֹׁל בְּבֵן מֵבִישׁ וּבְתוֹךְ אַחִים יַחֲלֹק נַחֲלָה:
ג מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וּבֹחֵן לִבּוֹת יְהוָה:
ד מֵרַע מַקְשִׁיב עַל־שִׂפַת־אָוֶן שֶׁקֶר מֵזִין עַל־לְשׁוֹן הַוּוֹת:
ה לֹעֵג לָרָשׁ חֵרֵף עֹשֵׂהוּ שָׂמֵחַ לְאֵיד לֹא יִנָּקֶה:
ו עֲטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי בָנִים וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם:
ז לֹא־נָאוָה לִנָבָל שְׂפַת־יֶתֶר אַף כִּי־לְנָדִיב שִׂפַת־שָׁקֶר:
ח אֶבֶן־חֵן הַשֹּׁחַד בְּעֵינֵי בְעָלָיו אֶל־כָּל־אֲשֶׁר יִפְנֶה יַשְׂכִּיל:
ט מְכַסֶּה־פֶּשַׁע מְבַקֵּשׁ אַהֲבָה וְשֹׁנֶה בְּדָבָר מַפְרִיד אַלּוּף:
י תֵּחַת גְּעָרָה בְּמֵבִין מֵהַכּוֹת כְּסִיל מֵאָה:
יא אַךְ־מְרִי יְבַקֵּשׁ־רָע וּמַלְאָךְ אַכְזָרִי יְשֻׁלַּח־בּוֹ:
יב פָּגוֹשׁ דֹּב שַׁכּוּל בְּאִישׁ וְאַל־כְּסִיל בְּאִוַּלְתּוֹ:
יג מֵשִׁיב רָעָה תַּחַת טוֹבָה לֹא־תָמִישׁ תָּמוּשׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ:
יד פּוֹטֵר מַיִם רֵאשִׁית מָדוֹן וְלִפְנֵי הִתְגַּלַּע הָרִיב נְטוֹשׁ:
טו מַצְדִּיק רָשָׁע וּמַרְשִׁיעַ צַדִּיק תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם־שְׁנֵיהֶם:
טז לָמָּה־זֶּה מְחִיר בְּיַד־כְּסִיל לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֶב־אָיִן:
יז בְּכָל־עֵת אֹהֵב הָרֵעַ וְאָח לְצָרָה יִוָּלֵד:
יח אָדָם חֲסַר־לֵב תּוֹקֵעַ כָּף עֹרֵב עֲרֵבָה לִפְנֵי רֵעֵהוּ:
יט אֹהֵב פֶּשַׁע אֹהֵב מַצָּה מַגְבִּיהַּ פִּתְחוֹ מְבַקֵּשׁ־שָׁבֶר:
כ עִקֵּשׁ־לֵב לֹא יִמְצָא־טוֹב וְנֶהְפָּךְ בִּלְשׁוֹנוֹ יִפּוֹל בְּרָעָה:
כא יֹלֵד כְּסִיל לְתוּגָה לוֹ וְלֹא־יִשְׂמַח אֲבִי נָבָל:
כב לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִיב גֵּהָה וְרוּחַ נְכֵאָה תְּיַבֶּשׁ־גָּרֶם:
כג שֹׁחַד מֵחֵק רָשָׁע יִקָּח לְהַטּוֹת אָרְחוֹת מִשְׁפָּט:
כד אֶת־פְּנֵי מֵבִין חָכְמָה וְעֵינֵי כְסִיל בִּקְצֵה־אָרֶץ:
כה כַּעַס לְאָבִיו בֵּן כְּסִיל וּמָמֶר לְיוֹלַדְתּוֹ:
כו גַּם עָנוֹשׁ לַצַּדִּיק לֹא־טוֹב לְהַכּוֹת נְדִיבִים עַל־יֹשֶׁר:
כז חוֹשֵׂךְ אֲמָרָיו יוֹדֵעַ דָּעַת וקר־ יַקַּר־ רוּחַ אִישׁ תְּבוּנָה:
כח גַּם אֱוִיל מַחֲרִישׁ חָכָם יֵחָשֵׁב אֹטֵם שְׂפָתָיו נָבוֹן:

משלי פרק יח

א לְתַאֲוָה יְבַקֵּשׁ נִפְרָד בְּכָל־תּוּשִׁיָּה יִתְגַּלָּע:
ב לֹא־יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה כִּי אִם־בְּהִתְגַּלּוֹת לִבּוֹ:
ג בְּבוֹא־רָשָׁע בָּא גַם־בּוּז וְעִם־קָלוֹן חֶרְפָּה:
ד מַיִם עֲמֻקִּים דִּבְרֵי פִי־אִישׁ נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה:
ה שְׂאֵת פְּנֵי־רָשָׁע לֹא־טוֹב לְהַטּוֹת צַדִּיק בַּמִּשְׁפָּט:
ו שִׂפְתֵי כְסִיל יָבֹאוּ בְרִיב וּפִיו לְמַהֲלֻמוֹת יִקְרָא:

ז פִּי־בֶסִיל מְחִתָּה־לֹּו וּשְׂפָתָיו מוֹקֵשׁ נַפְשׁוֹ:
ח דִּבְרֵי נִרְגָּן כִּמְתְלַהֲמִים וְהֵם יָרְדוּ חַדְרֵי־
בָטֶן:
ט גַּם מִתְרַפֶּה בִּמְלַאכְתּוֹ אָח הוּא לְבַעַל
מַשְׁחִית:
י מִגְדַּל־עֹז שֵׁם יְהוָה בּוֹ־יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב:
יא הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ וּכְחוֹמָה נִשְׂגָּבָה
בְּמַשְׂכִּיתוֹ:
יב לִפְנֵי־שֶׁבֶר יִגְבַּהּ לֵב־אִישׁ וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה:
יג מֵשִׁיב דָּבָר בְּטֶרֶם יִשְׁמָע אִוֶּלֶת הִיא־לּוֹ
וּכְלִמָּה:
יד רוּחַ־אִישׁ יְכַלְכֵּל מַחֲלֵהוּ וְרוּחַ נְכֵאָה מִי
יְשָׂאֶנָּה:
טו לֵב נָבוֹן יִקְנֶה־דָּעַת וְאֹזֶן חֲכָמִים תְּבַקֵּשׁ־
דָּעַת:
טז מַתָּן אָדָם יַרְחִיב לוֹ וְלִפְנֵי גְדֹלִים יַנְחֶנּוּ:
יז צַדִּיק הָרִאשׁוֹן בְּרִיבוֹ יבא־וּבָא־רֵעֵהוּ
וַחֲקָרוֹ:
יח מְדָנִים יַשְׁבִּית הַגּוֹרָל וּבֵין עֲצוּמִים יַפְרִיד:
יט אָח נִפְשָׁע מִקִּרְיַת־
עֹז ומדונים [וּמִדְיָנִים] כִּבְרִיחַ אַרְמוֹן:
כ מִפְרִי פִי־אִישׁ תִּשְׂבַּע בִּטְנוֹ תְּבוּאַת שְׂפָתָיו
יִשְׂבָּע:
כא מָוֶת וְחַיִּים בְּיַד־לָשׁוֹן [וְאֹהֲבֶיהָ] יֹאכַל פִּרְיָהּ:
כב מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיְהוָה:
כג תַּחֲנוּנִים יְדַבֶּר־רָשׁ וְעָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוֹת:
כד אִישׁ רֵעִים לְהִתְרֹעֵעַ וְיֵשׁ אֹהֵב דָּבֵק מֵאָח:

משלי פרק יט

א טוֹב־רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מְעֻקַּשׁ שְׂפָתָיו וְהוּא
כְסִיל:
ב גַּם בְּלֹא־דַעַת נֶפֶשׁ לֹא־טוֹב וְאָץ בְּרַגְלַיִם
חוֹטֵא:
ג אִוֶּלֶת אָדָם תְּסַלֵּף דַּרְכּוֹ וְעַל־יְהוָה יִזְעַף לִבּוֹ:
ד הוֹן יֹסִיף רֵעִים רַבִּים וְדָל מֵרֵעֵהוּ יִפָּרֵד:
ה עֵד שֶׁקָרִים לֹא יִנָּקֶה וְיָפִיחַ כְּזָבִים לֹא יִמָּלֵט:
ו רַבִּים יְחַלּוּ פְּנֵי־נָדִיב וְכָל־הָרֵעַ לְאִישׁ מַתָּן:
ז כָּל אֲחֵי־רָשׁ | שְׂנֵאֻהוּ אַף כִּי מֵרֵעֵהוּ רָחֲקוּ
מִמֶּנּוּ
מְרַדֵּף אֲמָרִים לא־ לוֹ־ הֵמָּה:
ח קֹנֶה־לֵב אֹהֵב נַפְשׁוֹ שֹׁמֵר תְּבוּנָה לְמְצֹא־
טוֹב:
ט עֵד שֶׁקָרִים לֹא יִנָּקֶה וְיָפִיחַ כְּזָבִים יֹאבֵד:
י לֹא־נָאוָה לִכְסִיל תַּעֲנוּג אַף כִּי־לְעֶבֶד | מְשֹׁל
בְּשָׂרִים:
יא שֵׂכֶל אָדָם הֶאֱרִיךְ אַפּוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ עֲבֹר עַל־
פֶּשַׁע:
יב נַהַם כַּכְּפִיר זַעַף מֶלֶךְ וּכְטַל עַל־עֵשֶׂב רְצוֹנוֹ:
יג הַוַּת לְאָבִיו בֵּן כְּסִיל וְדֶלֶף טֹרֵד מְדְיְנֵי אִשָּׁה:
יד בַּיִת וָהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת [וּ]מֵיְהוָה אִשָּׁה
מַשְׂכֶּלֶת:
טו עַצְלָה תַּפִּיל תַּרְדֵּמָה וְנֶפֶשׁ רְמִיָּה תִּרְעָב:
טז שֹׁמֵר מִצְוָה שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ בּוֹזֵה דְרָכָיו
יומת יָמוּת:
יז מַלְוֵה יְהוָה חוֹנֵן דָּל [וּ]גְמֻלוֹ יְשַׁלֶּם־לוֹ:
יח יַסֵּר בִּנְךָ כִּי־יֵשׁ תִּקְוָה וְאֶל־הֲמִיתוֹ אַל־
תִּשָּׂא נַפְשֶׁךָ:
יט גרל־ גְּדָל־ חֵמָה נֵשֵׂא עָנֶשׁ כִּי אִם־תַּצִּיל
וְעוֹד תּוֹסֵף:

כ שִׁמַּע עֵצָה וְקַבֵּל מוּסָר לְמַעַן תֶּחְכַּם בְּאַחֲרִיתֶךָ׃

כא רַבּוֹת מַחְשָׁבוֹת בְּלֶב־אִישׁ וַעֲצַת יְהוָה הִיא תָקוּם׃

כב תַּאֲוַת אָדָם חַסְדּוֹ וְטוֹב־רָשׁ מֵאִישׁ כָּזָב׃

כג יִרְאַת יְהוָה לְחַיִּים וְשָׂבֵעַ יָלִין בַּל־יִפָּקֵד רָע׃

כד טָמַן עָצֵל יָדוֹ בַּצַּלָּחַת גַּם־אֶל־פִּיהוּ לֹא יְשִׁיבֶנָּה׃

כה לֵץ תַּכֶּה וּפֶתִי יַעְרִם וְהוֹכִיחַ לְנָבוֹן יָבִין דָּעַת׃

כו מֵשַׁדֵּד־אָב יַבְרִיחַ אֵם בֵּן מֵבִישׁ וּמַחְפִּיר׃

כז חֲדַל־בֵּנִי לִשְׁמַע מוּסָר לִשְׁגּוֹת מֵאִמְרֵי־דָעַת׃

כח עֵד בְּלִיַּעַל יָלִיץ מִשְׁפָּט וּפִי רְשָׁעִים יְבַלַּע־אָוֶן׃

כט נָכוֹנוּ לַלֵּצִים שְׁפָטִים וּמַהֲלֻמוֹת לְגֵו כְּסִילִים׃

משלי פרק כ

א לֵץ הַיַּיִן הֹמֶה שֵׁכָר וְכָל־שֹׁגֶה בּוֹ לֹא יֶחְכָּם׃

ב נַהַם כַּכְּפִיר אֵימַת מֶלֶךְ מִתְעַבְּרוֹ חוֹטֵא נַפְשׁוֹ׃

ג כָּבוֹד לָאִישׁ שֶׁבֶת מֵרִיב וְכָל־אֱוִיל יִתְגַּלָּע׃

ד מֵחֹרֶף עָצֵל לֹא־יַחֲרֹשׁ ישאל וְשָׁאַל בַּקָּצִיר וְאָיִן׃

ה מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְלֶב־אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יְדַלֶּנָּה׃

ו רַב־אָדָם יִקְרָא אִישׁ חַסְדּוֹ וְאִישׁ אֱמוּנִים מִי יִמְצָא׃

ז מִתְהַלֵּךְ בְּתֻמּוֹ צַדִּיק אַשְׁרֵי בָנָיו אַחֲרָיו׃

ח מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא־דִין מְזָרֶה בְעֵינָיו כָּל־רָע׃

ט מִי־יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי׃

י אֶבֶן וָאֶבֶן אֵיפָה וְאֵיפָה תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם־שְׁנֵיהֶם׃

יא גַּם בְּמַעֲלָלָיו יִתְנַכֶּר־נָעַר אִם־זַךְ וְאִם־יָשָׁר פָּעֳלוֹ׃

יב אֹזֶן שֹׁמַעַת וְעַיִן רֹאָה יְהוָה עָשָׂה גַּם־שְׁנֵיהֶם׃

יג אַל־תֶּאֱהַב שֵׁנָה פֶּן־תִּוָּרֵשׁ פְּקַח עֵינֶיךָ שְׂבַע־לָחֶם׃

יד רַע רַע יֹאמַר הַקּוֹנֶה וְאָזַל לוֹ אָז יִתְהַלָּל׃

טו יֵשׁ זָהָב וְרָב־פְּנִינִים וּכְלִי יְקָר שִׂפְתֵי־דָעַת׃

טז לָקַח־בִּגְדוֹ כִּי־עָרַב זָר וּבְעַד נכרים נָכְרִיָּה חַבְּלֵהוּ׃

יז עָרֵב לָאִישׁ לֶחֶם שֶׁקֶר וְאַחַר יִמָּלֵא־פִיהוּ חָצָץ׃

יח מַחְשָׁבוֹת בְּעֵצָה תִכּוֹן וּבְתַחְבֻּלוֹת עֲשֵׂה מִלְחָמָה׃

יט גּוֹלֶה־סּוֹד הוֹלֵךְ רָכִיל וּלְפֹתֶה שְׂפָתָיו לֹא תִתְעָרָב׃

כ מְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ יִדְעַךְ נֵרוֹ בְּאישון בֶּאֱשׁוּן חֹשֶׁךְ׃

כא נַחֲלָה

מבחלת מְבֹהֶלֶת בָּרִאשׁוֹנָה וְאַחֲרִיתָהּ לֹא תְבֹרָךְ׃

כב אַל־תֹּאמַר אֲשַׁלְּמָה־רָע קַוֵּה לַיהוָה וְיוֹשַׁע לָךְ׃

כג תּוֹעֲבַת יְהוָה אֶבֶן וָאֶבֶן וּמֹאזְנֵי מִרְמָה לֹא־טוֹב׃

כד מֵיְהוָה מִצְעֲדֵי־גָבֶר וְאָדָם מַה־יָּבִין דַּרְכּוֹ׃
כה מוֹקֵשׁ אָדָם יָלַע קֹדֶשׁ וְאַחַר נְדָרִים לְבַקֵּר׃
כו מְזָרֶה רְשָׁעִים מֶלֶךְ חָכָם וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אוֹפָן׃
כז נֵר יְהוָה נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׂ כָּל־חַדְרֵי־בָטֶן׃
כח חֶסֶד וֶאֱמֶת יִצְרוּ־מֶלֶךְ וְסָעַד בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ׃
כט תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר זְקֵנִים שֵׂיבָה׃
ל חַבֻּרוֹת פֶּצַע תמריק תַּמְרִוק בְּרָע וּמַכּוֹת חַדְרֵי־בָטֶן׃

משלי פרק כא

א פַּלְגֵי־מַיִם לֵב־מֶלֶךְ בְּיַד־יְהוָה עַל־כָּל־אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ׃
ב כָּל־דֶּרֶךְ־אִישׁ יָשָׁר בְּעֵינָיו וְתֹכֵן לִבּוֹת יְהוָה׃
ג עֲשֹׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר לַיהוָה מִזָּבַח׃
ד רוּם־עֵינַיִם וּרְחַב־לֵב נֵר רְשָׁעִים חַטָּאת׃
ה מַחְשְׁבוֹת חָרוּץ אַךְ־לְמוֹתָר וְכָל־אָץ אַךְ־לְמַחְסוֹר׃
ו פֹּעַל אֹצָרוֹת בִּלְשׁוֹן שָׁקֶר הֶבֶל נִדָּף מְבַקְשֵׁי־מָוֶת׃
ז שֹׁד־רְשָׁעִים יְגוֹרֵם כִּי מֵאֲנוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט׃
ח הֲפַכְפַּךְ דֶּרֶךְ אִישׁ וְזָר וְזַךְ יָשָׁר פָּעֳלוֹ׃
ט טוֹב לָשֶׁבֶת עַל־פִּנַּת־גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית חָבֶר׃
י נֶפֶשׁ רָשָׁע אִוְּתָה־רָע לֹא־יֵחַן בְּעֵינָיו רֵעֵהוּ׃
יא בַּעְנָשׁ־לֵץ יֶחְכַּם־פֶּתִי וּבְהַשְׂכִּיל לְחָכָם יִקַּח־דָּעַת׃
יב מַשְׂכִּיל צַדִּיק לְבֵית רָשָׁע מְסַלֵּף רְשָׁעִים לָרָע׃
יג אֹטֵם אָזְנוֹ מִזַּעֲקַת־דָּל גַּם־הוּא יִקְרָא וְלֹא יֵעָנֶה׃
יד מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה־אָף וְשֹׁחַד בַּחֵק חֵמָה עַזָּה׃
טו שִׂמְחָה לָצַדִּיק עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃
טז אָדָם תּוֹעֶה מִדֶּרֶךְ הַשְׂכֵּל בִּקְהַל רְפָאִים יָנוּחַ׃
יז אִישׁ מַחְסוֹר אֹהֵב שִׂמְחָה אֹהֵב יַיִן־וָשֶׁמֶן לֹא יַעֲשִׁיר׃
יח כֹּפֶר לַצַּדִּיק רָשָׁע וְתַחַת יְשָׁרִים בּוֹגֵד׃
יט טוֹב שֶׁבֶת בְּאֶרֶץ־מִדְבָּר מֵאֵשֶׁת מדונים מִדְיָנִים וָכָעַס׃
כ אוֹצָר | נֶחְמָד וָשֶׁמֶן בִּנְוֵה חָכָם וּכְסִיל אָדָם יְבַלְּעֶנּוּ׃
כא רֹדֵף צְדָקָה וָחָסֶד יִמְצָא חַיִּים צְדָקָה וְכָבוֹד׃
כב עִיר גִּבֹּרִים עָלָה חָכָם וַיֹּרֶד עֹז מִבְטֶחָה׃
כג שֹׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שֹׁמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ׃
כד זֵד יָהִיר לֵץ שְׁמוֹ עֹושֶׂה בְּעֶבְרַת זָדוֹן׃
כה תַּאֲוַת עָצֵל תְּמִיתֶנּוּ כִּי־מֵאֲנוּ יָדָיו לַעֲשׂוֹת׃
כו כָּל־הַיּוֹם הִתְאַוָּה תַּאֲוָה וְצַדִּיק יִתֵּן וְלֹא יַחְשֹׂךְ׃
כז זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֵבָה אַף כִּי־בְזִמָּה יְבִיאֶנּוּ׃
כח עֵד־כְּזָבִים יֹאבֵד וְאִישׁ שׁוֹמֵעַ לָנֶצַח יְדַבֵּר׃
כט הֵעֵז אִישׁ רָשָׁע בְּפָנָיו וְיָשָׁר הוּא | יכין דרכיו יָבִין דַּרְכּוֹ׃
ל אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד יְהוָה׃
לא סוּס מוּכָן לְיוֹם מִלְחָמָה וְלַיהוָה הַתְּשׁוּעָה׃

משלי פרק כב

א נִבְחָר שֵׁם מֵעֹשֶׁר רָב מִכֶּסֶף וּמִזָּהָב חֵן טוֹב:
ב עָשִׁיר וָרָשׁ נִפְגָּשׁוּ עֹשֵׂה כֻלָּם יְהוָה:
ג עָרוּם | רָאָה רָעָה ויסתר וְנִסְתָּר וּפְתָיִים עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ:
ד עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יְהוָה עֹשֶׁר וְכָבוֹד וְחַיִּים:
ה צִנִּים פַּחִים בְּדֶרֶךְ עִקֵּשׁ שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם:
ו חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל־פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי־יַזְקִין לֹא־יָסוּר מִמֶּנָּה:
ז עָשִׁיר בְּרָשִׁים יִמְשׁוֹל וְעֶבֶד לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה:
ח זוֹרֵעַ עַוְלָה יקצור־ יִקְצָר־ אָוֶן וְשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ יִכְלֶה:
ט טוֹב־עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כִּי־נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל:
י גָּרֵשׁ לֵץ וְיֵצֵא מָדוֹן וְיִשְׁבֹּת דִּין וְקָלוֹן:
יא אֹהֵב טהור־ טְהָר־ לֵב חֵן שְׂפָתָיו רֵעֵהוּ מֶלֶךְ:
יב עֵינֵי יְהוָה נָצְרוּ דָעַת וַיְסַלֵּף דִּבְרֵי בֹגֵד:
יג אָמַר עָצֵל אֲרִי בַחוּץ בְּתוֹךְ רְחֹבוֹת אֵרָצַח:
יד שׁוּחָה עֲמֻקָּה פִּי זָרוֹת זְעוּם יְהוָה יפול־ יִפָּל־ שָׁם:
טו אִוֶּלֶת קְשׁוּרָה בְלֶב־נָעַר שֵׁבֶט מוּסָר יַרְחִיקֶנָּה מִמֶּנּוּ:
טז עֹשֵׁק דָּל לְהַרְבּוֹת לוֹ נֹתֵן לְעָשִׁיר אַךְ־ לְמַחְסוֹר:
יז הַט אָזְנְךָ וּשְׁמַע דִּבְרֵי חֲכָמִים וְלִבְּךָ תָּשִׁית לְדַעְתִּי:
יח כִּי־נָעִים כִּי־תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנֶךָ יִכֹּנוּ יַחְדָּו עַל־ שְׂפָתֶיךָ:
יט לִהְיוֹת בַּיהוָה מִבְטַחֶךָ הוֹדַעְתִּיךָ הַיּוֹם אַף־ אָתָּה:
כ הֲלֹא כָתַבְתִּי לְךָ שלשום שִׁלְשִׁים בְּמֹעֲצוֹת וָדָעַת:
כא לְהוֹדִיעֲךָ קְשְׁטְ אִמְרֵי אֱמֶת לְהָשִׁיב אֲמָרִים אֱמֶת לִשְׁלֹחֶיךָ:
כב אַל־תִּגְזָל־דָּל כִּי דַל־הוּא וְאַל־תְּדַכֵּא עָנִי בַשָּׁעַר:
כג כִּי־יְהוָה יָרִיב רִיבָם וְקָבַע אֶת־קֹבְעֵיהֶם נָפֶשׁ:
כד אַל־תִּתְרַע אֶת־בַּעַל אָף וְאֶת־אִישׁ חֵמוֹת לֹא תָבוֹא:
כה פֶּן־תֶּאֱלַף אְרְחֹתָו וְלָקַחְתָּ מוֹקֵשׁ לְנַפְשֶׁךָ:
כו אַל־תְּהִי בְתֹקְעֵי־כָף בַּעֹרְבִים מַשָּׁאוֹת:
כז אִם־אֵין־לְךָ לְשַׁלֵּם לָמָּה יִקַּח מִשְׁכָּבְךָ מִתַּחְתֶּיךָ:
כח אַל־תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבוֹתֶיךָ:
כט חָזִיתָ אִישׁ | מָהִיר בִּמְלַאכְתּוֹ לִפְנֵי־מְלָכִים יִתְיַצָּב
בַּל־יִתְיַצַּב לִפְנֵי חֲשֻׁכִּים:

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פסח

יום **ראשון**	**יג** 21	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא נג ירושלמי: עירובין לח תוספתא: בבא מציעא ח נ"ך: משלי טז	עלות השחר (72 דק) ... 4:49 | חצות היום ..... 12:37 נץ החמה ..... 6:01 | שקיעה ..... 7:12 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:39 | צאת הכוכבים ..... 7:27 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:19 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:24
יום **שני**	**יד** 22 הדלקת נרות (40 דק): 6:32 (20 דק): 6:52	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא נד ירושלמי: עירובין לט תוספתא: בבא מציעא ט נ"ך: משלי יז	**ערב פסח, תענית בכורים** סוף זמן אכילת חמץ: 10:00 סוף זמן שריפת חמץ: 11:19 עלות השחר (72 דק) ... 4:48 | חצות היום ..... 12:36 נץ החמה ..... 6:00 | שקיעה ..... 7:12 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:39 | צאת הכוכבים ..... 7:28 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:18 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:24
יום **שלישי**	**טו** 23 מוצש"ק לשיטת ר"ת: 8:25	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא נה ירושלמי: עירובין מ תוספתא: בבא מציעא י נ"ך: משלי יח	**א' דפסח** עלות השחר (72 דק) ... 4:47 | חצות היום ..... 12:36 נץ החמה ..... 5:59 | שקיעה ..... 7:13 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:38 | צאת הכוכבים ..... 7:29 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:18 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:25
יום **רביעי**	**טז** 24	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא נו ירושלמי: עירובין מא תוספתא: בבא מציעא יא נ"ך: משלי יט	**א' דחוה"מ פסח, א לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:46 | חצות היום ..... 12:36 נץ החמה ..... 5:58 | שקיעה ..... 7:14 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:37 | צאת הכוכבים ..... 7:30 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:17 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:26
יום **חמישי**	**יז** 25	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא נז ירושלמי: עירובין מב תוספתא: בבא בתרא א נ"ך: משלי כ	**ב' דחוה"מ פסח, ב לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 5:45 | חצות היום ..... 12:36 נץ החמה ..... 5:57 | שקיעה ..... 7:15 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:37 | צאת הכוכבים ..... 7:30 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:16 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:27
יום **ששי**	**יח** 26 הדלקת נרות (40 דק): 6:35 (20 דק): 6:55	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא נח ירושלמי: עירובין מג תוספתא: בבא בתרא ב נ"ך: משלי כא	**ערב שבת קודש, ג' דחוה"מ פסח, ג לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 5:44 | חצות היום ..... 12:36 נץ החמה ..... 5:56 | שקיעה ..... 7:15 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:36 | צאת הכוכבים ..... 7:31 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:16 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:27
שב"ק	**יט** 27 מוצש"ק לשיטת ר"ת: 8:28	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא נט ירושלמי: עירובין מד תוספתא: בבא בתרא ג נ"ך: משלי כב	**שבת דחוה"מ פסח, ד לעומר** עלות השחר (72 דק) ... 4:44 | חצות היום ..... 12:36 נץ החמה ..... 5:56 | שקיעה ..... 7:16 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:35 | צאת הכוכבים ..... 7:32 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:15 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:28

אֵיךְ אָדָם זוֹכֶה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד? אֵיךְ אָדָם מְבַטֵּל אֶת הַיֵּשׁוּת שֶׁלּוֹ? רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה! כְּשֶׁאָדָם מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַכֹּל מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵין שׁוּם מָקוֹם לַגַּאֲוָה וְיֵשׁוּת! (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)